

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ
КАФЕДРА ПОДАТКІВ І ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

ПРАКТИКУМ

з дисципліни

„УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМ БОРГОМ ”

*для студентів спеціальності 8.050.114
«Оподаткування»
денної та заочної форми навчання*

5352 112

ТЕРНОПІЛЬ, 2010

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАСІВ
КАФЕДРА ПОДАТКІВ І ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

ПРАКТИКУМ
з дисципліни
„УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМ БОРГОМ ”
для студентів спеціальності 8.050.114 «Оподаткування»
денної та заочної форми навчання

Практикум з дисципліни „Управління податковим боргом ” для студентів спеціальності 8.050.114 Оподаткування» денної та заочної форми навчання.

Укладачі:

Крисоватий А. І. – доктор економічних наук, професор;

Десятнюк О.М. – кандидат економічних наук, професор;

Маршалак Т. Я. – викладач.

**Затверджено на засіданні кафедри податків і фіскальної політики
(протокол № 3 від 14.09.2010 р.).**

Відповідальний за випуск:

Крисоватий А.І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри податків та фіскальної політики.

Зміст

ВСТУП.....	4
ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ.....	11
ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	75
ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ.....	106
ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	109
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.....	113
ПРОГРАМНІ (ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ) ПИТАННЯ.....	127
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	129

ВСТУП

Курс «Управління податковим боргом» відноситься до дисциплін циклу підготовки магістрів спеціальності 8.050114 «Оподаткування» за напрямом підготовки 0501 «Економіка і підприємництво».

Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами знань з теоретичних та методологічних основ правління податковим боргом, які вироблені фіскальною наукою, і засвоєння навиків практичної роботи у сфері оподаткування як платників податків, так і працівників органів Державної податкової служби України.

Дана дисципліна відноситься до наук, які формують фаховий світогляд майбутніх економістів. Курс охоплює теоретичні основи формування податкового боргу, методологічні напрямки роботи, функції та завдання органів Державної податкової служби з управління податковим боргом тощо. Його засвоєння повинно сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців у галузі управління та оподаткування.

Головним завданням курсу «Управління податковим боргом» є вивчення студентами методологічних та методичних основ застосування механізму звернення стягнення на майно платників податків, а також принципів організації діяльності податкової роботи в галузі контролю за погашенням платниками податків податкового боргу.

Вивчення курсу «Управління податковим боргом» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із курсів «Основи оподаткування», «Податкова система», «Фіскальне адміністрування» та цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

В результаті вивчення курсу «управління податковим боргом» студенти повинні:

- засвоїти теоретичні основи формування категорії „податковий борг” та
- його фіскальні наслідки;
- вивчити нормативно-правові основи стягнення податкового боргу;
- засвоїти організаційні основи управління податковим боргом;
- опрацювати методи управління податковим боргом;
- ознайомитись із джерелами погашення податкового боргу та порядком їх використання;
- засвоїти порядок списання та розстрочення податкового боргу;
- вивчити механізм звернення стягнення на майно платників податків;
- опрацювати шляхи модернізації діяльності податкових органів щодо стягнення податкового боргу.

— набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.

Мета проведення практичних занять полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички управління податковим боргом з метою їх використання в управлінській діяльності.

Завдання проведення практичних занять:

— засвоїти методику та техніку визначення податкового боргу, його обліку та розподілу;

— навчитися використовувати отримані результати в практичній управлінській діяльності;

— глибше засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях.

Важливим для вивчення дисципліни є виконання студентами індивідуальних завдань та самостійної роботи.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Податковий борг, його класифікація та фіскальні наслідки.

Сутність та механізм виникнення податкового боргу. Узгоджене податкове зобов'язання. Процедура виникнення податкового боргу при визначенні податкового зобов'язання платником самостійно. Процедура виникнення податкового боргу при визначенні податкового зобов'язання контролюючим органом.

Типологізація податкового боргу. Характеристика складових податкового боргу: податок або збір (обов'язковий платіж); пеня; штрафні санкції; проценти за користування відстрочкою(розстрочкою).

Тенденції та причини виникнення податкового боргу. Динаміка податкового боргу в Україні. Основні чинники зростання чи зменшення податкового боргу. Сегментація податкового боргу за окремими областями і містами України в період зростання податкового боргу. Питома вага окремих податкових платежів в загальній сумі списаного податкового боргу. Структура розстроченого податкового боргу за видами податків.

Тема 2. Нормативне та організаційне забезпечення управління податковим боргом в Україні.

Законодавча база стягнення податкового боргу в Україні. Еволюція законодавчих та нормативних актів, якими користуються органи стягнення податкового боргу.

Організаційні аспекти управління податковим боргом. Органи стягнення податкового боргу в Україні. Повноваження підрозділів стягнення податкового боргу на різних рівнях управління.

Основні функції та завдання Департаменту погашення прострочених податкових зобов'язань. Основні принципи, закладені в організацію роботи підрозділів погашення прострочених податкових зобов'язань.

Податковий керуючий: поняття, права та обов'язки. Положення про податкового керуючого. Порядок призначення податкового керуючого. Етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів.

Тема 3. Облік податкового боргу.

Основи методології обліку та категорії складності випадків податкового боргу. Основна мета розробки методології. Відкритий та закритий випадок податкового боргу. Категорії складності боржників.

Статуси податкового боргу. Види інертного статусу податкового боргу. Граничне значення випадку податкового боргу. Види дієвого статусу податкового боргу. Взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу.

Основні звітні показники податкового боргу. Податковий борг на початок періоду. Сформований податковий борг за період. Зменшений податковий борг за період. Податковий борг на кінець періоду. Новостворений податковий борг на кінець періоду. Формування суми податкового боргу.

Розрахунок розподілу сплачених платником податків сум та нарахування пені. Розподіл сплаченої платником податків суми податкового боргу. Нарахування пені на фактично погашену суму податкового боргу.

АС «Картка боржника» - основне джерело інформації про податковий борг. Порядок формування та структура АС «Картка боржника». Порядок поновлення даних у Картці боржника.

Тема 4. Джерела погашення податкового боргу та порядок їх використання.

Перелік джерел погашення податкового боргу. Джерела самостійного погашення податкового боргу платника податків. Джерела погашення податкового боргу платника податків за рішенням органу стягнення.

Перелік активів, що не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу. Додаткові джерела погашення податкового боргу.

Погашення податкового боргу державних або комунальних підприємств. Особливості примусового стягнення податкового боргу державних, комунальних підприємств. Порядок стягнення податкового боргу у випадку коли податковим боржником є платник податків, який не підлягає приватизації.

Погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків. Складові податкового боргу платника податків, який ліквідується. Особи, відповідальні за погашення податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків, який ліквідується. Визнання податкового боргу безнадійним. Підстави для проведення заліку надміру сплачених або невідшкодованих податкових платежів платника податку, що ліквідується. Механізм розгляду і проведення заліку надміру сплачених або невідшкодованих сум податкових платежів до бюджету.

Особливості погашення податкового боргу окремих платників. Джерела погашення податкового боргу банків, небанківських фінансових установ. Джерела погашення податкового боргу фізичних осіб. Урегулювання податкового боргу платника податків, що реорганізується.

Тема 5. Порядок розстрочення, відстрочення та реструктуризації податкових зобов'язань і податкового боргу.

Сутність розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань платника податків. Порівняльна характеристика розстрочення і відстрочення.

Порядок розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань. Підстави для прийняття рішення щодо розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань. Умови надання розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань. Підстави для дострокового розірвання договорів про розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань.

Процедура реструктуризації (відстрочки) суми податкового боргу та зобов'язань по фіксованому сільськогосподарському податку. Підстави для оформлення керівником податкового органу відповідного рішення про реструктуризацію (відстрочення) податку. Порядок дострокового розірвання договору про реструктуризацію (відстрочку) податку. Процедура відмови платнику податків в реструктуризації (відстрочці) сплати податку.

Тема 6. Методи управління податковим боргом.

Еволюція методів управління податковим боргом.

Податкова застава. Зміст і виникнення права податкової застави. Активи, що передаються у податкову заставу.

Порядок реєстрації та припинення податкової застави. Характеристика Державного реєстру обтяжень рухомого майна. Пріоритет податкової застави. Узгодження операцій із заставленими активами. Припинення податкової застави. Податкова порука. Обмеження щодо застосування податкової застави. Відповідальність за порушення порядку розпорядження майном, що перебуває у податковій заставі.

Процедура адміністративного арешту активів. Поняття адміністративного арешту активів та їх види. Повний або умовний арешт активів. Особливості застосування арешту активів. Виконавці рішення про арешт активів. Зупинення адміністративного арешту активів платника податків. Оскарження рішення щодо адміністративного арешту активів.

Продаж активів, що перебувають у податковій заставі. Організація публічних торгів. Порядок продажу активів. Оприлюднення інформації. Доступ до активів. Скасування рішення про продаж активів. Забезпечення інтересів кредиторів.

Тема 7. Особливості застосування строку давності.

Поняття строку давності. Строк давності при визначенні податкових зобов'язань органами податкової служби. Строк давності при стягненні податкового боргу.

Строки давності при поверненні надміру сплачених сум податків і зборів. Процедура повернення надміру сплачених сум податків і зборів. Повернення податку з доходів фізичних осіб. Повернення податку з прибутку підприємств. Повернення податків на зовнішньоекономічну діяльність.

Порядок та терміни відшкодування податку на додану вартість. Алгоритм бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Тема 8. Порядок списання безнадійного податкового боргу.

Визначення та порядок списання безнадійного податкового боргу контролюючими органами. Нормативна база порядку визначення і списання безнадійного податкового боргу. Визначення терміну „безнадійний” податковий борг. Перелік податків і зборів, щодо яких здійснюється визначення та списання податкового боргу. Визначення сум безнадійного податкового боргу, що підлягає списанню. Прийняття рішення про списання безнадійного податкового боргу.

Процедура визнання боржника банкрутом. Процедура банкрутства юридичних осіб – суб'єктів господарювання. Порядок застосування відмови у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство. Порядок прийняття постанови про визнання платника податків банкрутом. Організація здійснення ліквідаційної процедури боржника - юридичної особи.

Процедура банкрутства громадян – підприємців. Порядок порушення справи про банкрутство за власною ініціативою боржника – суб'єкта підприємницької діяльності. Порядок порушення справи про банкрутство за власною ініціативою кредитора. Організація здійснення ліквідаційної процедури банкрутів - громадян – підприємців.

Особливості відстрочення (розстрочення), а також прощення (списання) боргів при укладенні мирової угоди в процедурі банкрутства. Зміст мирової угоди та її ознаки. Порядок прийняття рішення про укладення мирової угоди. Порядок надання відмови у затвердженні мирової угоди. Порядок визнання мирової угоди недійсною.

Списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника та осіб, визнаних фіктивними. Умови визнання осіб - боржників відсутніми. Процедура списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника. Поняття «фіктивна фірма» та її основні ознаки. Процедура списання безнадійного податкового боргу осіб, визнаних фіктивними.

Методика списання податкового боргу, який виник внаслідок форс – мажорних обставин. Перелік документів, які подаються для списання безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок форс – мажорних обставин. Особливості списання податкового боргу, який виник внаслідок обставин непереборної сили.

Тема 9. Напрямки вдосконалення управління податковим боргом у період ринкової трансформації.

Зарубіжний досвід використання методів примусового стягнення податків і зборів. Приклади щодо порядку організації роботи податкових органів по адмініструванню податків та їх примусовому стягненню в розвинутих країнах світу: США, Франції, Японії, Німеччині, Італії, Російській Федерації.

Модернізація системи адміністрування примусового стягнення податкової заборгованості в Україні. Комплекс організаційно-правових, інформаційно-технологічних та психологічних проблем, які необхідно вирішити для досягнення максимального результату діяльності податкової служби. Зміст реформи державної податкової служби. Проблеми реорганізації системи адміністрування примусового стягнення податкової заборгованості та можливі шляхи їх усунення. Проект реформування примусового стягнення податкової заборгованості. Модернізація інформаційного забезпечення роботи підрозділів примусового стягнення податкової заборгованості. Проблема досягнення партнерських взаємовідносин податкової служби з платниками податків. Зміст модельного Податкового кодексу для країн – учасниць СНД.

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Податковий борг, його класифікація та фіскальні наслідки

1. Сутність та механізм виникнення податкового боргу

Сьогодні в Україні кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом згідно ст.67 Конституції України. Конституційний обов'язок утримувати та сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі), пеню та штрафні санкції до бюджетів та державних цільових фондів покладено на *платників податків* - юридичних осіб, їхні філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичних осіб, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу.

Порядок та строки сплати до бюджетів або державних цільових фондів податкового зобов'язання визначаються відповідними законами України.

Під *податковим зобов'язанням* розуміють зобов'язання платника податків сплатити до бюджетів або державних цільових фондів відповідну суму коштів у порядку та строки, визначені Законом України „Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами” або іншими законами України.

Платник податків самостійно обчислює суму податкового зобов'язання із зазначенням її у податковій декларації, розрахунку, які у встановлені законами строки подає до контролюючого органу та відповідно з якими він протягом передбаченого строку зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданих ним податковій декларації чи розрахунку.

Так, податкове зобов'язання самостійно визначене платниками податків у податковій декларації, вважається *узгодженим* з дня подання такої податкової декларації. Таке податкове зобов'язання не може бути оскаржене платником податків в адміністративному або судовому порядку.

Сума податкового зобов'язання може визначатися контролюючим органом, а саме у випадку:

— якщо платник податків не подає у встановлені строки податкову декларацію;

— якщо дані документальних перевірок результатів діяльності платника податків свідчать про заниження або завищення суми його податкових зобов'язань, які заявлені у податкових деклараціях;

— якщо контролюючий орган внаслідок проведення камеральної перевірки виявляє арифметичні або методологічні помилки у поданій платником декларації, які призвели до заниження або завищення суми податкового зобов'язання;

якщо особою, відповідальною за нарахування окремого податку або — збору є контролюючий орган згідно із законами.

Податкове зобов'язання платника податків, нараховане контролюючим органом, вважається узгодженим у день отримання платником податків *податкового повідомлення* - письмового повідомлення контролюючого органу про обов'язок платника податків сплатити суму податкового зобов'язання, визначену контролюючим органом.

Виняток становлять випадки, коли платник податків вважає, що контролюючий орган невірно визначив суму податкового зобов'язання або прийняв будь-яке інше рішення, що суперечить законодавству з питань оподаткування або виходить за межі його компетенції. Тоді такий платник податків має право звернутися до контролюючого органу із скаргою про перегляд цього рішення протягом десяти календарних днів від дня отримання податкового повідомлення або тридцяти календарних днів (якщо контролюючий орган визначає податкове зобов'язання за причинами, не пов'язаними із порушенням податкового законодавства).

Сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій податковій декларації, платник податків зобов'язаний самостійно протягом десяти календарних днів, наступних за останнім днем відповідного граничного строку для подання податкової декларації.

Якщо контролюючий орган самостійно визначає податкове зобов'язання платника податків:

— за причинами, не пов'язаними із порушенням податкового законодавства, платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму податкового зобов'язання у строки, визначені у законі з відповідного податку, а за їх відсутності - протягом тридцяти календарних днів від дня отримання податкового повідомлення про таке нарахування.

— за підставами, пов'язаними з порушенням податкового законодавства, платник податків повинен погасити зазначену суму податкового зобов'язання протягом десяти календарних днів від дня отримання податкового повідомлення.

Виняток становлять випадки коли протягом такого строку платник розпочинає процедуру апеляційного узгодження. Тоді платник погашає узгоджену суму, а також за наявності пеню та штрафні санкції протягом десяти календарних днів, наступним за днем узгодження.

Отже, якщо податкове зобов'язання визначається контролюючим органом, то такому платнику податків надсилається податкове повідомлення із зазначеною сумою податкових зобов'язань. У такому випадку у платника є два варіанти поведінки:

Перший – коли платник не оскаржує зазначену суму податкових зобов'язань, відповідно вона вважається узгодженою у день отримання таким платником податків податкового повідомлення, і підлягає сплаті до

бюджету протягом 10 календарних днів після отримання податкового повідомлення. Якщо ж ця сума не сплачується, то у платника податків виникає податковий борг.

Інший варіант передбачає процедуру апеляційного узгодження податкових зобов'язань. Суть її полягає в тому, що після отримання податкового повідомлення платник не погоджується із зазначеною у ньому сумою і розпочинає процедуру її апеляційного узгодження.

У такому випадку протягом десяти календарних днів, наступних після отримання платником податків податкового повідомлення він може звернутися до того податкового органу, що виніс дане рішення, із скаргою про його перегляд. Після цього контролюючий орган зобов'язаний розглянути скаргу і протягом 20 днів надіслати вмотивоване рішення.

Якщо платник податків не задоволений отриманою відповіддю, то протягом наступних 10 календарних днів він має право звернутися із повторною скаргою до контролюючого органу більш високого за підпорядкованістю рівня. Якщо ж і з цим рішенням контролюючого органу платник податків не буде згодний, то він має право звернутися із скаргою до контролюючого органу вищого рівня з дотриманням встановленого 10-денного строку і протягом 20 календарних днів чекати на чергову відповідь.

Остаточне рішення вищого контролюючого органу не підлягає оскарженню в адміністративному порядку, але може бути оскаржене в судовому порядку (з урахуванням строків позовної давності – 1095 днів після одержання податкового повідомлення).

Якщо платник не сплачує узгоджену суму податкового зобов'язання у встановлений термін, то у нього виникає податковий борг.

Податковий борг (недоїмка) - це податкове зобов'язання (з врахуванням штрафних санкцій за їх наявності), самостійно узгоджене платником податків або узгоджене в адміністративному чи судовому порядку, але не сплачене у встановлений строк, а також пеня, нарахована на суму такого податкового зобов'язання.

Отже, податковий борг з того чи іншого податку - це не лише податкове зобов'язання, не сплачене у встановлений строк, але й штрафні санкції та пеня, нараховані на суму такого зобов'язання.

2. Типологізація податкового боргу

Згідно чинного законодавства до складу податкового боргу (недоїмки) входять:

- податок або збір (обов'язковий платіж);
- пеня;
- штрафні санкції;
- проценти за користування відстрочкою(розстрочкою).

Зазначені складові є типами податкового боргу.

Податок і збір (обов'язковий платіж) - це обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування.

Пеня - плата у вигляді процентів, нарахованих на суму податкового боргу (без урахування пені), що справляється з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання.

Пеня нараховується після закінчення встановлених строків погашення узгодженого податкового зобов'язання на суму податкового боргу.

Нарахування пені *розпочинається*:

а) при самостійному нарахуванні суми податкового зобов'язання платником податків - від першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання;

б) при нарахуванні суми податкового зобов'язання податковим органом - від першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання, визначеного у податковому повідомленні (за винятком випадків, коли платник податків у встановлені Законом терміни розпочинає процедуру апеляційного узгодження);

в) при нарахуванні суми податкового зобов'язання податковим органом (якщо платник податків у встановлені Законом терміни розпочинає процедуру апеляційного узгодження суми податкового зобов'язання) - від першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання, визначеного за результатами апеляційного узгодження.

Зазначимо, якщо останній день граничного строку сплати податкового зобов'язання збігається з вихідним або святковим днем, то останнім днем граничного строку сплати вважається наступний за вихідним або святковим робочий операційний (банківський) день.

Якщо платник податків самостійно виявляє факт заниження податкового зобов'язання до початку перевірки його контролюючим органом та погашає його, то пеня не нараховується.

Однак, це правило не застосовується, якщо платник податків не подає податкову декларацію за період, протягом якого відбулося таке заниження або судом доведено скоєння злочину посадовими особами платника податків щодо умисного ухилення від сплати зазначеного податкового зобов'язання.

Нарахування пені здійснюється на день фактичного погашення податкового боргу (частини податкового боргу) за кожний календарний день прострочення платежу, включаючи день такого погашення.

Розрахунок пені здійснюється за наступним алгоритмом:

$$Пз = По * ПБ * Дпб,$$

де Пз - загальна сума пені;

По - ставка пені за один день прострочення;

ПБ — сума податкового боргу;

Дпб - кількість днів існування податкового боргу.

Пеня нараховується на суму податкового боргу (включаючи суму штрафних санкцій за їх наявності) із розрахунку 120 відсотків річних облікової ставки Національного банку України, діючої на день виникнення такого податкового боргу або на день його (його частини) погашення, залежно від того, яка з величин таких ставок є більшою, за кожний календарний день прострочення у його сплаті.

Пеня не нараховується:

— на пеню;

— на штрафи, що накладаються за адміністративні правопорушення

— на несвоєчасно або неповністю зараховані суми податкових зобов'язань до бюджетів та державних цільових фондів, якщо таке несвоєчасне або неповне зарахування сталося через порушення банком строків перерахування податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів або державних цільових фондів, встановлених Законом України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні";

— на несвоєчасно сплачені суми податкових зобов'язань, якщо не нараховування пені передбачено законами України.

Погашення сум нарахованої та несплаченої пені здійснюється у загальному порядку, встановленому для погашення податкового боргу за рахунок джерел, визначених статтею 7 Закону щодо погашення податкового боргу платників податку.

Джерелами погашення сум нарахованої пені є:

а) будь-які власні кошти платника податків, у тому числі отримані від продажу товарів (робіт, послуг), майна і немайнових цінностей, випуску цінних паперів, у тому числі корпоративних прав, отримані у позику (кредит);

б) залік непогашення зустрічних грошових зобов'язань відповідного бюджету перед таким платником податку, що виникли відповідного до норм податкового або бюджетного законодавства чи цивільно-правових угод, строк погашення яких настав до моменту виникнення податкових зобов'язань такого платника податків;

в) будь-які активи платника податків з урахуванням обмежень, передбачених певними законами;

г) за рішенням органу стягнення - активи платника податків, попередньо переданих ним у тимчасове користування чи розпорядження іншим особам відповідно до норм цивільно-правових договорів, у тому числі прав

вимоги боргу, включаючи кошти, розміщені платником податків у вклад (депозит);

д) активи юридичної особи, на які може бути звернено стягнення у разі відсутності у платника податків, що є філією, відокремленим під розділом такої юридичної особи, активів, достатніх для погашення його податкового боргу.

Закінчується нарахування пені у день прийняття банком, який обслуговує платника податків, платіжного доручення на сплату суми податкового боргу. У разі часткової сплати суми податкового боргу нарахування пені зупиняється на таку сплачену частку.

Якщо сума податкового боргу була погашена шляхом стягнення коштів або відчуження інших активів боржника, то нарахування пені зупиняється у день такого стягнення або відчуження активів з права власності (повного господарського відання) боржника в рахунок погашення, незалежно від строків оплати вартості таких активів їх покупцем.

Суми пені, нараховані на суму податкового боргу, зараховуються до доходів Державного бюджету України, бюджету АРК, місцевих бюджетів, до державних цільових фондів і обліковуються за тими самими кодами бюджетної класифікації, що їй відповідні податки, збори (обов'язкові платежі), за якими виник податковий борг, що сплачується.

Оскарження платником сум нарахованої пені здійснюється відповідно до чинного законодавства.

За порушення строків перерахування податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів або державних цільових фондів банками, відповідно банк сплачує пеню за кожен день прострочення, включаючи день сплати, у встановлених розмірах, та штрафні санкції, а також несе відповідальність за порушення порядку своєчасного та повного внесення податку, збору (обов'язкового платежу) до бюджету або державного цільового фонду. При цьому платник податків, зборів (обов'язкових платежів) звільняється від відповідальності за несвочасне або неповне перерахування таких платежів до бюджетів та державних цільових фондів, включаючи нараховану пеню або штрафні санкції.

Штрафна санкція (штраф) - плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (без урахування пені та штрафних санкцій), яка справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування, визначених відповідними законами та іншими нормативно-правовими актами, на підставі рішення контролюючого органу.

Штрафні санкції накладаються контролюючими органами, або самостійно нараховуються та сплачуються платником податків.

За порушення податкового законодавства на платника податків накладаються **штрафні санкції у наступних розмірах:**

1) за не подачу податкової декларації у строки визначені законодавством - штраф у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожне таке неподання або її затримку.

Для фізичних осіб, які займають посади, що підпадають під визначення суб'єктів корупційних діянь відповідно до закону, за неподання або несвоєчасне подання декларації про доходи таких фізичних осіб, отриманих протягом зайняття такої посади, штраф застосовується у розмірі 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожне таке неподання або її затримку.

2) при визначенні суми податкового зобов'язання платника податків контролюючим органом самостійно через не подачу платником у встановлені строки податкової декларації, додатково до штрафу, - штраф у розмірі 10 відсотків суми податкового зобов'язання за кожний повний або неповний місяць затримки податкової декларації, але не більше 50 відсотків від суми нарахованого податкового зобов'язання та не менше 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

3) при donарахуванні суми податкового зобов'язання платника податків контролюючим органом самостійно через виявлення документальними перевітками неправильності подачі даних у деклараціях, - штраф у розмірі 10 відсотків від суми недоплати (заниження суми податкового зобов'язання за кожний з податкових періодів, установлених для такого податку, збору (обов'язкового платежу), починаючи з податкового періоду, на який припадає така недоплата, та закінчуючи податковим періодом, на який припадає отримання таким платником податків податкового повідомлення від контролюючого органу, але не більше 50 відсотків такої суми та не менше 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян сукупно за весь строк недоплати, незалежно від кількості податкових періодів, що минули.

4) при donарахуванні суми податкового зобов'язання платника податків контролюючим органом самостійно через виявлення помилок внаслідок проведення камеральної перевірки, - штраф у розмірі 5 відсотків суми donархованого податкового зобов'язання, але не менше одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян сукупно за весь строк недоплати, незалежно від кількості податкових періодів, що минули.

5) при засудженні платника податків (посадової особи платника податків) за скоєння злочину щодо ухилення від сплати податків або якщо платник податків декларує переоцінені або недооцінені об'єкти оподаткування, що призводить до заниження податкового зобов'язання у великих розмірах, - додатково до штрафів, перелічених вище, за наявності підстав для їх накладення - штраф у розмірі 50 відсотків від суми недоплати, але не менше ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян сукупно за весь строк недоплати, незалежно від кількості податкових періодів, що минули.

При цьому заниженням податкового зобов'язання у великих розмірах вважається сума недоплати, яка встановлюється на рівні, визначеному Кримінальним кодексом України.

б) при не сплаті узгодженої суми податкового зобов'язання протягом граничних строків, визначених законодавством, - штраф у таких розмірах:

— при затримці до 30 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати узгодженої суми податкового зобов'язання, - у розмірі 10 відсотків погашеної суми податкового боргу;

— при затримці від 31 до 90 календарних днів включно, наступних за останнім днем граничного строку сплати узгодженої суми податкового зобов'язання, - у розмірі 20 відсотків погашеної суми податкового боргу;

— при затримці, що є більшою 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати узгодженої суми податкового зобов'язання, - у розмірі 50 відсотків погашеної суми податкового боргу.

7) при відчуженні платником податків активів, які перебувають у податковій заставі без попередньої згоди податкового органу, - штраф у розмірі суми такого відчуження, визначеної за звичайними цінами.

8) при здійсненні платником податків продажу (відчуження) товарів (продукції) або здійсненні грошових виплат без попереднього нарахування та сплати податку, збору (обов'язкового платежу), якщо відповідно до законодавства таке нарахування та сплата є обов'язковою передумовою такого продажу (відчуження) або виплати, - штраф у подвійному розмірі від суми зобов'язання з такого податку, збору (обов'язкового платежу). Сплата зазначеного штрафу не звільняє платника податків від адміністративної або кримінальної відповідальності та/або конфіскації таких товарів (продукції) або коштів відповідно до закону.

Якщо платник податків до початку його перевірки контролюючим органом самостійно виявляє факт заниження податкового зобов'язання минулих податкових періодів, то він зобов'язаний:

— або надіслати уточнюючий розрахунок і сплатити суму такої недоплати та штраф у розмірі п'яти відсотків від такої суми до подання такого уточнюючого розрахунку;

— або відобразити суму такої недоплати у складі декларації з цього податку, що подається за наступний податковий період, збільшену на суму штрафу у розмірі п'яти відсотків від такої суми, з відповідним збільшенням загальної суми податкового зобов'язання з цього податку.

Якщо після подачі декларації за звітний період платник податків подає нову декларацію з виправленими показниками до закінчення граничного строку подання декларації за такий самий звітний період, то визначені штрафи не застосовуються.

Також адміністративні штрафи не накладаються при самостійному донарахуванні суми податкових зобов'язань. Це правило не застосовується, якщо:

— платник податків не подає податкову декларацію за період, протягом якого відбулася недоплата податкового зобов'язання;

— судом встановлено скоєння злочину посадовими особами платника податків або фізичною особою - платником податків щодо умисного ухилення від сплати зазначеного податкового зобов'язання.

У випадку коли платник податків, активи якого перебувають у податковій заставі, відчужив такі активи без попередньої згоди податкового органу, платник податків додатково сплачує штраф у розмірі ста відсотків суми податкового боргу, щодо якого виникло право податкової застави.

Проценти за користування відстрочкою (розстрочкою) - плата за користування відстрочкою (розстрочкою).

Несплачена плата за користування відстроченням (розстроченням) - суми плати за користування відстроченням (розстроченням), не сплачені у встановлені строки.

Розстрочення податкових зобов'язань (боргу) - надання платнику податків бюджетного кредиту на основну суму його податкових зобов'язань (боргу) на умовах податкового кредиту, за якими основна сума кредиту та нараховані на неї проценти погашаються рівними частками, починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання такого кредиту.

Відстрочення податкових зобов'язань (боргу) - перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань (боргу) платника податків на умовах податкового кредиту, за якими основна сума податкових зобов'язань (боргу) та нараховані на неї проценти сплачуються рівними частками, починаючи з будь-якого податкового періоду, визначеного відповідним податковим органом, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з моменту виникнення такого податкового зобов'язання, або одноразово у повному обсязі.

Платник податків має право достроково сплатити розстрочену (відстрочену) суму податкового зобов'язання або її частину разом із сумою нарахованих на цю суму процентів.

3. Тенденції та причини виникнення податкового боргу

Забезпечення своєчасного та повного виконання податкових зобов'язань належить до одного з найважливіших пріоритетів трансформацій, яких потребують зараз і бюджетно-податкова сфера, й економіка в цілому. Зростання рівня несплати податків з року в рік звужує фінансову базу для здійснення державою необхідних економічних і соціальних програм. Це обмежує її можливості впливати на соціально-економічну ситуацію в країні, перешкоджає стабілізаційним процесам та економічному зростанню.

Сьогодні до основних причин виникнення податкового боргу можна віднести:

- значний спад виробництва та ріст цін на сировину і матеріали;
- відсутність ринків збуту;
- проведення бартерних операцій;
- неплатоспроможність покупців, що тягне за собою несвоєчасне поступлення коштів на банківські рахунки та збільшення дебіторської заборгованості;
- відсутність обігових коштів;
- форс-мажорні та не передбачувані обставини;
- надмірна кредиторська заборгованість;
- невиконання умов договорів, контрактів партнерами;
- донараховані суми податків відділом документальних перевірок по підприємствах в яких відсутні обігові кошти та майно.

Одночасно недостатній рівень збирання податків є переконливим свідченням серйозних протиріч у податкових відносинах, які склалися сьогодні між державою та платниками податків. Нейтралізація факторів зниження рівня збирання податків означатиме розв'язання комплексу суперечностей, характерних сучасному стану податкових відносин.

Тема 2. нормативне та організаційне забезпечення управління податковим боргом в Україні

1. Законодавча база стягнення податкового боргу в Україні

Єдиними уповноваженими органами, на які покладено обов'язок здійснювати заходи з погашення податкового боргу, є податкові органи, а також державні виконавці, що діють у межах своєї компетенції.

У разі виникнення податкового боргу з податків, зборів (обов'язкових платежів), які справляються до бюджетів, державних цільових фондів, внесків до Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування, застосування заходів щодо його повного погашення є одним з головних завдань діяльності органів державної податкової служби.

Примусове стягнення податкового боргу - це ряд заходів, спрямованих на погашення податкового боргу платника податків без отримання його згоди на їх застосування та без попереднього узгодження суми боргу шляхом звернення стягнення на всі активи такого платника.

Примусове стягнення податкової заборгованості здійснюють органи державної податкової служби на підставі законодавчих актів та розроблених для їх запровадження нормативних актів і чітко визначені законодавством строки.

Одним із основних інструментів в реалізації нової податкової політики став Закон України від 21.12.2000р. № 2181-III (з усіма змінами та допов-

неннями станом на 02.04.2003 р.) "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами". Він носить характер системного законодавчого акту, який стане невід'ємною складовою частиною Податкового кодексу України.

Закон визначає порядок подання податкових декларацій, узгодження податкового зобов'язання, порядок адміністративного оскарження нарахованих контролюючим органом податків, зборів і обов'язкових платежів, встановлює норми, пов'язані з нарахуванням пені та штрафних санкцій, визначає механізм стягнення податкового боргу для юридичних та фізичних осіб, надання відстрочок у сплаті податкового боргу, порядок списання безнадійного боргу тощо.

В умовах дії зазначеного Закону для підрозділів стягнення податкової заборгованості на місцях першочерговим залишається забезпечення надходжень до дохідної частини бюджету за рахунок заходів примусового впливу на підприємства-боржники.

Іншими законодавчими та нормативними актами, якими користуються органи стягнення податкового боргу є:

— Господарський процесуальний та Цивільний процесуальний кодекси України;

— Закони України "Про державну податкову службу України", "Про систему оподаткування", "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом";

— інструкції "Про порядок застосування та стягнення сум штрафних (фінансових) санкцій органами державної податкової служби", "Про порядок нарахування та погашення пені", "Порядок застосування податкової застави органами державної податкової служби", "Порядок застосування адміністративного арешту активів платника податків", "Порядок направлення органами державної податкової служби України податкових вимог платникам податків", "Порядок розстрочення та відстрочення податкового зобов'язання платників податків";

— Накази ДПА України "Про організаційну структуру органів державної податкової служби", "Порядок проведення органами державної податкової служби прощення (списання) і відстрочення (розстрочення) податкової заборгованості платників при укладенні мирової угоди у справі про банкрутство";

— Положення та методичні рекомендації ДПА України щодо порядку проведення документальних перевірок, оформлення матеріалів, подання та розгляду скарг платників податків тощо.

2. Організаційні аспекти управління податковим боргом

Органами стягнення є виключно податкові органи, а також державні виконавці у межах їх компетенції. Функція стягнення податкового боргу зосереджена тільки у підрозділах стягнення і не дублюється іншими підрозділами органів державної податкової служби.

Органом управління податковим боргом в Україні є Департамент погашення прострочених податкових зобов'язань, який є структурним підрозділом центрального апарату Державної податкової адміністрації України і згідно із затвердженим розподілом обов'язків підпорядковується безпосередньо заступнику Голови ДПА України.

Основною функцією підрозділів стягнення податкового боргу є вжиття вичерпних заходів щодо забезпечення мобілізації коштів у бюджеті всіх рівнів за рахунок скорочення податкового боргу суб'єктів підприємницької діяльності.

Підрозділи стягнення податкового боргу були утворені в грудні 1996 року і за роки свого активного функціонування забезпечили поповнення бюджетних коштів на мільярди гривень.

Першим дієвим інструментом в роботі органів податкової служби для скорочення податкового боргу був Указ Президента України від 4 березня 1998 року №167 "Про заходи щодо підвищення відповідальності за розрахунки з бюджетами та державними цільовими фондами".

Керуючись наданими цим Указом повноваженнями підрозділи стягнення вживали заходів для стягнення несвоєчасно сплачених платежів, зниження недоїмки, зміцнення податкової та платіжної дисципліни, а також підвищення відповідальності платників податків і зборів (обов'язкових платежів), неподаткових платежів за виконання своїх обов'язків перед бюджетами та державними цільовими фондами.

Починаючи з 2001 року підрозділи стягнення податкового боргу працюють у правовому полі Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами", який запровадив принципово нові підходи у взаємовідносинах платників податків і податківців і, перш за все, надав стягувачеві бюджетних боргів велику кількість складних повноважень.

Департамент погашення прострочених податкових зобов'язань Державної податкової адміністрації України розробляє стратегію, процедури стягнення, єдину інформаційну систему, складає плани, розподіляє ресурси, контролює та оцінює роботу своїх регіональних підрозділів.

Регіональні підрозділи стягнення податкової заборгованості несуть відповідальність за виконання планів, встановлених ДПА України, та звітують перед Департаментом стягнення податкової заборгованості ДПА України за роботу на своїй території.

Державні податкові інспекції відповідають за виконання стратегічних завдань та планів, прийнятих ДПА України, та звітують перед своїм регіональним підрозділом стягнення податкової заборгованості.

3. Основні функції та завдання Департаменту позашестирічних прострочених податкових зобов'язань

Основними завданнями Департаменту є:

— розробка стратегії та забезпечення належної організації роботи органів державної податкової служби України з питань стягнення податкового боргу до бюджетів і державних цільових фондів, вжиття заходів по скороченню податкового боргу та заборгованості за кредитами, отриманими під гарантії Уряду України і державними позичками, зміцненню податкової та платіжної дисципліни, підвищенню відповідальності платників податків і зборів (обов'язкових платежів) за виконання своїх обов'язків перед бюджетами та державними цільовими фондами, а також організація роботи по виявленню, обліку і зверненню у власність держави безхазяйного та іншого майна, що переходить у її власність;

— постійне вдосконалення роботи, координація розробки і забезпечення узгодження прогнозних показників по мобілізації податків і зборів до бюджетів усіх рівнів за рахунок стягнення податкового боргу.

Функції Департаменту забезпечення податкових зобов'язань:

— організація та контроль за правильністю і повнотою використання органами державної податкової служби права стягнення податкового боргу;

— організація та контроль роботи органів державної податкової служби на підставі узагальнення та системного аналізу звітів залежно від схеми складання (щоденний, шотижневий, щодакандний, щомісячний, щоквартальний) у розрізі областей, міністерств і відомств, платників податків;

— формування нормативної та статистичної бази даних, необхідної для проведення аналізу причин утворення податкового боргу та вжитих заходів по його скороченню;

— аналіз динаміки та структури податкового боргу в розрізі видів податків, термінів виникнення боргу, відомчої підпорядкованості, галузей економіки та окремих платників;

— аналіз причин утворення податкового боргу, розробка проектів завдань щодо його скорочення та передача їх до Департаменту економічного аналізу та планування податкових надходжень, встановлення контролю за виконанням затверджених завдань з мобілізації коштів за рахунок стягнення податкового боргу, підготовка пропозицій щодо впливу на посадових осіб державної податкової служби, які не забезпечують виконання цих завдань;

— підготовка матеріалів, довідок, доповідей, проектів рішень, постанов та аналітичних матеріалів з питань стягнення податкового боргу, необхідних для представлення органів державної податкової служби в органах законодавчої, виконавчої та судової влади до засідань Кабінету Міністрів України, урядових комісій з питань забезпечення своєчасності і повноти сплати податків і неподаткових платежів;

— забезпечення виконання окремих доручень Адміністрації Президента та Кабінету Міністрів України;

— розгляд листів, звернень підприємств, установ, організацій, громадян, інших контролюючих органів, міністерств і відомств з питань, що входять до компетенції Департаменту, підготовка відповідей, роз'яснень;

— аналіз чинного законодавства, участь у роботі щодо удосконалення та в розробки проектів законів, указів, постанов, розпоряджень, інших нормативно-правових актів і методичних рекомендацій з питань стягнення податкового боргу, виявлення і розпорядження майном, що переходить у власність держави;

— організація ефективної співпраці податкових органів з іншими контролюючими органами, а також органами державної виконавчої служби Міністерства юстиції України в частині виконання рішень суду по зверненню стягнення на майно боржника;

— координація та проведення перевірок, пов'язаних з роботою органів державної податкової служби, галузевих міністерств і відомств, місцевих органів виконавчої влади, установ банків і суб'єктів підприємницької діяльності з питань вжиття заходів щодо підвищення відповідальності платників податків і зборів (обов'язкових платежів), неподаткових платежів за виконання обов'язків перед бюджетами та державними цільовими фондами, стягнення податкового боргу, організації роботи по плануванню, прогнозуванню заходів щодо стягнення боргів та достовірності звітної інформації;

— організація взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами, органами місцевої влади, державної виконавчої служби з питань скорочення податкового боргу;

— організація проведення підрозділами податкової міліції оперативно-розшукових заходів, спрямованих на виявлення та розкриття злочинів у сфері оподаткування на підприємствах, що є боржниками по сплаті податків, зборів та інших платежів;

— організація заходів для забезпечення відшкодування збитків по кримінальних справах, порушених відносно посадових осіб підприємств-боржників, встановлення прихованих активів та стягнення їх до бюджетів усіх рівнів тощо.

4. Податковий керуючий: поняття, права та обов'язки

Основними принципами, закладеними в організацію роботи підрозділів погашення прострочених податкових зобов'язань низового рівня, є:

— персональна відповідальність працівника підрозділу, який є податковим керуючим, за погашення податкового боргу закріплених за ним боржників;

— знання кожним працівником усього процесу стягнення податкового боргу;

— використання роботи підсистеми «Карта боржника».

Податковий керуючий — посадова особа органу державної податкової служби, на яку покладається виконання функцій, спрямованих на погашення податкового боргу платника податків. Додатково до прав та обов'язків, наданих звичайним податковим інспекторам органів державної податкової служби, які мають справу з добропорядними та сумлінними платниками податків, податкового керуючого наділено певними правами та обов'язками виконавця рішень органу стягнення.

Наказом ДПА України від 02.08.2001р. затверджене Положення про призначення, звільнення та компетенцію податкового керуючого № 312, зареєстроване у Мін'юсті України 22.08.2001 за № 736/5927.

Призначається податковий керуючий керівником органу податкової служби за поданням керівника структурного підрозділу стягнення податкової заборгованості з числа службових осіб цього підрозділу та затверджується наказом податкового органу. Посада податкового керуючого не є керівною і за оплатою праці прирівнюється до посадової особи відповідного органу державної податкової служби.

Посадова особа податкового органу наділяється повноваженнями податкового керуючого, коли активи платника податків передаються у податкову заставу, а також з моменту її призначення. У випадках появи нових боржників керівник ДПА (ДПІ) повинен щотижнево, видавати накази про призначення податкових керуючих, забезпечивши цим своєчасне направлення (не пізніше 5 робочого дня після закінчення граничного строку сплати узгодженої суми податкового зобов'язання) першої податкової вигоди.

Податковий керуючий призначається у випадках, коли виникає право податкової застави:

1) при неподанні або несвоєчасному поданні платником податків податкової декларації - з першого робочого дня, наступного за останнім днем терміну, встановленого законом про відповідний обов'язковий платіж для подання такої декларації.

Якщо декларація не подана до податкового органу, то працівник підрозділу, який контролює своєчасність подання декларацій, у зазначений день направляє підрозділу стягнення податкової заборгованості службу

записку про неподання відповідної декларації. Підрозділ стягнення податкової заборгованості в день отримання зазначеної службової записки направляє платнику податків повідомлення про виникнення права податкової застави на всі активи такого платника;

2) при несплаті у терміни, встановлені податковим законодавством, суми податкового зобов'язання, самостійно визначеної платником податків у податковій декларації – з дня, наступного за останнім днем зазначеного терміну;

3) при несплаті у терміни, встановлені податковим законодавством, суми податкового зобов'язання, визначеної контролюючим органом – з дня, наступного за останнім днем граничного терміну такого погашення, визначеного у податковому повідомленні.

Боржникам, які у судовому порядку визнані банкрутами, податкові керуючі не призначаються, а у випадку, якщо боржника буде визнано банкрутом після призначення по ньому податкового керуючого або у випадках звільнення активів платника з податкової застави, необхідно видати наказ про відміну такого призначення з дати прийняття відповідного рішення господарського суду.

До *функцій*, які виконує податковий керуючий належать:

1) заведення на кожного платника, який має податковий борг, справи (файлу, папки) в яких зберігаються у хронологічному порядку всі документи, що стосуються заходів стягнення, звернених на платника;

2) надсилання платнику першої податкової вимоги, в якій міститься повідомлення про факт узгодження суми та виникнення права податкової застави на активи платника податків, обов'язок погасити суми та можливі наслідки непогашення їх у визначені терміни;

3) надсилання платнику другої податкової вимоги у разі непогашення ним у повному обсязі суми податкового боргу протягом 30 календарних днів після надіслання йому першої вимоги, але не пізніше п'ятого робочого дня після закінчення зазначених 30 календарних днів;

4) реєстрація податкової застави у відповідному державному реєстрі застав за умови строку дії такої податкової застави більш як десять календарних днів, а також звільнення окремих видів активів платника з-під податкової застави;

5) узгодження операцій з активами, а також організація продажу активів, попередньо переданих платником у тимчасове користування чи розпорядження іншим особам на підставі укладених договорів. Видання припису про заборону здійснення окремої операції на підставі відповідної цивільно-правової угоди у разі, коли за висновками податкового керуючого цінові умови або форми розрахунку за такою операцією призведуть до зменшення спроможності платника податків вчасно або у повному обсязі погасити податковий борг (коли припис не видається протягом десяти ро-

бочих днів з моменту надходження запиту платника, операція вважається узгодженою);

б) підготовка відповідної інформації про склад запропонованих до продажу активів платника, що перебувають у податковій заставі, та передача інформації про товари, які можуть бути згруповані та стандартизовані і пропонуються до продажу на біржових торгах, відповідній товарній біржі, а також оприлюднення інформації про час та умови проведення прилюдних торгів активами платника податків;

7) розгляд звернення платника про надання йому розстрочення чи відстрочення сплати платежів до бюджетів усіх рівнів;

8) надання керівнику органу державної податкової служби висновку для видачі платнику податків дозволу на здійснення будь-якої операції з його активами під час застосування умовного арешту таких активів, якщо здійснення платником окремої операції на підставі відповідної цивільно-правової угоди не призведе до збільшення його податкового боргу або зменшення ймовірності його погашення. Сутність такого заходу полягає у визнанні обмеження платника щодо реалізації прав власності на такі активи та обов'язковому попередньому отриманні дозволу керівника відповідного податкового органу на здійснення операції платника податків з такими активами;

9) надсилання рішення про арешт активів: а) банкам, які обслуговують платника, з вимогою тимчасового зупинення активних операцій з рахунків такого платника, крім операцій з: погашення податкових зобов'язань та податкового боргу; сплати боргу за виконавчими документами або за задоволеними претензіями у порядку доарбітражного урегулювання спорів, якщо такі виконавчі документи або претензії набули юридичної сили до моменту виникнення права податкової застави; б) платнику з вимогою тимчасової заборони відчуження його активів; в) іншим особам, у володінні, розпорядженні або користуванні яких перебувають активи такого платника, з вимогою тимчасової заборони їх відчуження. Організація опису активів платника при процедурі адміністративного арешту;

10) організація вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських та бухгалтерських документів; стягнення коштів з банківських рахунків та вилучення готівки з каси та інших місць зберігання;

11) одержання від боржника повної інформації про операції із заставленими активами, а в разі їх відчуження без згоди податкового органу - отримання пояснення від платника податків або його посадових осіб.

Поряд з вище вказаними функціями податкового керуючого виокремлюють основні функції щодо продажу активів, які перебувають у податковій заставі. До них належать:

— організація продажу активів платника;

— визначення складу активів, які підлягають продажу (якщо податковий керуючий вирішив, що платник визначив для продажу активи, чия звичайна ціна є свідомо нижчою за суму податкового боргу), виходячи з принципів збереження цілісності майнового комплексу та з урахуванням того, що звичайна (оціночна) вартість таких активів не перевищує двократного розміру податкового боргу;

— прийняття рішення про продаж цілісного майнового комплексу (або його частини) у разі недостатності коштів, отриманих від продажу активів, які не входять до складу цілісного майнового комплексу, що забезпечує ведення його основної господарської діяльності;

— у разі, коли сума коштів, отримана за результатами продажу частини активів платника податків, є недостатньою для погашення його податкового боргу, організація додаткового продажу активів платника податків проводиться не раніше ніж через 30 календарних днів після початку проведення попереднього продажу;

— здійснення періодичних перевірок стану збереження активів, які перебувають у податковій заставі, отримання від платника податків інформації та документів про операції із заставленими активами, а в разі відчуження таких активів без згоди податкового керуючого - отримання пояснення;

— вимагання надання вичерпної інформації про активи, які перебувають у податковій заставі, надання технічної, технологічної та іншої супровідної документації на описані активи.

Податковий керуючий зобов'язаний дотримуватись норм Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, прав та охоронюваних законом інтересів громадян та суб'єктів господарювання. Забезпечувати виконання покладених на нього функцій та повною мірою використовувати надані йому права.

Основними *правами* наданими податковому керуючому є право на:

— здійснення перевірки стану збереження активів, які перебувають у податковій заставі;

— безперешкодного доступу до активів, що пропонуються для продажу на публічних торгах;

— отримання від платника податків - інформації та документів про операції із заставленими активами, пояснень від службових (посадових) осіб в разі відчуження заставних активів без згоди податкового органу;

— здійснення опису (виділення) активів для їх продажу в рахунок погашення податкового боргу.

У випадку недотримання податковим керуючим вимог, передбачених законодавством, платник податків може не допустити податкового керуючого до проведення перевірки, а також повідомити про факт порушення

керівника відповідного податкового органу або оскаржити дії податкового керуючого відповідно до чинного законодавства.

Кінцевий результат застосування податковими керуючими всього комплексу заходів стягнення передбачає, перш за все, погашення податкового боргу конкретним боржником у повному обсязі, в інших випадках - заміну керівника або порушення провадження у справі про банкрутство.

5. Етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів

В основі організації роботи податкового керуючого з боржниками податків і зборів лежать принципи, закладені в організацію діяльності підрозділів погашення прострочених податкових зобов'язань.

Перший принцип передбачає відповідальність податкового керуючого перед керівництвом податкової інспекції за своєчасність, ефективність та професійність роботи, спрямованої на погашення податкового боргу закріплених за ним боржників. При цьому дана відповідальність виникає у момент закріплення боржника за цим працівником та призначення його податковим керуючим

У випадку виникнення податкового боргу у платника податків йому спочатку надають можливість погасити його у добровільному порядку, а для цього здійснюються заходи запобіжного характеру:

1) надсилають платнику податкові вимоги з повідомленням, що все його майно і майнові права перебувають у податковій заставі до повного погашення податкового боргу;

2) здійснюють контакти з платником (по телефону, особисті зустрічі – у разі його появи у відповідь на отриману вимогу) для обговорення питань, пов'язаних з погашенням недоїмки та поточних платежів;

3) приймають рішення щодо надання розстрочення чи відстрочення сплати боргу;

4) роблять спробу досягти податкового компромісу.

Якщо ж запобіжними заходами не досягнуто поставленої мети – повного погашення податкового боргу, то приймається рішення про застосування заходів примусового стягнення.

Другий принцип передбачає, що з метою погашення податкового боргу податкові керуючі за якими закріплено боржників, застосовують до них заходи, передбачені Законами України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами” та “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”.

Для успішного здійснення цього процесу кожен податковий керуючий повинен досконало знати діюче податкове законодавство та мати однаковий підхід до використання повноважень, наданих їм чинним законодавством. Це дасть змогу правильно застосовувати до боржників необхідні

заходи стягнення, збирати та аналізувати інформацію про їх активи, своєчасно запобігати можливості їх відчуження, тобто ефективно проводити роботу щодо погашення податкового боргу.

Третій принцип передбачає використання спеціально розробленого програмного продукту АС “Облік боржників та заходів стягнення” (умовне позначення проекту АС “Боржник”), яка є робочим документом працівників підрозділу стягнення податкової заборгованості.

У разі виникнення випадку податкового боргу у боржника автоматично відкривається “Картка боржника”, яка містить повну інформацію про конкретний випадок податкового боргу конкретного боржника. Закривається картка також автоматично у випадку повного погашення податкового боргу.

На підставі даних АС “Картка боржника” працівники підрозділів стягнення податкової заборгованості – податкові керуючі аналізують інформацію про конкретного боржника та застосовують заходи стягнення податкового боргу.

Тема 3. Облік податкового боргу

1. Основи методології обліку та категорії складності випадків податкового боргу

На підставі Закону України № 2181-III та у відповідності до нормативно-правових актів, затверджених Міністерством юстиції України для внутрішнього використання в органах Державної податкової служби (ОДПС) розроблено методологію обліку податкового боргу.

Методологія обліку податкового боргу визначає:

- єдину термінологію, якою характеризується податковий борг;
- типи та статуси податкового боргу;
- єдиний порядок ведення обліку податкового боргу в органах Державної податкової служби;
- основні звітні показники податкового боргу та алгоритми їх формування.

В обліку податковий борг виникає за платежем за певний період як різниця між нарахованими та сплаченими сумами податкових зобов'язань, а його абсолютна величина визначається від'ємним сальдо розрахунків з бюджетом на фіксовану дату.

Податковий борг є кількісним показником і може визначатися як сумою, так і кількістю випадків, що складають таку суму.

Випадок податкового боргу - це наявність податкового боргу у одного платника за одним платежем.

Приклад.

Якщо суб'єкт підприємницької діяльності одночасно є платником 4 податків (ПДВ, податку на прибуток, акцизного збору та земельного податку), а по 2-х з них має податковий борг, то вважається, що в ньому існує 2 випадки податкового боргу.

Випадок податкового боргу вважається **відкритим** у разі виникнення у платника суми податкового боргу $\geq 0,01$ грн.

Випадок податкового боргу вважається **закритим**, коли сума такого випадку дорівнює нулю.

Платник податків, який має один або більше випадків податкового боргу вважається **боржником**.

При цьому слід враховувати, що:

— будь-яка кількість своєчасно не сплачених податкових зобов'язань по одному і тому ж платежу в одного боржника складають один випадок податкового боргу, а сума таких несплачених податкових зобов'язань складає **суму випадку податкового боргу**;

— кількість відкритих випадків податкового боргу у одного платника не може бути більшою, ніж кількість податків та зборів (обов'язкових платежів), платником яких він є відповідно до законодавства.

Розрізняють категорії складності випадків податкового боргу та категорії складності боржників. Поняття складності податкового боргу визначається перш за все розміром суми, яка становить цей випадок. Чим більша сума податкового боргу, тим складніші умови для його погашення.

Категорії складності випадків податкового боргу:

I категорія - сума випадку податкового боргу $\leq 25\,000,00$ грн.

II категорія — сума випадку податкового боргу $> 25\,000,00$ грн.

Категорії складності боржників:

Боржник I категорії складності — боржник, у якого всі випадки податкового боргу відповідають I категорії складності випадку податкового боргу.

Боржник II категорії складності - боржник, у якого хоча б один випадок податкового боргу відповідає II категорії складності випадку податкового боргу.

Випадок, від якого ведеться облік - випадок податкового боргу, який у платника податків за хронологією виник першим.

У податкових вимогах датою виникнення податкового боргу вважається дата відкриття випадку, від якого ведеться облік.

Працівник підрозділу стягнення податкової заборгованості ОДПС вважається податковим керуючим боржника, закріпленого за ним, від дня відкриття випадку, від якого ведеться облік податкового боргу у такого боржника.

2. Статуси податкового боргу

Податковий борг платника (випадки податкового боргу) може перебувати у таких *статусах*:

- *інертному*;
- *дієвому*.

Інертний статус - це статус, у якому до боржників органи ДПС не застосовують жодних заходів стягнення, крім надсилання двох податкових вимог, реєстрації податкової застави в державному реєстрі застав нерухомого майна та, виключних випадках, арешту активів.

Інертний статус - це статус, у якому:

- відкривається у боржника „*випадок, від якого ведеться облік*“;
- здійснюється в автоматичному режимі формування податкових вимог, коли сума хоча б одного випадку податкового боргу такого платника досягає визначеного *граничного значення*;
- залишаються на обліку всі випадки податкового боргу платника, якщо жоден з них не досягає визначеного граничного значення для відправки податкових вимог або для переходу до дієвого статусу.

Граничне значення - це кількісний показник (сума та/або період), який визначений для ініціювання або припинення певних дій з боку органів податкової служби стосовно боржників.

Мінімальна сума (граничне значення), від якої економічно обгрунтованим є рішення про витрату державних коштів для відправки першої податкової вимоги, прийняття у розмірі про витрату державних коштів для відправки першої податкової вимоги, прийнято у розмірі 10,00 гривень.

Перша податкова вимога формується не пізніше п'ятого робочого дня від дати виникнення такого податкового боргу по платежу, більшому ніж 10 грн., з обов'язковим зазначенням всіх платежів, по яких рахується податковий борг на дату формування, та їх загальної суми.

У разі якщо в період від дати виникнення податкового боргу по одному з платежів у розмірі, більшому ніж 10 грн., до дати формування першої податкової вимоги (не пізніше п'ятого робочого дня з дати виникнення такого податкового боргу) сума податкового боргу з цього платежу зменшилась (стала ≤ 10 грн.) перша податкова вимога не формується.

Усі відкриті випадки податкового боргу одного платника можуть знаходитися *тільки в одному виді інертного статусу*.

Розрізняють *три види інертного статусу*, до яких може бути віднесений податковий борг платника (всі відкриті випадки податкового боргу платника):

- *до I податкової вимоги*;
- *I податкова вимога*;
- *II податкова вимога*.

До I податкової вимоги - вид інертного статусу, в якому податковий борг платника перебуває від дня відкриття „випадку, від якого ведеться облік” до дня направлення (вручення) I податкової вимоги.

I податкова вимога - вид інертного статусу, в якому податковий борг платника перебуває від дня, наступного за днем направлення (вручення) I податкової вимоги до дня направлення (вручення) II податкової вимоги, але не менше 30 календарних та 5 робочих днів з дня направлення (вручення) I податкової вимоги.

II податкова вимога - вид інертного статусу, в якому податковий борг платника перебуває від дня, наступного за днем направлення (вручення) II податкової вимоги до дня, наступного за 30 календарним днем від дня направлення (вручення) II податкової вимоги.

Перехід із одного виду інертного статусу до іншого відбувається у тій послідовності:

„ До I податкової вимоги” - „ I податкова вимога” - „ II податкова вимога”.

Зворотного переходу між видами інертного статусу боржник немає.

Приклад можливої ситуації з випадком податкового боргу при перебуванні в інертному статусі:

1) у платника з платежу виникає податковий борг >10 грн.;

2) у виді „До I податкової вимоги” інертного статусу відкривається I-ий випадок податкового боргу („випадок, від якого ведеться облік”) - боржнику направляється I податкова вимога;

3) до настання терміну для відправки з I-го випадку податкового боргу II податкової вимоги у платника виникає 2-ий (3-ій,...) випадок податкового боргу, який відкривається у виді „I податкова вимога” інертного статусу;

4) у II податковій вимозі зазначається дата, від якої ведеться облік податкового боргу - це дата відкриття I-го випадку податкового боргу (дата відкриття „випадку, від якого ведеться облік”), а також загальна сума податкового боргу боржника з усіх відкритих на день формування II податкової вимоги випадків податкового боргу такого боржника;

5) від дня, наступного за днем направлення (вручення) II податкової вимоги, всі *відкриті випадки податкового боргу* боржника переходять до виду „II податкова вимога” інертного статусу.

Якщо хоча б один випадок податкового боргу боржника перейшов до обліку в дієвий статус, усі нові випадки податкового боргу, що виникають у такого боржника, відкриваються у тому виді дієвого статусу, в якому перебуває цей випадок. Податкові вимоги при цьому з нових випадків податкового боргу не надсилаються.

Дієвий статус - це статус податкового боргу боржника, в якому зменшення такого боргу (закриття кожного випадку податкового боргу) відбу-

вається завдяки певним діям, що здійснює працівник відділу стягнення податкової заборгованості податкового органу - податковий керуючий, застосовуючи надані йому повноваження відповідно до законодавства.

Випадок податкового боргу починає обліковуватися в дієвому статусі від дня, наступного за 30 календарним днем від дня направлення (вручення) II податкової вимоги.

Усі випадки податкового боргу одного боржника можуть знаходитися лише в *одному виді дієвого статусу*.

Розрізняють *п'ять видів дієвого статусу*, до яких може бути віднесено всі випадки податкового боргу одного боржника:

- *активний;*
- *пасивний;*
- *банкрутство;*
- *розстрочення (відстрочення);*
- *безнадійний.*

Активний вид дієвого статусу - це єдиний вид статусу, в якому працівник підрозділу стягнення податкової заборгованості - податковий керуючий застосовує до боржників, випадки податкового боргу яких знаходяться на обліку в цьому виді статусу, всі заходи стягнення, які передбачені діючим законодавством.

Підставою для таких дій є закінчення граничного терміну погашення податкового боргу після направлення (вручення) II податкової вимоги (30 календарних днів).

Пасивний вид дієвого статусу - це вид статусу, в якому працівник підрозділу стягнення податкової заборгованості - податковий керуючий не може застосувати заходи стягнення до боржника.

У пасивному виді дієвого статусу перебувають усі випадки податкового боргу боржника за яким:

— готуються документи для ініціювання справи про банкрутство боржника до дня одержання ухвали суду про порушення справи про банкрутство;

Підстава: *письмово обгрунтоване рішення керівника підрозділу стягнення податкової заборгованості.*

— готуються документи для ініціювання справи в суді про звернення стягнення податкового боргу на майно боржника до дня прийняття наказу та відповідного рішення суду;

Підстава: *письмово обгрунтоване рішення керівника підрозділу стягнення податкової заборгованості.*

— здійснюється розшук.

Підстава: *заява (рапорт) до підрозділів податкової міліції про розшук боржника.*

Вид „Банкрутство” дієвого статусу - це вид статусу, в якому перебувають усі випадки податкового боргу боржника, з якого у суді розглядається справа про банкрутство до:

— одержання ухвали про ліквідацію боржника як юридичної особи або рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності - фізичної особи;

— прийняття податковим органом рішення про відстрочення (розстрочення) податкового боргу на підставі затвердженої судом мирової угоди, яка містить положення про розстрочку чи відстрочку боргів.

Підстава: *ухвала про порушення справи про банкрутство.*

Вид статусу "Розстрочення (відстрочення)" - це вид дієвого статусу, в якому перебувають випадки податкового боргу, сплату яких перенесено на пізніший термін або на декілька термінів.

Розстрочення (відстрочення) податкового боргу надається на всі відкриті випадки податкового боргу боржника від дня визначеного в прийнятому податковим органом рішенні щодо розстрочення (відстрочення) податкового боргу.

Безнадійний вид дієвого статусу - це вид статусу, в якому всі випадки податкового боргу боржника визначаються безнадійними.

Підстава: *рішення суду, довідка МВС, ЖЕКа, довідка ЗАГСу.*

До безнадійного виду дієвого статусу відносяться випадки податкового боргу боржника:

— визнаного у встановленому порядку банкрутом, вимоги щодо якого не були задоволені у зв'язку з недостатністю активів банкрута;

— фізичної особи, яка:

— визнана у судовому порядку безвісно відсутньою або померлою та у разі недостатності майна, на яке може бути направлено стягнення;

— померла, у разі недостатності майна, на яке може бути направлено стягнення;

— понад 720 днів перебуває у розшуку;

— податковий борг юридичних та фізичних осіб, стосовно якого минув строк позовної давності (при відсутності сум податкового боргу, стосовно яких граничний термін стягнення ще не настав);

— податковий борг юридичних або фізичних осіб, що виник внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин);

— податковий борг юридичних осіб, визнаних фіктивними.

У безнадійному виді дієвого статусу випадок податкового боргу перебуває до дня прийняття рішення керівництвом податкового органу про списання сум податкового боргу та закриття такого випадку.

Слід відмітити, що в інертному та дієвому статусі всі випадки податкового боргу одного боржника закріплюються тільки за одним працівником відділу стягнення податкової заборгованості ОДПС.

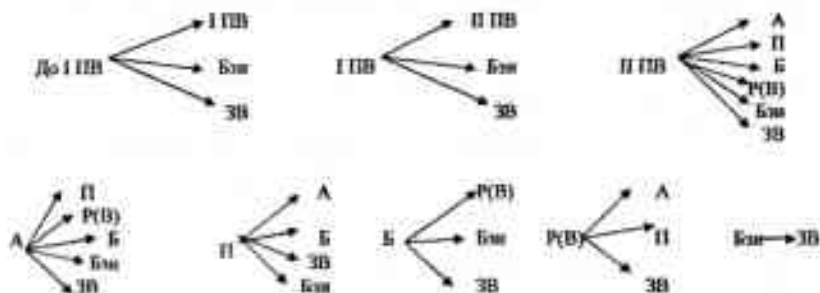
В інертному статусі облік податкового боргу платника починається від дня відкриття у нього «випадку, від якого ведеться облік». У випадку виникнення певних умов податковий борг (усі випадки податкового боргу) платника може залишитися в інертному статусі, перейти до дієвого статусу або може бути погашений (закриті всі випадки податкового боргу боржника).

Кінець обліку податкового боргу платника в інертному статусі настає після закриття всіх випадків податкового боргу або переходу випадків податкового боргу або переходу випадків податкового боргу платника до дієвого статусу.

Перехід податкового боргу до дієвого статусу відбувається від дня, наступного за 30 календарним днем після направлення (вручення) боржнику II податкової вимоги. У цей день всі інші випадки податкового боргу такого платника, незалежно від термінів їх виникнення, переходить до дієвого статусу. Усі випадки, які відкриваються у боржника в період, коли термін для переходу до дієвого статусу ще не настав, відкриваються у тому ж виді інертного статусу, в якому перебуває випадок податкового боргу з сумою більше 10 гривень.

3. Взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу

Можливий перехід податкового боргу (випадків податкового боргу) боржника між видами статусів можна відобразити схематично (рис.3.1):

Умовні позначення:

До I ПВ - до I податкової вимоги;

I ПВ - I податкова вимога;

II ПВ - друга податкова вимога;

А - активний;

П - пасивний;

Б - банкрутство;

Бзн - безнадійний;

Р(В) - розстрочка (відстрочка);

ЗВ - закриття випадку

Рис.3.1. Взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу

4. Основні звітні показники податкового боргу

Податковий борг є кількісним показником та може бути як сумою (п гривнях), так і кількістю випадків (у штуках), що складають таку суму.

Основними звітними показниками стосовно податкового боргу є:

- податковий борг на початок періоду;
- сформований податковий борг за період;
- зменшений податковий борг за період;
- податковий борг на кінець періоду;
- новостворений податковий борг на кінець періоду.

Податковий борг на початок періоду - це сума податкового боргу, яка зафіксована на перший день визначеного періоду за певною кількістю боржників.

Сформований податковий борг за період - це сума податкового боргу, що виникла протягом визначеного періоду, без врахування сум, які призвели до зменшення податкового боргу за той же період.

Приклад. 1. На початок року сума податкового боргу платника „А” по ПДВ складає 300 тис. грн.. У січні місяці у нього додатково виникає податковий борг по тому ж податку у розмірі 100 тис. грн..

Незалежно від того, чи буде в січні частково зменшено (сума \geq 100 тис. грн.) або повністю або повністю погашено податковий борг у платника „А” (сума = 400 тис. грн.), сформований податковий борг по ПДВ за цей місяць дорівнює 100 тис. грн.

Сформований податковий борг за період може виникнути у разі несплати у граничний термін:

- узгоджених поточних податкових зобов'язань платника;
- донарахованих за результатами документальних перевірок узгоджених податкових зобов'язань (у т.ч. пені та штрафних санкцій);
- штрафних санкцій, а також нарахованої пені;
- відстрочених (розстрочених) податкових зобов'язань.

Показник „Сформований податковий борг за період” є величиною, яка може дорівнювати нулю або бути більше нуля, але на початок періоду завжди дорівнює нулю.

Зменшений податковий борг за період - це сума всіх платежів, які протягом визначеного періоду призвели до зменшення податкового боргу (в залежності від строків та типів податкового боргу, в рахунок яких було зараховане таке зменшення).

Зменшення податкового боргу за період може виникнути у разі проведення:

- сплати „живими” коштами (самостійно платником; завдяки заходам стягнення (від реалізації майна, що знаходилося у податковій заставі тощо);
- взаємозаліків;

- зарахування переоплат;
- зарахування сум відшкодування ПДВ;
- списання безнадійного податкового боргу;
- інше (від'ємний перерахунок платником своїх податкових зобов'язань, відміна податкових зобов'язань платника за рішенням суду (суми за актами документальних перевірок, суми нарахованої пені, штрафних санкцій).

Податковий борг на кінець періоду - це сума податкового боргу, яка зафіксована на початок визначеного періоду за певною кількістю боржників, збільшена на суму сформованого податкового боргу за період та зменшена на суму, зараховану в погашення (зменшення) податкового боргу за такий період.

До суми податкового боргу на початок (кінець) періоду входять суми розстроченого (відстроченого) податкового боргу (рис.3.2)

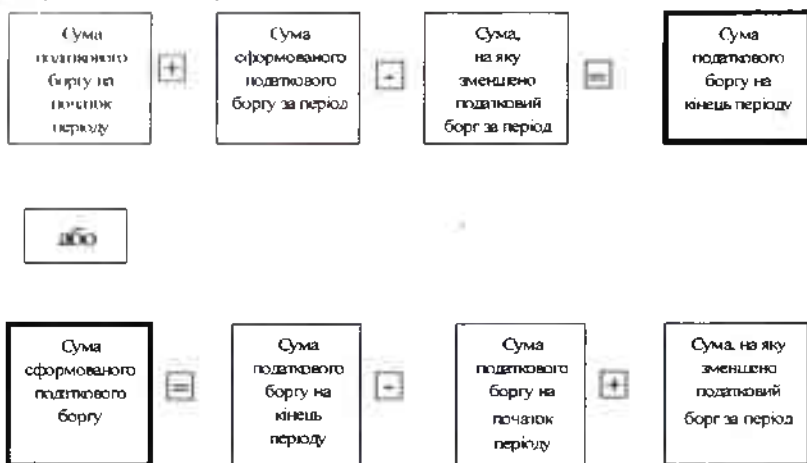

Рис. 3.2. Формування суми податкового боргу

У разі коли за визначений період сума, на яку зменшено податковий борг, є більшою ніж сума сформованого податкового боргу, спостерігається абсолютне зменшення податкового боргу на кінець такого періоду.

Складовою показника „Податковий борг на кінець періоду“ є показник „Новостворений податковий борг на кінець періоду“.

Новостворений податковий борг на кінець періоду - це та частина суми сформованого податкового боргу за період, яка відповідно до існуючого порядку обліку платежів у картках особових рахунків платників податків залишилася непогашеною на останній день такого періоду.

Величина показника „Новостворений податковий борг на кінець періоду" може бути меншою або дорівнювати величині показника „Сформований податковий борг за період".

Відповідно до існуючого порядку обліку платежів у картках особових рахунків будь-які надходження в першу чергу направляються в рахунок зменшення того податкового боргу, що виник за хронологією раніше.

Тому показник "Зменшено податковий борг за період" має дві складові: сума, яка зменшила податковий борг, що виник у попередні періоди, та сума, яка зменшила податковий борг, що виник у результаті несплати поточних податкових зобов'язань за звітний період (сформований податковий борг за період).

5. Розрахунок розподілу сплачених платником податків сум та нарахування пені

При частковому погашенні податкового боргу сума такої частки визначається з урахуванням пені, нарахованої на таку частку податкового боргу. Податковий борг, що погашається частково, сплачується разом зі сплатою пені, нарахованої відповідно до такої частки, єдиним платіжним документом, в якому суми такого податкового боргу та такої пені визначаються окремо. Платіжні документи, які не містять окремо виділену суму податкового боргу та суму пені, не приймаються до виконання.

У разі часткового погашення податкового боргу для частини податкового боргу, що залишилась непогашеною, днем початку нарахування пені залишається перший робочий день, наступний за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання.

Якщо платник податків не сплачує пеню разом зі сплатою податкового боргу (його частини) або не визначає її окремо у платіжному документі (чи визначає з порушенням зазначеної пропорції), то податковий орган у день надходження від органу державного казначейства інформації про зарахування коштів до бюджету, яка надається відповідно до вимог Порядку взаємодії між органами Державного казначейства України та державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами, затвердженого наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України від 25.04.2002 № 74/194 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.05.2002 за № 436/6724, самостійно здійснює розподіл такої сплаченої суми на суму, що спрямовується на погашення такого податкового боргу (його частини), та суму, що спрямовується на погашення пені, нарахованої на суму такого погашеного податкового боргу (його частини).

При цьому протягом трьох робочих днів податковий орган складає та надсилає такому платнику податків у порядку, аналогічному Порядку направлення органами державної податкової служби України податкових

повідомлень платникам податків, затвердженому наказом ДПА України від 21 червня 2001 року N 253 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 06.07.2001 за N 567/5758 (із змінами та доповненнями), повідомлення, в якому міститься інформація про суми розподілу сплачених коштів за встановленою формою.

У зазначеному випадку сума, що спрямовується на погашення наявної у платника податків пені, розподіляється структурним підрозділом адміністрування облікових показників та звітності податкового органу в автоматичному режимі за допомогою алгоритму, що визначає питому вагу такої пені у загальній сумі податкового боргу.

Якщо сума податкового боргу платника податків (разом з раніше нарахованою та непогашеною ним на момент здійснення сплати сумою пені) менша за сплачену суму, то залишок сплаченої суми спрямовується на погашення донарахованої пені. Якщо після направлення платнику податків повідомлення, в якому міститься інформація про суми розподілу сплачених коштів, в особовому рахунку платника податків проводяться операції, що призводять до зміни розподілу сплаченої суми (наприклад, є ухвала суду про порушення провадження у справі за позовом платника податків щодо визнання недійсним рішення податкового органу, що надійшла із запізненням), то здійснюється новий розподіл такої сплаченої суми, а платнику податків направляється нове повідомлення. При цьому раніше надіслане повідомлення вважається недійсним.

6. АС «Картка боржника» - основне джерело інформації про податковий борг

Інструментом, який забезпечує інформаційну підтримку працівників підрозділів стягнення податкової заборгованості податковим органом, є спеціально розроблений програмний продукт АС „Картка боржника“, - складова частина програмного комплексу АІС „Облік податків та платежів“.

„Картка боржника“ одночасно є робочим документом працівників підрозділів стягнення податкової заборгованості ОДПС.

Кожний боржник має стільки Карток боржника, скільки в нього відкрито випадків податкового боргу.

У разі виникнення випадку податкового боргу у боржника автоматично відкривається Картка боржника (АС "Боржник"), яка містить повну інформацію про конкретний випадок податкового боргу конкретного боржника. Кожний боржник має стільки карток боржника, скільки у нього відкрито випадків податкового боргу.

Картка боржника автоматично закривається у разі повного погашення податкового боргу (закриття випадку податкового боргу) боржника.

На підставі даних АС "Боржники" працівники підрозділів стягнення податкової заборгованості податкових органів - податкові керуючі аналізують інформацію про конкретного боржника та застосовують заходи щодо стягнення податковою боргу.

Картка боржника складається із:

- облікових даних боржника;
- інформації про типи, статус (вид статусу) податкового боргу;
- інформації про збільшення (зменшення) суми випадку податкового боргу;
- щоденника роботи з боржником.

Поновлення даних у Картці боржника здійснюється таким чином:

облікові дані боржника, інформація про типи, статус (вид статусу) податкового боргу та про збільшення (зменшення) суми випадку податкового боргу поновлюються постійно в автоматичному режимі;

— інформація у Щоденник роботи з боржником (зокрема, в обов'язковому порядку, до інформаційного поля „Примітка”) заноситься особисто працівником підрозділу стягнення податкової заборгованості - податковим керуючим за кожним актом застосування певних заходів, спрямованих на погашення податкового боргу конкретного боржника (в т.ч. направлення (вручення) I (II) податкової вимоги).

Ведення Картки боржника, відповідальне ставлення працівників підрозділів стягнення податкової заборгованості податкових органів - податкових керуючих до заповнення Щоденника роботи з боржником, зокрема лаконічне та змістовне заповнення приміток, забезпечує одержання достовірної та повної інформації про боржника і дає змогу:

- аналізувати кожен випадок податкового боргу;
- встановлювати пріоритети у роботі щодо погашення податкового боргу;

- визначити суму сформованого податкового боргу;
- прогнозувати суму податкового боргу;
- планувати реальну суму його погашення.

АС „Картка боржника" дозволяє формувати інформацію щодо податкового боргу в розрізі категорій складності випадків податкового боргу:

- за боржниками;
- за формами власності боржників;
- за видами діяльності боржників;
- за визначений період;
- за видами платежів;
- за бюджетами;
- за типами, статусами (видами) податкового боргу.

Кожен працівник підрозділу стягнення податкової заборгованості повинен використовувати у роботі підсистему "Картка боржника". Відповідно, кожен *податковий керуючий повинен*.

1. Щоденно аналізувати нові випадки податкового боргу та самостійно визначати пріоритети в роботі (переглядати всі картки боржників, відбирати боржників, з якими доцільно в першу чергу працювати над погашенням податкового боргу). Визначати дату роботи з кожним боржником, зробивши відповідні записи у записній книжці.

При визначенні пріоритетів у роботі враховуються:

— сума податкового боргу в цілому по боржнику і за окремими випадками; термін його виникнення; » ризик втрати надходжень;

— співвідношення витрат на здійснення заходів стягнення з потенційною сумою надходжень, які можуть бути одержані від їх застосування.

2. Аналізувати історії розвитку випадків податкового боргу у боржників(суми за видами платежів, терміни виникнення, підстави виникнення - декларації, розрахунки, акти перевірок).

3. З'ясувати активи боржників (у тому числі їх структурних підрозділів) заданими податкових декларацій, актів документальних перевірок, фінансової звітності, банківських документів тощо, а також здійснювати пошук додаткової інформації.

4. Застосовувати діючі повноваження щодо стягнення податкового боргу.

5. Співпрацювати з працівниками відділу (сектора) правового забезпечення, супроводжувати справи, що розглядаються в судах тощо.

6. Вести щоденники роботи із закріпленими боржниками, а також паперові справи. На такого боржника категорії II заводити окремо паперову справу, в якій мають міститися копії документів, що підтверджують суму податкового боргу, фінансовий стан, інформацію про застосовані повноваження, заплановані кроки подальшої роботи з боржником. На всіх боржників категорії I доцільно завести одну справу з файлами на кожного боржника.

7.Щотижня складати індивідуальний звіт за допомогою АС «Картка боржника» та аналізувати виконання індивідуального плану погашення податкового боргу.

8. Розглядати письмові звернення закріплених боржників та готувати на них відповіді.

9. Передавати начальнику відділу справи боржників:

— податковий борг яких переріс із категорії I в категорію II (якщо відповідає за погашення податкового боргу боржників категорії I);

— які потребують проведення оперативно-розшукової роботи (незалежно від категорії).

10. Дотримуватися етичних норм роботи з боржниками.

Тема 4. Джерела погашення податкового боргу та порядок їх використання

1. Перелік джерел погашення податкового боргу

Згідно Закону України №2181 *джерелами самостійного* погашення податкового боргу платника податків є будь-які власні кошти, у тому числі отримані від продажу товарів (робіт, послуг), майна і немайнових цінностей, випуску цінних паперів, у тому числі корпоративних прав, отримані у позику (кредит), а також з інших джерел з урахуванням особливостей, визначених цією статтею.

Погашення податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків може бути здійснено шляхом проведення взаєморозрахунків непогашених зустрічних грошових зобов'язань відповідного бюджету перед таким платником податків, що виникли згідно з нормами податкового або бюджетного законодавства чи цивільно-правових угод, строк погашення яких настав до моменту виникнення податкових зобов'язань платника податків. Така оплата (погашення) здійснюється на підставі заяви платника податків за спільним рішенням податкового органу та органу Державного казначейства України. Порядок проведення взаєморозрахунків визначається центральним податковим органом за погодженням з Державним казначейством України.

За податками, зборами (обов'язковими платежами), які відповідно до закону справляються з *об'єктів нерухомої власності*, джерелом їх самостійної оплати можуть бути активи як власника таких об'єктів нерухомої власності, так і будь-якої іншої особи, на яку покладено обов'язок сплати, яка здійснюється виключно у грошовій формі. При цьому якщо особу, відповідальну за сплату податків, зборів (обов'язкових платежів), не виявлено, податкові процедури, визначені вищевказаним Законом, застосовуються безпосередньо до об'єктів такої власності, які підпадають під податкову заставу та підлягають продажу за встановленими законодавством правилами.

Джерелами погашення податкового боргу платника податків за рішенням органу стягнення, які є виконавчими документами, є будь-які активи платника податків (його філій, відділень, інших відокремлених підрозділів) з урахуванням обмежень, визначених цим Законом, а також іншими законами.

2. Перелік активів, що не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу

Згідно чинного законодавства не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу платника податків за його самостійним рішенням або за рішенням органу стягнення:

а) майно платника податків, надане ним у заставу іншим особам, якщо така застава була належним чином зареєстрована у державних реєстрах застав рухомого або нерухомого майна відповідно до закону, до моменту виникнення права податкової застави;

б) активи, які належать на правах власності іншим особам та перебувають у тимчасовому розпорядженні або користуванні платника податків, у тому числі, але не виключно: майно, передане платнику податків у лізинг (оренду), схов (відповідальне зберігання), а також ломбардний схов, на комісію (консигнацію); давальницька сировина, надана підприємству для переробки, крім її частини, що надається платнику податків як оплата за такі послуги, а також активи інших осіб, прийняті платником податків у заставу чи заклад, довірче та будь-які інші види агентського управління;

в) майнові права інших осіб, надані платнику податків у тимчасове користування або розпорядження, а також немайнові права інших осіб, у тому числі права інтелектуальної (промислової) власності, передані в користування такому платнику податків без права їх відчуження;

г) кошти інших осіб, надані платнику податків у вклад (депозит) або довірче управління, а також власні кошти юридичної особи, що використовуються для виплат заборгованості з основної заробітної плати за фактично відпрацьований час фізичним особам, які перебувають у трудових відносинах з такою юридичною особою, у розмірах та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України;

д) кошти кредитів або позик, наданих платнику податків кредитно-фінансовою установою, що обліковуються на позичкових рахунках, відкритих на користь такого платника податків, а також суми акредитивів, виставлених на ім'я платника податків, але не відкритих, до моменту такого відкриття;

е) майно, що включається до складу цілісних майнових комплексів державних підприємств, які не підлягають приватизації, у тому числі казенних підприємств. Порядок віднесення майна до такого, що включається до складу цілісного майнового комплексу державного підприємства, встановлюється Фондом державного майна України;

є) активи, чий вільний обіг заборонено або обмежено згідно із законодавством. У разі коли підприємницька діяльність з активами, що продаються, підлягає ліцензуванню відповідно до закону, покупцями таких активів можуть бути лише особи, які отримали відповідну ліцензію.

Посадові особи, у тому числі державні виконавці, які прийняли рішення про використання активів, визначених чинним законодавством, як джерела погашення податкової заборгованості або боргу платника податків, притягаються до відповідальності згідно із законодавством.

3. Додаткові джерела погашення податкового боргу

У разі коли заходи з продажу активів платника податків за рішенням органу стягнення не привели до повного погашення суми податкового боргу, додатковим джерелом його погашення органом стягнення може бути визначено продаж активів платника податків, попередньо переданих ним у тимчасове користування чи розпорядження іншим особам відповідно до норм цивільно-правових договорів, або сума заборгованості інших осіб перед платником податків, право на вимогу якої переводиться на орган стягнення, включаючи право на отримання основної суми депозиту або кредиту, а також доходу за ними. Продаж або стягнення таких активів не зупиняє дію таких цивільно-правових договорів до кінця строків їх дії (крім депозитних договорів), а покупець таких активів набуває прав та обов'язків платника податків за такими договорами, у тому числі права на отримання доходу за ними. Якщо норми зазначеного цивільно-правового договору передбачають право кредитора на його дострокове припинення або збільшення розміру доходів за ним чи прийняття інших рішень, які приводять до швидшого повернення суми основного боргу та/або доходу за ним, орган стягнення зобов'язаний прийняти рішення про такі дії.

Рішення щодо продажу активів у визначених випадках може бути прийняте при недостатності коштів, отриманих від продажу активів платника податків або неможливості їх продажу.

У разі відсутності у платника податків, що є філією, відокремленим підрозділом юридичної особи, активів, достатніх для погашення його податкового боргу, додатковим джерелом погашення податкового боргу такого платника податків є активи юридичної особи, на які може бути звернено стягнення згідно з Законом №2181. Порядок застосування даного механізму визначається центральним органом податкової служби.

Слід зазначити, що забороняється будь-яка уступка податкового зобов'язання або податкового боргу платника податків третім особам, а також уступка контролюючим органам права вимоги податкового боргу платника податків іншим особам. Винятком є випадки, коли гарантами повного та своєчасного погашення податкових зобов'язань платника податків виступають інші особи, якщо таке право передбачено Законом №2181 або іншими законами України з питань оподаткування.

4. Погашення податкового боргу державних або комунальних підприємств

Порядок стягнення податкового боргу державних та комунальних підприємств відрізняється від загального порядку стягнення податкового боргу. Особливості примусового стягнення податкового боргу державних, комунальних підприємств стосуються такого заходу примусового стягнення, як продаж активів таких платників податків.

Момент виникнення права податкових органів щодо застосування заходів примусового стягнення податкового боргу державних, комунальних підприємств визначено на зальних підставах (не раніше ніж на 30-й календарний день від дня надіслання (вручення) платнику податків другої податкової вимоги). У випадку непогашення платником податків, який перебуває у державній або комунальній власності, у терміни встановлені податковим законодавством суми податкового боргу, податковий орган здійснює заходи щодо продажу активів такого платника податків, які не входять до складу цілісного майнового комплексу, що забезпечує здійснення основної діяльності платника податків.

За відсутності офіційно затвердженого відповідного порядку продажу активів державних або комунальних підприємств, органи стягнення здійснюють продаж таких активів на загальних підставах.

5. Погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків

У разі прийняття рішення власником або уповноваженим органом про ліквідацію платника податків, не пов'язану з банкрутством, відбувається закриття рахунків та втрата статусу як платника податків відповідно до законодавства. З метою оподаткування ліквідацією платника податків (його відокремлених підрозділів) є фактична ліквідація платника як юридичної особи або зупинення реєстрації фізичної особи як суб'єкта підприємницької діяльності, а також ліквідація відокремлених структурних підрозділів податкоплатника.

Внаслідок ліквідації у платника податків в наявності можуть залишитися непогашені податкові зобов'язання або податковий борг до складу яких відносять:

- узгоджені податкові зобов'язання платника податків;
- несвоєчасно сплачені суми основного платежу, нарахованих штрафних (фінансових) санкцій;
- плата (відсотки), нараховані на наданий податковий кредит;
- пеня за порушення термінів розрахунків під час здійснення операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- штрафи за порушення вимог валютного законодавства;
- реструктуризований (розстрочений або відстрочений) податковий борг (у тому числі нараховані на такий податковий борг відсотки).

Особою, відповідальною за погашення податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків, є:

а) стосовно платника податків, який ліквідується, - ліквідаційна комісія або інший орган, що проводить ліквідацію згідно з законодавством;

б) стосовно філій, відділень, інших відокремлених підрозділів платника податків, які ліквідуються, - такий платник податків;

в) стосовно фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності - така фізична особа;

г) стосовно кооперативів, кредитних спілок, товариств співвласників житла або інших колективних господарств - їх члени (пайовики) солідарно;

д) стосовно інвестиційних фондів - інвестиційна компанія, яка здійснює управління таким інвестиційним фондом.

Визнання податкового боргу безнадійним для подальшого його списання здійснюється відповідно до рішення податкового органу, яке приймається на підставі одного з таких документів:

— рішення органу державної реєстрації про скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності або його відокремленого структурного підрозділу (платника податків);

— повідомлення державного органу реєстрації актів цивільного стану про смерть фізичної особи (платника податків);

— рішення суду про визнання фізичної особи (платника податків) безвісно відсутньою або померлою чи недієздатною.

Таке рішення приймається, якщо за даними податкового органу активів ліквідованого платника податків або засновників чи учасників, які несуть повну або додаткову відповідальність за зобов'язаннями платника податків згідно із законодавством, недостатньо для погашення податкових зобов'язань або податкового боргу. На підставі такого рішення керівник контролюючого органу (його заступник) приймає рішення про списання такого податкового боргу, яке складається в одному примірнику. У день прийняття податковим органом рішення про визнання податкового боргу безнадійним податкові повідомлення або податкові вимоги вважаються відкликаними.

Сума безнадійного податкового боргу визначається за даними карток особових рахунків платників податків контролюючими органами на день прийняття рішення про списання безнадійного податкового боргу. У разі порушення кримінальної справи щодо умисного ухилення осіб від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) прийняття рішень про визнання податкового боргу безнадійним та його списання відкладається до вирішення справи.

6. Особливості погашення податкового боргу окремих платників

Додатково до вище перелічених джерел джерелом погашення податкового боргу банків, небанківських фінансових установ, у тому числі страхових організацій, можуть бути кошти, незалежно від джерел їх походження та без застосування обмежень, у сумі, яка не перевищує суму їх власного капіталу (без урахування страхових та прирівняних до них обов'язкових резервів, сформованих відповідно до закону).

Визначення розміру власного капіталу здійснюється відповідно до законодавства.

При цьому, податковий борг погашається попередньо погашенню податкових зобов'язань, які не є податковим боргом, у порядку календарної черговості його виникнення, а в разі одночасного його виникнення за різними податками, зборами (обов'язковими платежами) - у рівних пропорціях.

Щодо порядку погашення податкового боргу банкрутів то з моменту прийняття ухвали судом про порушення провадження у справі про банкрутство платника податків порядок сплати податкового зобов'язання або погашення податкового боргу такого платника податків, зазначених у заяві, яка подається до суду, визначається згідно з нормами Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", без застосування норм Закону №2181.

Урегулювання податкової заборгованості або податкового боргу платника податків, що реорганізується (у разі коли власник платника податків або уповноважений ним орган приймає рішення про реорганізацію такого платника податків) проводиться в такому порядку:

— якщо реорганізація здійснюється шляхом зміни назви, організаційно-правового статусу або місця реєстрації платника податків, такий платник податків після реорганізації набуває усіх прав і обов'язків щодо погашення податкових зобов'язань або податкового боргу, які виникли до його реорганізації;

— якщо реорганізація здійснюється шляхом об'єднання двох або більшої кількості платників податків в одного платника податків з ліквідацією платників податків, що об'єдналися, такий об'єднаний платник податків набуває усіх прав і обов'язків щодо погашення податкових зобов'язань або податкового боргу всіх платників податків, що об'єдналися;

— якщо реорганізація здійснюється шляхом розподілу платника податків на дві або більше особи з ліквідацією такого платника податків, усі платники податків, які виникнуть після такої реорганізації, набувають усіх прав і обов'язків щодо погашення податкових зобов'язань чи податкового боргу, які виникли до такої реорганізації. Зазначені зобов'язання чи борг розподіляються між новоствореними платниками податків пропорційно часткам балансової вартості активів, отриманим ними у процесі реоргані-

зації згідно з розподільчим балансом. У разі коли одна чи більше новостворених осіб не є платниками податків, щодо яких виникли податкові зобов'язання або борг платника податків, який був реорганізований, зазначені податкові зобов'язання чи борг повністю розподіляються між особами, що є платниками таких податків, пропорційно часткам отриманих ними активів, без урахування активів, наданих особам, що не є платниками таких податків.

Реорганізація платника податків шляхом виділення з його складу іншого платника податків або внесення частини активів платника податків до статутного фонду іншого платника податків без ліквідації платника податків, який реорганізується, не тягне за собою розподілу податкових зобов'язань чи податкового боргу між таким платником податків та особами, створеними у процесі його реорганізації, чи встановлення їх солідарної податкової відповідальності, за винятком випадків, коли за висновками податкового органу така реорганізація може призвести до неналежного виконання податкових зобов'язань платником податків, який реорганізується. Рішення про застосування солідарної або розподільної податкової відповідальності може бути прийняте податковим органом у разі, коли активи платника податків, що реорганізується, перебувають у податковій заставі на момент прийняття рішення про таку реорганізацію.

Тема 5. Порядок розстрочення, відстрочення та реструктуризації податкових зобов'язань і податкового боргу

1. Сутність розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань платника податків

У випадку коли платник податків не має можливості сплатити у встановлені терміни свої зобов'язання, що виникають при обов'язковому нарахуванні та погашенні податкових платежів, держава в особі контролюючих органів надає таким платникам податків можливість сплатити податкове зобов'язання пізніше, використовуючи механізм розстрочення та відстрочення. Використання даного механізму передбачає нарахування відсотків на основну суму податкового зобов'язання, розмір яких визначається з розрахунку 120 % річної облікової ставки НБУ.

За своєю сутністю режими відстрочення та розстрочення податкового зобов'язання виступають механізмом погашення узгодженого зобов'язання перед бюджетами та державними цільовими фондами платником податків і включаються до загального механізму справляння податкових платежів. Відстрочення та розстрочення податкових зобов'язань може бути надано будь-яким платникам податків. При цьому, будь-який платник податків має право вимагати розстрочення чи відстрочення його податкових зобов'язань, а орган, уповноважений приймати рішення з таких

розстрочень, відстрочень, зобов'язаний задовольнити вимогу у разі коли підстави, надані платником податків як обґрунтування такого розстрочення, відстрочення, є тотожними підставам, наданим іншими платниками податків, щодо податкових зобов'язань яких були прийняті відповідні рішення.

Органи податкової служби України мають право використовувати механізм розстрочення та відстрочення стосовно тих податкових платежів, контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та погашення яких віднесено до їх компетенції відповідно до законодавства. Розстрочення та відстрочення надається практично з усіх податкових платежів. Виняток становлять податкові зобов'язання з:

— ввізного мита, акцизних зборів, податку на додану вартість при ввезенні товарів (робіт, послуг) на митну територію України;

— внесків до Пенсійного фонду України чи інших внесків у межах державного або обов'язкового соціального страхування, якщо інше не встановлено законами з цих податків, зборів (обов'язкових платежів).

Крім того, розстрочення та відстрочення не надається на сплату податку на доходи фізичних осіб, оскільки його платником виступають громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, а обов'язки щодо нарахування, утримання та перерахування до бюджету покладено на підприємства (установи, організації) та фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які виплачують заробітну плату та інші доходи. Використання таких способів погашення податкових зобов'язань податкоплатника надається з окремого податкового платежу.

2. Порядок розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань.

Спеціальна норма законодавства з питань адміністрування податкових платежів трактує розстрочення податкових зобов'язань, як одну із форм надання бюджетного кредиту на основну суму податкових зобов'язань платника податків без урахування сум пені під відсотки. Розстрочення податкових зобов'язань надається на умовах податкового кредиту, за яким основна сума кредиту та нараховані на неї відсотки погашаються рівними частками, починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання такого кредиту.

Підставою для розстрочення податкових зобов'язань платника податків є надання ним достатніх доказів щодо існування загрози виникнення податкового боргу, а також економічного обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення податкових зобов'язань або збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму розстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків.

На відміну від розстрочення податкових зобов'язань платника податків, відстрочення надається у вигляді перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань податкоплатника, без урахування пені, під проєнти на пізніший термін. Застосування режиму відстрочення надається на умовах, за якими основна сума податкових зобов'язань та нараховані на неї відсотки сплачуються рівними частками, починаючи з будь-якого податкового періоду, визначеного відповідним податковим органом або органом місцевого самоврядування, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з моменту виникнення такого податкового зобов'язання або одноразово у повному обсязі.

Підставою для відстрочення податкових зобов'язань платника податків є надання ним достатніх доказів щодо дії обставин непереборної сили, що призвели до загрози виникнення податкового боргу та/або банкрутства такого платника податків, а також економічного обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення податкових зобов'язань та/або збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму відстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків.

Достатнім доказом для прийняття рішення про розстрочення або відстрочення податкових зобов'язань вважається наявність економічних обґрунтувань – аналізу фінансового стану платника податків за попередній звітний період, розрахунків прогностичних доходів такого платника, які свідчать про можливість погашення податкових зобов'язань та збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму розстрочення або відстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом.

За результатами розгляду керівник (його заступник) органу державної податкової служби в місячний термін від дати подання заяви:

— приймає рішення про розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань, яке оформляється на бланку відповідного податкового органу за встановленою формою;

— відмовляє платнику в розстроченні (відстроченні) в письмовій формі з викладенням причин відмови.

— Відстрочення та розстрочення податкових зобов'язань можуть надаватися в межах повноважень по кожному окремому випадку:

— Державна податкова адміністрація України - без обмежень суми;

— державні податкові адміністрації в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі - на суму не більше 3 млн. гривень;

— державні податкові інспекції в містах з районним поділом (крім міст Києва і Севастополя), в районах, містах без районного поділу, районах у містах, міжрайонних та об'єднаних державних податкових інспекціях - на суму не більше 30 тис. гривень.

Рішення про розстрочення або відстрочення податкових зобов'язань у межах одного бюджетного року приймається у такому порядку:

— стосовно загальнодержавних податків, зборів (обов'язкових платежів) - керівником (його заступником) податкового органу та має бути затверджено керівником податкового органу вищого рівня;

— стосовно місцевих податків і зборів - керівником (його заступником) податкового органу та має бути затверджено з фінансовим органом місцевого органу виконавчої влади, до бюджету якого зараховуються такі місцеві податки чи збори.

Рішення про розстрочення або відстрочення податкових зобов'язань на термін, що виходить за межі одного бюджетного року, щодо загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів) приймається Головою (заступником Голови) Державної податкової адміністрації України за узгодженням з Міністерством фінансів України, а щодо місцевих податків і зборів - керівником податкового органу (його заступником) за узгодженням з фінансовим органом місцевого органу виконавчої влади, до бюджету якого зараховуються такі місцеві податки чи збори.

Розстрочені (відстрочені) суми податкових зобов'язань та проценти, нараховані на такі суми, зараховуються на ті самі коди бюджетної класифікації України, що й платежі, за якими надано розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань.

Нарахування процентів розпочинається:

а) самостійно платником податків - від першого дня початку дії розстрочення (відстрочення) та першого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати чергової частки розстроченого (відстроченого) податкового зобов'язання;

б) при проведенні нарахування розстрочених (відстрочених) сум (їх частки) податковими органами згідно з графіком їх погашення - від першого дня початку дії розстрочення (відстрочення) та першого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати чергової частки розстроченого (відстроченого) податкового зобов'язання.

Нарахування процентів здійснюється на день фактичного погашення розстроченого (відстроченого) податкового зобов'язання (його частини). Нарахування процентів закінчується у день прийняття банком (органом державного казначейства), який обслуговує платника податків, платіжного доручення на сплату розстроченої (відстроченої) суми податкового зобов'язання. У разі часткової сплати суми розстроченого (відстроченого) податкового зобов'язання нарахування процентів зупиняється на таку сплачену суму.

За ініціативою платника податків - при достроковому погашенні розстроченої або відстроченої суми податкового зобов'язання, щодо якого була досягнута домовленість про розстрочення, відстрочення. Відтак, пла-

тник податків має право достроково сплатити розстрочену (відстрочену) суму податкового зобов'язання або її частину разом із сумою нарахованих на цю суму відсотків.

Тема 6. Методи управління податковим боргом

1. Зміст і виникнення права податкової застави.

Порядок застосування податкової застави врегульовано Законом України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами", який визнає податкову заставу як спосіб забезпечення податкового зобов'язання платника податків, непогашеного у встановлені терміни. Її сутність полягає у тимчасовому обмеженні права боржника розпоряджатися власними активами. Внаслідок такої застави податкові органи мають право (у випадку невиконання забезпеченого податковою заставою податкового зобов'язання) отримати задоволення з вартості заставленого майна перед іншими кредиторами.

Економічна сутність податкової застави полягає у забезпеченні примусового стягнення податкового боргу та означає суто адміністративне обмеження права боржника у частині розпорядження його активами. Метою цього заходу є стимулювання належного виконання зобов'язань та забезпечення збереження у власності боржника всього майна та майнових прав, оскільки у разі непогашення податкової заборгованості коштами органи стягнення здійснюють заходи щодо продажу необхідної частини майна боржника з подальшим спрямуванням коштів, виручених від реалізації на погашення заборгованості.

Право податкової застави виникає у разі:

1) несплати у граничні строки, встановлені Законом, суми податкового зобов'язання, самостійно визначеного платником податків у податковій декларації, - з дня, наступного за останнім днем зазначеного строку. День виникнення права податкової застави визначається на підставі даних карток особових рахунків платників податків, що ведуться контролюючими органами відповідно до чинного законодавства;

2) несплати у граничні строки суми податкового зобов'язання, визначеної контролюючим органом, - з дня, наступного за останнім днем граничного строку такого погашення, визначеного у податковому повідомленні. День виникнення права податкової застави визначається на підставі даних карток особових рахунків платників податків, що ведуться контролюючими органами.

Право податкової застави поширюється на будь-які види активів платника податків, які перебували в його власності (повному господарському віданні) у день виникнення такого права. Розмір податкової застави обме-

жується лише сумою податкового боргу. Не поширюється право податкової застави на авансові платежі, не внесені своєчасно.

Відповідно до Закону України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами” право податкової застави поширюється на всіх платників податків, які не своєчасно виконали зобов'язання щодо сплати податків (обов'язкових платежів), а також нарахованих штрафних санкцій. До таких осіб віднесено: юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичні особи, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, на яких згідно з законами покладено обов'язок утримувати або сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі), пеню та штрафні санкції.

Предметами податкової застави, що визначено в законодавчому порядку, можуть бути:

1) рухоме та нерухоме майно, майнові та немайнові права;

2) майно, яке відповідно до законодавства України може бути відчужене заставодавцем та на яке може бути звернене стягнення.

До предметів податкової застави не відносяться: 1) національні культурні та історичні цінності, що перебувають у державній власності і занесені до Державного реєстру національного культурного надбання; вимоги, що мають особистий характер, а також інші вимоги, застава яких забороняється законом; об'єкти державної власності, приватизація яких заборонена законодавчими актами, а також майно, що включається до складу цілісних майнових комплексів державних підприємств, які не підлягають приватизації, у тому числі казенних підприємств; 2) майно та кошти благодійних організацій; 3) приватизаційні папери; 4) майно громадян, на яке не може бути звернене стягнення за виконавчими документами, перелік якого встановлено додатком до Закону України “Про виконавче провадження”. Якщо майно громадянина-підприємця використовується не для підприємницької діяльності, але входить до переліку видів майна громадян, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами, не виступає предметом податкової застави.

2. Порядок реєстрації та припинення податкової застави.

У випадку коли термін дії податкової застави становить більше десяти календарних днів податковий орган зобов'язаний безоплатно зареєструвати податкову заставу в державних реєстрах застав рухомого та нерухомого майна. Створення Реєстру обтяжень спричинено спрямованістю України до Європейського співтовариства, що потребує налагодування в економіці нашої держави ефективної системи захисту прав кредиторів, яка б дала змогу створити більш спрощений і водночас надійний механізм забезпечення вимог кредиторів.

Податкова застава рухомого майна підлягає реєстрації протягом п'яти днів з дня винесення відповідного рішення, на підставі якого вона виникає. Обов'язок щодо здійснення реєстрації податкової застави покладено на податковий орган. До Державного реєстру вносяться відомості про виникнення, зміну, припинення права на податкову заставу, а також про звернення стягнення на предмет такої застави. Відомості внесені до реєстру є відкритими для юридичних і фізичних осіб.

Реєстрація податкової застави рухомого майна платника податків здійснюється на підставі заяви податкового органу, в якій зазначається:

1) відомості про обтяжувача та боржника: для юридичних осіб - резидентів - найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України; для юридичних осіб - нерезидентів - найменування, місцезнаходження та державу, де зареєстровано особу; для фізичних осіб - громадян України - прізвище, ім'я, по батькові, адресу постійного місця проживання та індивідуальний ідентифікаційний номер у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів; для фізичних осіб - іноземців або осіб без громадянства - прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), адресу постійного місця проживання за межами України;

2) посилання на підставу виникнення обтяження та його зміст;

3) опис рухомого майна, що є предметом обтяження, достатній для його ідентифікації;

4) відомості про заборону чи обмеження права боржника відчувувати предмет обтяження.

Право податкової застави має пріоритет перед: 1) будь-якими правами інших застав, які не були зареєстровані у державних реєстрах застав рухомого чи нерухомого майна до виникнення права на таку податкову заставу; 2) будь-якими правами інших застав, що виникли після моменту виникнення такого права на податкову заставу, незалежно від того, чи були зареєстровані права інших застав у державних реєстрах застав рухомого майна або нерухомого майна, чи ні; 3) будь-якими правами інших застав, що виникли або були зареєстровані у державних реєстрах застав рухомого або нерухомого майна в той самий день, коли виникло право податкової застави.

Платник податків, активи якого перебувають у податковій заставі, здійснює вільне розпорядження ними за винятком операцій, що підлягають письмовому узгодженню з податковим органом. Таким чином, платник податків може вільно розпоряджатися своїми активами, за винятком операцій, що підлягають письмовому узгодженню з податковим органом:

а) продажу, інших видів відчуження або оренди (лізингу) нерухомого та рухомого майна, майнових чи немайнових прав, за винятком майна, майнових та немайнових прав, що використовується у підприємницькій

діяльності платника податків (інших видах діяльності, які за умовами оподаткування прирівнюються до підприємницької), а саме готової продукції, товарів і товарних запасів, робіт та послуг за кошти за їх звичайними цінами;

б) використання об'єктів нерухомого чи рухомого майна, майнових чи немайнових прав, а також коштів для здійснення прямих чи портфельних інвестицій, а також цінних паперів, що засвідчують відносини боргу, надання гарантій, поручительств, уступки вимоги та переведення боргу, виплату дивідендів, розміщення депозитів або надання кредитів;

в) ліквідації об'єктів нерухомого або рухомого майна, за винятком їх ліквідації внаслідок обставин непереборної дії (форс-мажорних обставин) або відповідно до рішень органів державного управління.

Платник податків, активи якого перебувають у податковій заставі, має право здійснювати операції з коштами без узгодження з податковим органом. Виключенням з такого правила є використання коштів для здійснення прямих або портфельних інвестицій, виплати дивідендів, надання кредитів, купівлю за гроші не використовуваного в підприємницькій діяльності рухомого або нерухомого майна, майнових або немайнових прав. Заборонено надання майна, що перебуває у податковій заставі, у наступну заставу або його використання для забезпечення дійсної чи майбутньої вимоги третіх осіб.

Активи платника податків звільняються з-під податкової застави з дня:

а) отримання податковим органом копії платіжного документа, завіреного обслуговуючим банком, що засвідчує факт перерахування до бюджету повної суми податкового зобов'язання;

б) визнання податкового боргу безнадійним, у тому числі внаслідок ліквідації платника податків як юридичної особи або зняття фізичної особи з реєстрації її як суб'єкта підприємницької діяльності або у зв'язку з недостатністю майна особи, оголошеної банкрутом;

в) отримання податковим органом довідки про смерть фізичної особи - платника податків або про визнання її померлою чи безвісно відсутньою згідно із законодавством, за винятком випадків, коли активи такої фізичної особи переходять за правом спадщини у власність інших осіб;

г) закінчення строків позовної давності щодо такого податкового боргу;

г) отримання податковим органом договору порукит на певну суму податкового боргу платника податків;

д) прийняття рішення про арешт активів платника податків - на термін дії арешту;

е) отримання платником податків рішення відповідного органу про скасування раніше прийнятих рішень щодо вичагування суми податкового

зобов'язання або його частини (пені та штрафних санкцій) внаслідок проведення процедури адміністративного або судового оскарження;

е) прийняття податковим органом рішення про розстрочення, відстрочення суми податкового боргу або досягнення податкового компромісу у разі, коли умови, визначені в рішенні про розстрочення, відстрочення або податковий компроміс, передбачають зупинення права податкової застави;

ж) прийняття відповідного рішення судом (господарським судом) у межах процедур, визначених законодавством з питань банкрутства.

Підставою для звільнення активів підприємства з-під податкової застави та її виключення з державних реєстрів застав рухомого або нерухомого майна є відповідний документ, що засвідчує закінчення будь-якої з подій наведених вище.

Податкова застава рухомого майна припиняється на підставі рішення податкового органу, а також внаслідок реалізації прав, що впливають із змісту податкової застави. Такі відомості підлягають реєстрації протягом п'яти днів із дня припинення податкової застави. Моментом припинення реєстрації податкової застави є день, година та хвилина реєстрації в Державному реєстрі відомостей про припинення обтяжень.

Одним із способів звільнення активів платника податків з-під податкової застави є надання податковому органу договору поруки на повну суму податкового боргу. Сутність застави і поруки, визначається включенням їх до різних груп класифікації способів забезпечення виконання зобов'язань. Так, застава належить до речово-правових способів, а також способів пов'язаних з попереднім виділенням майна для примусової реалізації обов'язку порушника. Порука входить до групи зобов'язально-правових способів і способів, не пов'язаних з попереднім виділенням майна.

Податкова порука застосовується у разі невиконання платником податків обов'язків із погашення податкового зобов'язання або податкового боргу за умови, що банк-поручитель бере на себе відповідальність за погашення основного зобов'язання у повному обсязі. Податкова порука оформлюється договором, за яким банк-резидент зобов'язується перед податковим органом відповідати за належне виконання платником податків обов'язків із погашення його податкового зобов'язання або податкового боргу. Договір поруки повинен бути укладений у письмовій формі і процедура поруки проводиться згідно з вимогами статей 553 - 559 Цивільного кодексу України.

Договір податкової поруки набирає чинності після його реєстрації в органі державної податкової служби за місцезнаходженням (реєстрації) платника податків, що здійснюється на підставі надання податковому органу нотаріально посвідченого договору. У разі отримання договору поруки орган державної податкової служби протягом одного робочого дня, на-

ступного за днем отримання договору поруки, зобов'язаний відмовитися від права податкової застави активів платника податків, про що повідомляє останнього довідкою.

Такий договір може бути укладений як до утворення податкового боргу так і після виникнення права податкової застави, що надає змогу поручителю нести відповідальність за сплату не тільки податкового зобов'язання, але й податкового боргу. При укладанні договору поруки банківська установа особливу увагу приділяє платоспроможності клієнта в довгостроковому періоді, економічному обґрунтуванню погашення кредиту, якщо поручительство буде виконано.

Договір поруки не може бути відкликаний банком-поручителем до повного погашення податкового боргу, а банк-поручитель не має права передоручати виконання зобов'язань за таким договором третім особам. З дня видачі довідки про реєстрацію договору податкової поруки органом державної податкової служби банк-поручитель набуває усіх прав і обов'язків платника податків щодо строків погашення узгодженого податкового зобов'язання такого платника податків або його податкового боргу, а також щодо оскарження дій податкового органу.

Для забезпечення стабільного надходження платежів до бюджету та підтримання належної податкової дисципліни законодавством про оподаткування визначається міра відповідальності за скоєні податкові правопорушення. При відчуженні активів, до яких застосовано право податкової застави, платником податків без згоди податкового органу (в особі податкового керуючого) до таких порушників застосовується фінансова та кримінальна відповідальність.

3. Процедура адміністративного арешту активів.

Дія адміністративного арешту активів поширюється на платників податків - юридичних осіб, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичних осіб, що мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, на яких згідно із законами покладено обов'язок утримувати та сплачувати податкові платежі, пеню та штрафні санкції.

Адміністративний арешт активів платника податків не поширюється на процедуру затримання або вилучення товарів або інших предметів відповідно до встановлених митних правил в Україні, що не пов'язані із порушенням податкового законодавства.

Адміністративний арешт активів платника податків визначено, як **включний спосіб** забезпечення можливості погашення його податкового боргу. Арешт активів полягає у забороні вчиняти платником податків будь-які дії щодо своїх активів, які підлягають такому арешту, крім дій щодо їх охорони, зберігання та підтримання у належному функціонально-

му та якісному стані. Арешт накладається на будь-які активи юридичної особи, а для фізичної особи - на будь-які її активи, крім тих, що не підлягають арешту. У разі вилучення активів ризик, пов'язаний з їх зберіганням або втратою їх функціональних чи споживчих якостей, покладається на орган, який прийняв рішення про таке вилучення.

Арешт активів може бути повним або умовним:

повним арештом активів визнається виключна заборона платнику по— датків на реалізацію прав розпорядження або користування його активами з їх тимчасовим вилученням або без нього;

умовним арештом активів визнається обмеження платника податків щодо реалізації прав власності на такі активи, яке полягає в обов'язковому — попередньому отриманні дозволу керівника відповідного податкового органу на здійснення будь-якої операції платника податків з такими активами.

Арешт активів застосовується, якщо з'ясовна одна з таких обставин:

— *платником податків порушено правила відчуження активів, що заходяться у податковій заставі.* При виникненні такої обставини податковим органом встановлюється чи є юридична або фізична особа платником податків на загальних підставах, наявність непогашеної суми податкового боргу, що зафіксована в податковому обліку такого платника, знаходження активів у податковій заставі, повідомлення кредиторів про податкову заставу та характер і розмір забезпечених нею зобов'язань, а також відшкодування збитків таким особам, що виникають у разі неподання зазначеного повідомлення;

— *факт виїзду фізичної особи, яка має податковий борг, за кордон.* У разі виникнення зазначеної обставини податковий орган зобов'язаний встановити чи виступає така фізична особа платником податків відповідно до норм податкового законодавства, наявність непогашеної суми податкового боргу, факт оформлення такою особою виїзду за кордон, незалежно від мотивів такого виїзду. При встановленні факту виїзду особи, яка має податковий борг, підрозділи податкової міліції здійснюються заходи щодо стягнення її активів для забезпечення сплати податкових платежів за якими виникла така заборгованість;

— *платника податків, який отримав податкове повідомлення або має податковий борг, визнано неплатоспроможним за зобов'язаннями, іншими ніж податкові, крім випадків, коли стосовно такого платника податків запроваджено мораторій на задоволення вимог кредиторів у зв'язку з порушенням щодо нього провадження у справі про банкрутство.* За наявності такої обставини податкові органи встановлюють факт порушення господарським судом щодо платника податків, який отримав податкове повідомлення або має податковий борг, провадження у справі про банкрутство, а також наявність заходів по забезпеченню грошових вимог кредиторів

згідно з Господарським процесуальним кодексом України та статтею 12 Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”;

— відмова платника податків від проведення перевірки стану збереження активів, що знаходяться у податковій заставі, за наявності законних підстав для її проведення. В даному випадку фіксується факт не допуску податкового керуючого Актом відмови, який складається оперативним працівником податкової міліції за місцезнаходженням такого платника податку, підписується податковим керуючим та понятими особами, а в разі незнайдення платника податку обов'язково складається акт про факт його незнайдення.

Адміністративний арешт може бути накладено на активи терміном до 96 годин від години підписання відповідного рішення. Зазначений термін не може бути продовжений в адміністративному порядку за винятком випадків, коли власника активів не встановлено. Для продовження терміну адміністративного арешту керівник податкового органу (його заступник) має право звернутися до господарського суду з поданням про продовження строку арешту активів платника податків за наявності достатніх підстав, які вказують на те, що звільнення активів з-під арешту може загрожувати їх зникненню або знищенню. При цьому господарський суд повинен прийняти відповідне рішення протягом 48 годин від моменту отримання зазначеного звернення. Зазначені терміни не включають години, що припадають на вихідні та святкові дні.

Проведення адміністративного арешту активів у період з 20-ї години до 9-ї години наступного дня не допускається, за винятком випадків, коли такий арешт є невідкладним у зв'язку з обставинами кримінальної справи відповідно до закону.

Якщо активи звільняються з-під режиму адміністративного арешту у зв'язку з погашенням повної суми податкового боргу платника податків, то керівником податкового органу приймається рішення щодо звільнення з-під арешту всіх активів такого платника шляхом надіслання такому платнику відповідного повідомлення. При частковому задоволенні вимог податкового органу, щодо погашення податкового боргу, рішення про звільнення з-під режиму арешту активів платника податків виноситься на ту частину, яка фактично погашена.

Повторне застосування адміністративного арешту активів не дозволяється у випадку, коли такі активи платника податків звільнено з-під арешту у зв'язку із закінченням граничного терміну його застосування.

Зупинення адміністративного арешту активів платника податків здійснюється у зв'язку із:

а) скасуванням рішення керівника податкового органу (його заступника) про такий арешт. Застосовується, якщо під час апеляційної процедури,

орган вищого рівня або суд скасовує рішення керівника податкового органу про застосування такого арешту;

б) погашенням податкового боргу платника податків;

в) ліквідацією платника податків, у тому числі внаслідок проведення процедури банкрутства;

г) наданням податковому органу належних доказів третьою особою про належність арештованих активів до об'єктів права власності цієї третьої особи;

г) закінченням граничного терміну накладення адміністративного арешту;

д) прийняттям рішення судом (господарським судом) про зупинення адміністративного арешту згідно з вимогами законодавства з питань банкрутства.

Рішення керівника податкового органу (його заступника) щодо накладення адміністративного арешту на активи платника податків може бути оскаржене.

4. Продаж активів, що перебувають у податковій заставі.

У разі коли заходи з погашення податкової заборгованості не дають позитивного результату, податковий орган здійснює за платника податків та на користь держави заходи щодо залучення додаткових джерел погашення суми податкового боргу шляхом стягнення коштів, які перебувають у власності, а за їх недостатності (відсутності) здійснює продаж інших активів такого платника податків. Стягнення коштів та продаж активів здійснюються не раніше ніж на 30 календарний день з моменту вручення платнику податків другої податкової вимоги, а в разі неможливості такого вручення – з моменту розміщення її на дошці податкових оголошень.

Такі заходи вживаються на підставі рішення податкового органу про стягнення коштів та продаж інших активів платника податків у рахунок погашення його податкового боргу, яке складається в двох примірниках, один з яких вручається платнику податків або розміщується на дошці податкових оголошень. Зазначене рішення приймається один раз на весь період існування податкового боргу та застосування заходів стягнення. Таке рішення може бути оскаржене у порядку апеляційного узгодження або судовому порядку. На підставі рішення податкового органу організацію продажу активів здійснює податковий керуючий такого платника податків.

За недостатністю грошових коштів стягненню підлягають активи платника податків, що входять в податковій заставі. Для цього не пізніше ніж на 30 календарний день з моменту отримання ним другої податкової вимоги письмово визначає склад і черговість продажу своїх активів виходячи з принципів збереження цілісності майнового комплексу, що забез-

печує ведення його основної виробничої діяльності, та повного погашення суми податкового боргу. Державні і комунальні підприємства визначають склад і черговість продажу активів за узгодженням з органом, уповноваженим управляти його майном.

Для погашення податкового боргу виділяються активи, реалізація яких є реальною. Забороняється здійснювати будь-які дії щодо описаних активів, які можуть призвести до зміни їх вартості. За письмовим зверненням платника податків, податковий керуючий має право надати йому дозвіл на самостійну реалізацію неописаних активів, які перебувають у податковій заставі.

У дозволі вказуються рахунки спрямування отриманої в результаті такого продажу виручки на погашення податкового боргу платника податків.

Описані активи не можуть бути включені в дозвіл на самостійну реалізацію активів, які перебувають у податковій заставі.

Для визначення початкової ціни описаних активів провадиться їх незалежна оцінка за ініціативою та за рахунок платника податків. За результатами оцінки активів складається звіт, оригінал якого передається податковому органу, а другий примірник залишається у платника податків.

У випадку не визначення протягом трьох днів оцінювача податковий керуючий на конкурсних засадах залучає суб'єкта оціночної діяльності, який має відповідний сертифікат, та укладає з ним договір на проведення оцінки. Договір на проведення оцінки укладається податковим органом в довільній формі.

Не провадиться оцінка активів, що стандартизовані та мають фіксовану ринкову ціну, на які встановлено фіксовані державні ціни та ціни папери, внесені до списку цінних паперів, що котируються на фондовій біржі та мають встановлену біржову вартість.

Продаж описаних активів здійснюється за такими напрямками:

а) *біржові торги* – товари, які можуть бути згрупованими або стандартизованими;

б) *цільові аукціони* – інші товари, об'єкти рухомого чи нерухомого майна, а також цілісні майнові комплекси;

в) *фондові біржі* – цінні папери;

г) *роздрібна торгівля* – товари, що швидко псуються та інші товари, обсяги яких є недостатніми для проведення публічних торгів.

Оприлюднення інформації про проведення аукціону здійснюється в засобах масової інформації шляхом надання повідомлення (оголошення) організатором, не пізніше ніж за 15 днів до дня його проведення, яке містить наступну інформацію: назву активу, що пропонується до продажу, його місцезнаходження; відомості про активи (технічні характеристики, рік випуску, відновну вартість тощо); початкову ціну продажу активу; суму ко-

штів, що вносяться учасником перед початком аукціону (гарантійний внесок), назву банку, його місцезнаходження та номер рахунку, відкритого для їх унесення; кінцевий термін прийняття заявок учасників аукціону на покупку активів; час та місце ознайомлення з активами; час та місце проведення аукціону; місцезнаходження, номер телефону, час роботи аукціонного комітету.

Тема 7. Особливості застосування строку давності

1. Поняття терміну давності.

Крім заборгованості, пов'язаної з придбанням (або продажем) товарів (робіт, послуг) у господарському житті платника податків існує заборгованість по несплачених або надміру сплачених податкових платежах. Інакше такий вид заборгованості називають бюджетною заборгованістю господарюючого суб'єкта. Заборгованість відображається платником податків в балансі підприємства, як дебіторська або кредиторська заборгованість.

Сьогодні встановлено єдиний строк давності, як щодо самостійного визначення сум податкових зобов'язань податковим органом і стягнення податкового боргу, так і щодо повернення помилково або надміру сплачених сум податків і зборів становить 1095 календарних днів.

Встановлений строк давності поширюється на всі категорії платників податків, як юридичних так і фізичних осіб – суб'єктів господарювання та громадян.

На законодавчому рівні визначено механізм застосування строків давності, які поділено на наступні три групи:

— строк давності при визначенні податкових зобов'язань органами податкової служби;

— строк давності при стягненні податкового боргу;

— строк давності при поверненні надміру сплачених сум податків і зборів.

При цьому, кожна така група має свої відмінні особливості застосування строків давності.

Податковий орган має право самостійно визначати суму податкових зобов'язань платника податків, не пізніше закінчення 1095 дня, наступного за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, а у разі, коли така податкова декларація була надана пізніше, - за днем її фактичного подання. Якщо протягом зазначеного строку податковий орган не визначас суму податкових зобов'язань, платник податків вважається вільним від такого податкового зобов'язання, а спір стосовно такої декларації не підлягає розгляду в адміністративному або судовому порядку.

Відлік терміну давності здійснюється починаючи з наступного дня після закінчення граничних термінів подання податкового розрахунку, а у разі несвочасного її подання – з дня, наступного за днем фактичного подання. Податкове зобов'язання може бути нараховане або провадження у справі про стягнення податку може бути розпочате без дотримання строку давності, у разі коли:

а) податкову декларацію за період, коли виникло податкове зобов'язання, не було подано;

б) судом встановлено скоєння злочину посадовими особами платника податків або фізичною особою - платником податків щодо умисного ухилення від сплати зазначеного податкового зобов'язання.

Відлік строку давності при нарахуванні сум податків органами податкової служби зупиняється на будь-який період, протягом якого платник податку перебуває поза межами України, якщо такий період є безперервним та дорівнює чи є більшим за 180 днів.

Документальним підтвердженням перебування податкоплатника за межами України є закордонний паспорт особи з візами та відповідними відмітками органів охорони державного кордону, а також письмова відповідь Державного комітету у справах охорони державного кордону України або Консульського Управління Міністерства закордонних справ України на запит податкового органу.

2. Строки давності при стягненні податкового боргу.

Нараховане податкове зобов'язання податковим органом до закінчення строку давності, що трансформується в податковий борг, який виник у зв'язку з відмовою у самостійному погашенні податкового зобов'язання, може бути стягнуто протягом наступних 1095 календарних днів від дня узгодження податкового зобов'язання. Такий порядок стягнення податкового боргу застосовується щодо нарахованих податковим органом зобов'язань за тими податковими платежами контроль за сплатою яких вони здійснюють.

Відлік строку давності погашення податкового боргу здійснюється від дня узгодження нарахованого податкового зобов'язання. У випадку самостійного нарахування податковим органом податкового зобов'язання, вони вважаються узгодженими в день отримання платником податків податкового повідомлення, за винятком апеляційного узгодження. Стягнення податкового боргу також здійснюється протягом 1095 календарних днів з дати подання декларації, а у випадку несвочасного подання – безпосередньо день подання такої декларації. Строк давності не застосовується при стягненні податкового боргу, коли платник податків не подає декларацію.

Також, стягнення податку може проводитись без дотримання строків давності у випадку, якщо судом встановлено здійснення злочину посадо-

вими особами платника податків або фізичною особою – платником податків щодо умисного ухилення від сплати податкового зобов'язання. Для порушення кримінальної справи необхідне проведення попередньої перевірки суб'єкта господарювання з метою визначення величини податкового боргу. Таким чином, відсутність строку давності можлива за наявності кримінального злочину тільки для стягнення вже нарахованих сум податків.

Крім того, строки стягнення податкового боргу встановлюються до повного його погашення у тому випадку, якщо такий платіж стягується за рішенням господарського суду. Виняток становить податковий борг визнаний безнадійним.

3. Строки давності при поверненні помилково або надміру сплачених сум податків і зборів.

Повернення помилково або надміру сплачених сум податків і зборів може бути здійснено не пізніше 1095 дня, наступного за днем здійснення такої переплати або отримання права на таке відшкодування. Повернення сум податків та зборів здійснюється виключно на підставі поданої платником податків заяви до податкового органу у якому він зареєстрований як платник податку (за винятком повернення зайво утриманих (сплачених) сум податку з доходів фізичних осіб), у довільній формі. Така заява може бути подана не пізніше 1095 дня, наступного за днем виникнення такої переплати.

У випадку неподання заяви на повернення помилково або надміру сплачених податків і зборів, у встановлений термін, грошові кошти підлягають списанню на підставі відповідного рішення керівника податкового органу, яке у довільній формі готується підрозділом адміністрування облікових показників та звітності, шляхом коригування на відповідну суму сальдо розрахунків платника податків з бюджетом.

Під терміном “надміру сплачені податки” слід розуміти суму податкових платежів, які на певну дату зараховані до бюджету понад узгоджені суми податкових зобов'язань (у тому числі штрафних санкцій), граничний термін сплати яких настав на таку дату. Таким чином, надміру сплачені податкові платежі (переплата) – це неузгоджене податкове зобов'язання платника податків.

Повернення платникам податків помилково або надміру сплачених сум податків і зборів покладено на органи Державного казначейства України. Процедура повернення надміру сплачених сум податкових платежів, надходження яких контролюється органами державної податкової служби України, передбачає повернення з бюджету за заявою платника податків:

— помилково сплачених податків та зборів;

— переplat, які виникли внаслідок сплати платинком податків коштів понад суми податкових зобов'язань такого платника податків, за якими настав граничний термін сплати.

Тема 8. Порядок списання безнадійного податкового боргу

1. Визначення та порядок списання безнадійного податкового боргу контролюючими органами.

Із запровадженням спеціального законодавства у сфері адміністрування податків, введено в практику ряд нових процедур: адміністративний арешт активів; застосування строків давності стосовно податків, зборів (обов'язкових платежів); списання податкових боргів, визначених безнадійними та інші.

Під безнадійним податковим боргом розуміють заборгованість, сплатити яку платник податків не має можливості через причини економічного, соціального та юридичного характеру. При цьому, податкова заборгованість, яка тривалий період не сплачується юридичними та фізичними особами або їх неможливо стягнути податковим органам – виступає особливим видом податкового боргу.

Під терміном „безнадійний податковий борг”, у тому числі пеня, нарахована на такий податковий борг, а також штрафні санкції слід розуміти:

а) податковий борг платника податків, визнаного у встановленому порядку банкрутом, вимоги щодо якого не були задоволені у зв'язку з недостатністю активів банкрута;

б) податковий борг фізичної особи, яка:

— визнана у судовому порядку безвісно відсутньою або померлою, у разі недостатності майна, на яке може бути направлено стягнення згідно із законодавством;

— померла, у разі недостатності майна, на яке може бути направлено стягнення згідно із законодавством;

— понад 720 днів перебуває у розшуку;

в) податковий борг юридичних та фізичних осіб, стосовно якого минув строк позовної давності;

г) податковий борг юридичних або фізичних осіб, що виник внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин);

д) податковий борг юридичних осіб, визнаних фіктивними відповідно до чинного законодавства України.

Списанню підлягає безнадійний податковий борг за:

— всіма видами податків і зборів (обов'язкових платежів), пені та штрафних санкцій, що зараховуються до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів (у тому числі пені та штрафних санкцій, нарахованих

за порушення термінів розрахунків під час здійснення операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності);

— платою (процентів) за наданий податковий кредит, які нараховані платником податків на податковий борг, який визнано безнадійним відповідно;

— пенею та сумою штрафних санкцій, нарахованих на податковий борг, який визнано безнадійним, за період з дня виникнення безнадійного податкового боргу до дня прийняття рішення про списання.

Рішення про списання безнадійного податкового боргу приймається керівником (його заступником) податкового органу за місцем реєстрації платника податків або за місцем обліку такого податкового боргу незалежно від розміру суми заборгованості. Таке рішення оформляється на бланку відповідного взірця. Ініціатором списання безнадійного податкового боргу можуть виступати:

- податковий орган;
- інші контролюючі органи;
- безпосередньо платник податків.

Коли причиною списання безнадійного податкового боргу платника податків є закінчення строку позовної давності або форс-мажорні обставини, платник податків звертається до контролюючого органу із заявою про списання безнадійного податкового боргу. У всіх інших випадках списання безнадійного податкового боргу (визнання боржника банкрутом, визнання юридичної особи фіктивною) усю процедуру списання контролюючий орган здійснює самостійно.

2. Процедура визнання боржника банкрутом.

Порушення конституційного обов'язку зі сплати податків є наслідком появи податкового боргу, який має бути погашений або платником податків самостійно, або за рішенням податкового органу в позасудовому порядку. У випадку коли застосування процедури відстрочення (розстрочення), реструктуризації, примусової реалізації активів платника податків, заходів досудової санації виявились неефективними або їх провадження не привело до відновлення платоспроможності боржника передбачено звернення контролюючого органу до суду з метою визнання платника податків банкрутом.

В загальному процедура визнання суб'єкта господарювання банкрутом та списання безнадійного податкового боргу органами податкової служби умовно можна поділити на шість етапів (див. рис. 6.1). На першому етапі передбачено процедуру підготовки документів для оформлення заяви до господарського суду для порушення справи про банкрутство.

Другий етап характеризується підготовкою заяви на основі сформованої документації та подання її до господарського суду. Доцільність подан-

ня позовної заяви до суду про порушення провадження у справі про банкрутство вирішується керівником податкового органу.

На відміну від інших кредиторів порядок порушення справ про банкрутство платника податків, за яким значиться податковий борг, за заявами податкових органів передбачає деякі особливості. Безспірними вимогами податкових органів як кредиторів є грошові зобов'язання у вигляді непогашених податкових зобов'язань платника податків, а також нараховані йому пеня та штрафні санкції. Крім процедури самостійного провадження у справі про банкрутство щодо податкоплатника податкові органи мають можливість приєднати свої вимоги до кредиторських вимог іншого позивача.

Справи про банкрутство підвідомчі господарським судам і розглядаються ними за місцезнаходженням боржника. Право на звернення до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство мають як боржник, так і кредитор.

Для провадження справи про визнання платника податків банкрутом оформлюється заява у письмовій формі, яка підписується керівником податкового органу. У заяві повинні бути викладені обставини, які підтверджують неплатоспроможність платника податків, зокрема:

- найменування господарського суду, до якого подається заява;
- сума податкового боргу, а також терміни його сплати;
- розмір пені та штрафних санкцій;
- реквізити податкових декларацій платника податків або податкового

повідомлення;

— рішення вищого контролюючого органу на скаргу платника податків, а у разі оскарження акта вищого (центрального) органу у судовому порядку – відповідне судове рішення.

Заява податкового органу може ґрунтуватися на об'єднаній заборгованості боржника щодо податкових зобов'язань перед бюджетами. До заяви органу державної податкової служби або інших державних органів, які здійснюють контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), додаються докази вжиття заходів до отримання заборгованості по обов'язкових платежах у встановленому законодавством порядку.

Постанову про визнання платника податків банкрутом, за наявності податкового боргу, приймає господарський суд і відкриває ліквідаційну процедуру. Термін ліквідаційної процедури не може перевищувати дванадцяти місяців. Даний термін може бути продовжений строком на шість місяців.

З дня прийняття господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури:

— підприємницька діяльність банкрута завершується закінченням технологічного циклу з виготовлення продукції у разі можливості її продажу;

— строк виконання всіх грошових зобов'язань банкрута та зобов'язання щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) вважається таким, що настав;

— відомості про фінансове становище банкрута перестають бути конфіденційними чи становити комерційну таємницю;

— скасовується арешт, накладений на майно боржника, визнаного банкрутом. Накладення нових арештів або інших обмежень щодо розпорядження майном банкрута не допускається;

— вимоги за зобов'язаннями боржника, визнаного банкрутом, що виникли під час проведення процедур банкрутства, можуть пред'являтися тільки в межах ліквідаційної процедури.

Опублікування відомостей про визнання платника податків банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури здійснюється ліквідатором у офіційних друкованих органах за рахунок банкрута у п'ятиденний строк з дня прийняття постанови про визнання боржника банкрутом.

На відміну від банкрутства юридичних осіб, банкрутство суб'єкта підприємницької діяльності-громадянина вирізняється спрощеною процедурою, а також скороченими термінами розгляду справ цієї категорії. Заява про порушення справи про банкрутство громадянина-підприємця може бути подана до господарського суду в двох випадках:

1) за власною ініціативою боржника – суб'єкта підприємницької діяльності громадянина;

2) за ініціативою кредитора (юридичної або фізичної особи, податкового органу тощо).

У першому випадку подаючи заяву до господарського суду громадянин-підприємець може самостійно окремим додатком надати план погашення його боргів. Копії такого плану в обов'язковому порядку подаються кредиторам та іншим учасникам провадження у справі про банкрутство. План погашення може бути затверджений судом за відсутності заперечень кредиторів, що дозволяє зупинити провадження у справі про банкрутство на термін не більше трьох місяців.

За мотивованим клопотанням учасників провадження у справі про банкрутство громадянина-підприємця, господарський суд має право змінити план погашення боргів у тому числі збільшити або зменшити:

— термін виконання плану погашення боргів;

— розмір суми, яка щомісячно залишається боржнику і членам його сім'ї на споживання.

Якщо в результаті виконання боржником плану погашення боргів вимоги кредиторів задоволені в повному обсязі, провадження у справі про банкрутство припиняється.

Проведення у справі про банкрутство громадянина-підприємця за ініціативою податкового органу здійснюється судом на підставі поданої заяви. В заяві зазначаються відомості аналогічні як при процедурі банкрутства юридичної особи.

З дня прийняття господарським судом постанови про визнання громадянина-підприємця банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури:

— строки виконання зобов'язань громадянина-підприємця вважаються такими, що настали;

— припиняється нарахування неустойки (штрафу, пені), процентів та інших фінансових (економічних) санкцій за всіма зобов'язаннями громадянина-підприємця;

— припиняється стягнення з громадянина-підприємця за всіма виконавчими документами, за винятком виконавчих документів за вимогами про стягнення аліментів, а також за вимогами про відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю громадян.

Копія постанови про визнання громадянина-підприємця банкрутом, а також інформація про відкриття ліквідаційної процедури господарським судом направляється всім відомим кредиторам. Термін пред'явлення кредитором вимог встановлюється судом і не може перевищувати два місяці.

Після винесення ухвали суду про визнання громадянина-підприємця банкрутом, постанова та виконавчий лист про звернення стягнення на майно направляються судовому виконавцю для здійснення реалізації майна банкрута. Продажу підлягає все майно суб'єкта підприємницької діяльності, за винятком майна:

— на яке не може бути звернено стягнення;

— на яке може бути звернено стягнення, якщо майно є неліквідним або доход від реалізації якого істотно не вплине на задоволення вимог кредиторів, згідно рішення суду за мотивованим клопотанням громадянина-підприємця та кредиторів. Загальна вартість майна, яка виключається із складу ліквідаційної маси, не може перевищувати дві тисячі гривень.

Для управління рухомим майном банкрута призначається ліквідатор. При відкритті ліквідаційної процедури суд може призначити ліквідатором податкового керуючого.

3. Особливості відстрочення (розстрочення), а також прощення (списання) боргів при укладенні мирової угоди в процедурі банкрутства.

Мирова угода — це особлива угода, у якій є свої ознаки, що відрізняють її від подібних цивільно-правових угод, а саме:

— мирова угода укладається в процедурі банкрутства;

— набуває чинності з моменту затвердження її господарським судом та винесення відповідної ухвали;

— сторони угоди не можуть самостійно розірвати мирову угоду, а лише за рішенням господарського суду;

— мирову угоду може бути укладено лише щодо вимог, забезпечених заставою, вимог другої та наступних черг.

Мирова угода може бути укладена тільки щодо вимог другої та наступних черг, а зі складу вимог першої черги – тільки щодо вимог, забезпечених заставою. Угода містить положення про розміри, порядок і терміни виконання зобов'язань боржника та про відстрочення (розстрочення) або прощення (списання) боргів чи їх частини.

Ініціатор (ініціатори) проекту мирової угоди зобов'язані узгодити свої інтереси з інтересами інших кредиторів і досягти консенсусу, щоб отримати переважну більшість голосів, необхідну про прийняття рішення для укладання мирової угоди. При цьому кредиторів, вимоги яких забезпечені заставою, повинні дати письмову згоду на укладання угоди, незалежно від суми вимог і від того, чи входять вони до складу комітету кредиторів.

Рішення про укладання мирової угоди від імені кредиторів приймається більшістю голосів кредиторів - членів комітету кредиторів та вважається прийнятим за умови, що всі кредиторів, вимоги яких забезпечені заставою майна боржника, висловили письмову згоду на укладання мирової угоди. Від імені боржника рішення про укладання мирової угоди приймається керівником боржника або арбітражним керуючим (керуючим санацією, ліквідатором), які виконують повноваження органів управління та керівника боржника і підписують її. Мирову угоду від імені кредиторів підписує голова комітету кредиторів.

Мирова угода укладається у письмовій формі та підлягає затвердженню господарським судом, про що зазначається в ухвалі господарського суду про припинення провадження у справі про банкрутство. Така угода набирає чинності з дня її затвердження судом і є обов'язковою для боржника (банкрута), кредиторів, вимоги яких забезпечені заставою, кредиторів другої та наступних черг.

Протягом п'яти днів з дня укладання мирової угоди арбітражний керуючий повинен подати до господарського суду заяву про затвердження мирової угоди.

Дата розгляду мирової угоди повідомляється судом сторонам мирової угоди. Господарський суд зобов'язаний заслухати кожного присутнього на засіданні кредитора, у якого виникли заперечення щодо укладання мирової угоди, навіть якщо на засіданні комітету кредиторів він голосував за укладання мирової угоди.

Відмова в затвердженні мирової угоди може бути прийнята господарським судом у разі:

— порушення порядку укладання мирової угоди;

— якщо умови мирової угоди суперечать законодавству.

Про відмову у затвердженні мирової угоди господарський суд виносить ухвалу, яка може бути оскаржена у встановленому порядку. У разі винесення господарським судом ухвали про відмову в затвердженні мирової угоди, угода вважається неукладеною.

З дня затвердження мирової угоди боржник приступає до погашення вимог кредиторів згідно з умовами мирової угоди, а повноваження арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) припиняються.

4. Списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника та осіб, визнаних фіктивними.

Органи державної податкової служби часто використовують процедуру ліквідації підприємств – юридичних осіб при відсутності боржника, визнаного банкрутом. Для визнання таких осіб відсутніми, необхідна наявність наступних умов:

- фактичне припинення боржником своєї діяльності;
- неможливість встановити місце знаходження юридичної особи або громадянина (керівника боржника – юридичної особи);
- у разі ненадання боржником протягом року до органів державної податкової служби податкових декларацій;
- документів бухгалтерської звітності.

При наявності цих умов податкові органи звертаються до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство відсутнього боржника, незалежно від розміру його вимог до боржника та строку виконання зобов'язань. Стосовно такого боржника виноситься постанова про визнання його банкрутом, і відкривається ліквідаційна процедура. Інші судові процедури банкрутства такі як процедура розпорядження майном боржника, укладання мирової угоди та санація (відновлення платоспроможності) боржника не застосовуються.

Господарський суд у двотижневий строк з дня винесення ухвали про порушення провадження у справі про банкрутство відсутнього боржника виносить постанову про визнання відсутнього боржника банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру. За згодою сторін призначає ліквідатор, яким може виступати сторона-ініціатор такої процедури.

Законом України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" встановлено загальну процедуру визнання податкових боргів безнадійними та їх списання, в тому числі боргів юридичних осіб, визнаних фіктивними відповідно до закону. Списання податкового боргу підприємства-боржника як безнадійного здійснюється за наявності рішення суду про визнання недійсними його установчих документів.

5. Методика списання податкового боргу, який виник внаслідок форс-мажорних обставин.

Певні обставини непереборної сили, які виникають у регіонах, де здійснюється господарська діяльність платниками податків, впливають на виробничий, торговельний та інші процеси їхньої діяльності. Такі обставини змушують суб'єктів господарювання відновлювати свої виробничі потужності та можливості. У зв'язку з цим, за браком ресурсів, які спрямовані на покриття збитків завданих платнику податків, виконання ними зобов'язань перед бюджетами та державними цільовими фондами не завжди є можливим.

Податкові зобов'язання, які трансформуються в податкову заборгованість у період виникнення обставин непереборної сили, за правилами податкового законодавства повинні бути реструктуризовані або визнані безнадійними. До обставин непереборної сили на сучасному етапі віднесено форс-мажорні обставини, наприклад стихія, дія суспільного ворога, оголошена та неоголошена війна, загроза війни, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, блискавка, пожежа, буря, повінь, землетрус, нагромадження снігу або ожеледь, вибух тощо. Такі обставини повинні виникати не з вини платника податків, які неможливо попередити своїми заходами, і які безпосередньо вплинули на своєчасне виконання податкових зобов'язань.

Ініціатором списання податкового боргу, який виник або виникне в майбутньому, виступає суб'єкт господарювання. Він подає заяву про списання податкового боргу до податкового органу за місцем реєстрації (місцем проживання) разом із документами, що підтверджують факт обставин непереборної сили. До таких документів відносять:

— висновок Торгово-промислової палати України - про настання обставин непереборної сили чи стихійного лиха на території України;

— довідка уповноваженого органу іншої держави, які легалізовані консульськими установами України, - у разі настання обставин непереборної сили чи стихійного лиха на території такої держави;

— рішення Президента України про запровадження надзвичайної екологічної ситуації в окремих місцевостях України, затверджене Верховною Радою України, або рішення Кабінету Міністрів України про визнання окремих місцевостей України потерпілими від повені, посухи, пожежі та інших видів стихійного лиха;

— висновок інших органів, уповноважених згідно із законодавством засвідчувати обставини форс-мажору.

Особливість списання податкового боргу, який виник внаслідок обставин непереборної сили, за податковими платежами залежить від методики нарахування, сплати та відображення в обліку (податкових органів або

платника податків) обов'язкових платежів. Методика списання безнадійної податкової заборгованості поділяється на списання:

— податків (зборів, обов'язкових платежів), нарахування яких не залежить від результатів фінансово-господарської діяльності підприємств та розрахунки, за якими здійснюються наперед;

— за податком з доходів фізичних осіб, що відображений лише за даними бухгалтерського обліку;

— за податками (зборами, обов'язковими платежами), нарахування яких не залежить від результатів фінансово-господарської діяльності підприємств.

Під час списання податкові органи враховують не лише суму податків і зборів (обов'язкових платежів), а й усі види пені та штрафних санкцій, у тому числі нарахованих на безнадійний податковий борг.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Податковий борг, його класифікація та фіскальні наслідки.

План:

1. Сутність та механізм виникнення податкового боргу.
2. Типологізація податкового боргу.
3. Тенденції та причини виникнення податкового боргу.

Тести:

1. Податкове зобов'язання самостійно визначене платником податків вважається узгодженим:

- а) у день отримання платником податкового повідомлення;
- б) у день отримання платником податкової вимоги;
- в) з дня подання податкової декларації;
- г) з дня, на який припадає термін подання податкової декларації.

2. Податкове зобов'язання визначене платника податків, нараховане контролюючим органом вважається узгодженим:

- а) у день отримання платником податкової вимоги;
- б) у день отримання платником податкового повідомлення;
- в) з дня, на який припадає термін подання податкової декларації;
- г) з дня, на який припадає термін сплати податку.

3. Якщо контролюючий орган самостійно визначає податкове зобов'язання платника податків за підставами, пов'язаними з порушенням податкового законодавства, то платник податків повинен погасити зазначену суму:

- а) протягом 10 календарних днів від дня отримання податкового повідомлення;
- б) у строки визначені в законі з відповідного податку;
- в) протягом 30 календарних днів від дня отримання податкового повідомлення;
- г) протягом 10 календарних днів, наступних за останнім днем відповідного граничного строку для подання податкової декларації.

4. Пеня - це:

- а) плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (без урахування пені та штрафних санкцій), яка справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування на підставі рішення контролюючого органу;

б) плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (з урахуванням пені та штрафних санкцій), яка справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування на підставі рішення контролюючого органу;

в) плата у вигляді процентів, нарахованих на суму податкового боргу (з урахуванням пені), що справляється з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання;

г) плата у вигляді процентів, нарахованих на суму податкового боргу (без урахуванням пені), що справляється з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання.

5. Пеня нараховується:

а) на суму податкового боргу, включаючи суму штрафних санкцій за їх наявності;

б) на пеню;

в) на суму податкового боргу, включаючи суму штрафів, що накладаються за адміністративні правопорушення;

г) у всіх зазначених випадках.

6. Сума пені, нарахована на суму податкового боргу зараховується:

а) до доходів місцевих бюджетів;

б) до доходів Державного бюджету України;

в) до доходів Державного бюджету України і місцевих бюджетів відповідно до податків і зборів, за якими виник податковий борг, що сплачується;

г) до доходів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, до державних цільових фондів відповідно до податків і зборів, за якими виник податковий борг, що сплачується.

7. Штрафна санкція (штраф) - це:

а) плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (без урахування пені та штрафних санкцій), яка справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування на підставі рішення контролюючого органу;

б) плата у фіксованій сумі або у вигляді відсотків від суми податкового зобов'язання (з урахуванням пені та штрафних санкцій), яка справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним правил оподаткування на підставі рішення контролюючого органу;

в) плата у вигляді процентів, нарахованих на суму податкового боргу (з урахуванням пені), що справляється з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання;

г) плата у вигляді процентів, нарахованих на суму податкового боргу (без урахування пені), що справляється з платника податків у зв'язку з несвоєчасним погашенням податкового зобов'язання.

8. При визначенні суми податкового зобов'язання платника податків контролюючим органом самостійно через не подачу платником у встановлені строки податкової декларації, накладається штраф:

а) у розмірі 10 відсотків суми податкового зобов'язання за кожний повний або неповний місяць затримки податкової декларації;

б) у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожне таке неподання або затримку;

в) у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожне таке неподання або затримку та додатково - штраф у розмірі 10 відсотків суми податкового зобов'язання за кожний повний або неповний місяць затримки податкової декларації;

г) у розмірі 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожне таке неподання або затримку.

9. При донарахованні суми податкового зобов'язання платника податків контролюючим органом самостійно через виявлення помилок внаслідок проведення камеральної перевірки накладається штраф у розмірі:

а) 5 відсотків суми донарахованого податкового зобов'язання, але не менше одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян;

б) 10 відсотків від суми донарахованого податкового зобов'язання, але не менше одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян;

в) 5 відсотків від суми донарахованого податкового зобов'язання, але не менше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

г) 10 відсотків від суми донарахованого податкового зобов'язання, але не менше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

10. При донарахованні суми податкового зобов'язання платника податків контролюючим органом самостійно через виявлення документальною перевіркою неправильності подачі даних у деклараціях, накладається штраф у розмірі:

а) 5 відсотків від суми недоплати, але не більше 50 відсотків такої суми та не менше 10 НМДГ;

б) 10 відсотків від суми недоплати, але не більше 50 відсотків такої суми та не менше 10 НМДГ;

в) 5 відсотків від суми недоплати, але не більше 50 відсотків такої суми та не менше 1 НМДГ;

г) 10 відсотків від суми недоплати, але не більше 50 відсотків такої суми та не менше 30 НМДГ.

11. Якщо платник податків, активи якого перебувають у податковій системі, відчужив такі активи без попередньої згоди податкового органу, то він додатково сплачує штраф:

а) у розмірі 30 відсотків суми податкового боргу, щодо якого виникло право податкової застави;

б) у подвійному розмірі суми податкового боргу, щодо якого виникло право податкової застави;

в) у розмірі 50 відсотків суми податкового боргу, щодо якого виникло право податкової застави;

г) у розмірі 100 відсотків суми податкового боргу, щодо якого виникло право податкової застави.

12. Розстрочення податкових зобов'язань (боргу) -це:

а) перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань (боргу) платника податків на умовах податкового кредиту, за якими основна сума податкових зобов'язань (боргу) та нараховані на неї проценти сплачуються рівними частками, починаючи з будь якого періоду, визначеного відповідним податковим органом, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з моменту виникнення такого податкового зобов'язання, або одноразово у повному обсязі;

б) надання платнику податків бюджетного кредиту на основну суму його податкових зобов'язань (боргу) на умовах податкового кредиту, за якими основна сума кредиту та нараховані на неї проценти сплачуються рівними частками, починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання такого кредиту;

в) перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань (боргу) платника податків на умовах податкового кредиту, за якими основна сума податкових зобов'язань (боргу) сплачується рівними частками, починаючи з будь якого періоду, визначеного відповідним податковим органом, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з моменту виникнення такого податкового зобов'язання;

г) надання платнику податків податкового кредиту на основну суму його податкових зобов'язань (боргу), за якими основна сума кредиту сплачується рівними частками, починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання такого кредиту.

13. Відстрочення податкових зобов'язань (боргу)- це:

а) надання платнику податків бюджетного кредиту на основну суму його податкових зобов'язань (боргу) на умовах податкового кредиту, за якими основна сума кредиту та нараховані на неї проценти сплачуються рівними частками, починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання такого кредиту;

б) надання платнику податків податкового кредиту на основну суму його податкових зобов'язань (боргу), за якими основна сума кредиту сплачується рівними частками, починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання такого кредиту;

в) перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань (боргу) платника податків на умовах податкового кредиту, за якими основна сума податкових зобов'язань (боргу) та нараховані на неї проценти сплачуються рівними частками, починаючи з будь якого періоду, визначеного відповідним податковим органом, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з моменту виникнення такого податкового зобов'язання, або одноразово у повному обсязі;

г) перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань (боргу) платника податків на умовах податкового кредиту, за якими основна сума податкових зобов'язань (боргу) сплачується рівними частками, починаючи з будь якого періоду, визначеного відповідним податковим органом, але не пізніше закінчення 12 календарних місяців з моменту виникнення такого податкового зобов'язання.

14. *Проценти за користування податковим кредитом нараховуються на суму розстроченого (відстроченого) податкового зобов'язання (боргу):*

а) за кожний календарний день розстрочення (відстрочення) податкового зобов'язання (боргу);

б) за кожний календарний місяць розстрочення (відстрочення) податкового зобов'язання (боргу);

в) за кожний календарний рік розстрочення (відстрочення) податкового зобов'язання (боргу);

г) за 12 календарних місяців.

15. *Проценти, нараховані на розстрочені (відстрочені) суми податкових зобов'язань зараховуються:*

а) до Державного бюджету України;

б) до місцевих бюджетів;

в) до Державного бюджету України та місцевих бюджетів у відповідних пропорціях;

г) на ті коди бюджетної класифікації, що й платежі, за якими надано розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань.

16. *Нарахування процентів за користування відстрочкою (розстрочкою) податкового зобов'язання (боргу) закінчується:*

а) після закінчення терміну надання розстрочки (відстрочки);

б) після закінчення 12 календарних місяців;

в) у день прийняття банком платіжного доручення про сплату розстроченої (простроченої) суми податкового зобов'язання (боргу);

г) у день прийняття банком платіжного доручення про часткову сплату розстроченої (простроченої) суми податкового зобов'язання (боргу).

17. У разі дострокової сплати платником податків розстроченої (відстроченої) суми податкового зобов'язання:

а) нарахування процентів продовжується до закінчення терміну надання розстрочки (відстрочки);

б) нарахування процентів зупиняється;

в) нарахування процентів продовжується до закінчення 12 календарних місяців;

г) нараховані проценти платнику податків списуються.

18. Перша податкова вимога формується:

а) не пізніше п'ятого робочого дня з дати виникнення податкового боргу;

б) не раніше п'ятого робочого дня з дати виникнення податкового боргу;

в) не пізніше десятого робочого дня з дати виникнення податкового боргу;

г) не пізніше п'ятого календарного дня з дати виникнення податкового боргу.

19. Письмове повідомлення контролюючого органу про обов'язок платника податків сплатити суму податкового зобов'язання – це:

а) податкова вимога;

б) узгоджене податкове зобов'язання;

в) податкове повідомлення;

г) інший варіант відповіді.

20. Платник податків має право звернутися до контролюючого органу, який є відповідальним за нарахування податку відповідно до законодавства, із скаргою про перегляд суми нарахованого йому податкового зобов'язання протягом:

а) протягом 5 календарних днів;

б) протягом 10 календарних днів;

в) протягом 20 календарних днів;

г) протягом 30 календарних днів.

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте підходи до теоретико-організаційного обґрунтування проблеми фіскального вибору, які існують у світовій фінансовій науці.

2. Дайте визначення платників податків згідно чинного законодавства.

3. Розкрийте зміст і порядок узгодження податкового зобов'язання.

4. Перелічіть підстави для визначення податкових зобов'язань контролюючим органом.

5. Охарактеризуйте процедуру виникнення податкового боргу при визначенні податкового зобов'язання платником самостійно.

6. Охарактеризуйте процедуру виникнення податкового боргу при визначенні податкового зобов'язання контролюючим органом.

7. Перелічіть і охарактеризуйте типи податкового боргу.

8. Який порядок розрахунку пені?

9. Які види штрафних санкцій передбачені за порушення платником податкового законодавства?

10. проаналізуйте тенденції і причини виникнення податкового боргу в Україні.

Тема 2. Нормативне та організаційне забезпечення управління податковим боргом в Україні.

План:

1. Законодавча база стягнення податкового боргу в Україні.
2. Організаційні аспекти управління податковим боргом.
3. Основні функції та завдання Департаменту погашення прострочених податкових зобов'язань.
4. Податковий керуючий: поняття, права та обов'язки.
5. Етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів.

Тести:

1. Органами уповноваженими здійснювати заходи з погашення податкового боргу є:

- а) контролюючі органи;
- б) податкові органи;
- в) податкові та митні органи;
- г) органи внутрішніх справ.

2. Основним законодавчим актом щодо стягнення податкового боргу є:

- а) Закон України «Про систему оподаткування»;
- б) Закон України «Про державну податкову службу України»;
- в) Закон України №2181;
- г) Кримінальний кодекс України.

3. Функція стягнення податкового боргу покладається на:

- а) відділ стягнення податкової заборгованості;
- б) відділ стягнення податкової заборгованості та управління податкового аудиту;
- в) управління оподаткування юридичних і фізичних осіб;
- г) всі підрозділи податкової служби.

4. Підрозділи стягнення податкового боргу були утворені в:

- а) 1990 році;
- б) 1991 році;
- в) 1996 році;
- г) 1998 році.

5. Стратегію, процедури стягнення, єдину інформаційну систему щодо управління податковим боргом розробляє:

- а) ДПА України;
- б) Кабінет Міністрів;
- в) Регіональні підрозділи стягнення податкової заборгованості;
- г) Департамент погашення прострочених податкових зобов'язань.

6. Погашення боргу Пенсійного фонду забезпечується:

- а) підрозділами стягнення податкового боргу державних податкових інспекцій;
- б) Пенсійним фондом;
- в) регіональними підрозділами стягнення податкового боргу;
- г) Департаментом погашення прострочених податкових зобов'язань.

7. Податковий керуючий призначається:

- а) Департаментом погашення прострочених податкових зобов'язань;
- б) керівником регіонального підрозділу стягнення податкової заборгованості;
- в) керівником структурного підрозділу стягнення податкової заборгованості;
- г) керівником органу податкової служби.

8 Податкового керуючого:

- а) є керівною;
- б) не є керівною;
- в) наділяється особливими повноваженнями;
- г) є постійною.

9. Податковий керуючий призначається у випадку:

- а) визнання платника податків банкрутом;
- б) після направлення першої податкової вимоги
- в) після направлення першої податкової вимоги;
- г) коли виникає право податкової застави.

10. Друга податкова вимога надсилається платнику:

- а) не пізніше 10 календарних днів після надіслання першої;
- б) не пізніше 20 календарних днів після надіслання першої;
- в) не пізніше 5 робочого дня по закінченні 30 календарних днів після надіслання першої;
- г) не пізніше 10 робочого дня по закінченні 30 календарних днів після надіслання першої.

11. Перша податкова вимога надсилається:

- а) не пізніше 5 робочого дня з дня виникнення податкового боргу;
- б) не пізніше 10 робочого дня з дня виникнення податкового боргу;
- в) не раніше 5 робочого дня з дня виникнення податкового боргу, але не пізніше 10 дня;
- г) не пізніше 5 робочого дня по закінченні 30 календарних днів після надіслання податкового повідомлення.

12. Повідомлення про дату та час проведення опису активів платника податків, що перебувають у податковій заставі може міститись у:

- а) податковому повідомленні;
- б) першій податковій вимозі;
- в) другій податковій вимозі.

13. Консолідований податковий борг – це:

- а) податковий борг, визначений у податковому повідомленні, збільшений на суму податкового боргу, що виник до виставлення першої податкової вимоги та зменшений на суму фактично погашеного податкового боргу за цей період;
- б) податковий борг, визначений у першій податковій вимозі, збільшений на суму фактично погашеного податкового боргу та зменшений на суму податкового боргу, що виник до виставлення другої податкової вимоги за цей період;
- в) податковий борг, визначений у другій податковій вимозі, збільшений на суму податкового боргу, що виник та зменшений на суму фактично погашеного податкового боргу за цей період;

г) податковий борг, визначений у першій податковій вимозі, збільшений на суму податкового боргу, що виник до виставлення другої податкової вимоги та зменшений на суму фактично погашеного податкового боргу за цей період.

14. Стягнення коштів та продаж активів, що перебувають у податковій заставі здійснюється:

- а) у строки, визначені керівником органу податкової служби;
- б) не раніше тридцятого календарного дня від дня направлення другої податкової вимоги;
- в) не раніше тридцятого календарного дня від дня направлення першої податкової вимоги;
- г) після направлення другої податкової вимоги.

15. Перша податкова вимога надсилається у випадку виникнення податкового боргу за платежем суми якого перевищує:

- а) 10 грн.;
- б) 1 грн.;
- в) 1 неоподаткований мінімум;
- г) 100 грн.

Питання для самоперевірки:

1. Перелічіть основні законодавчі акти по управлінню податковим боргом в Україні.
2. Назвіть органи стягнення податкового боргу в Україні.
3. Охарактеризуйте функції органу управління податковим боргом в Україні.
4. Охарактеризуйте функції регіональних підрозділів стягнення податкової заборгованості.
5. Назвіть основні завдання Департаменту погашення прострочених податкових зобов'язань.
6. Які основні принципи, закладені в організацію роботи підрозділів погашення прострочених податкових зобов'язань.
7. Якими правами та обов'язками наділений податковий керуючий?
8. Який порядок призначення податкового керуючого?
9. Проаналізуйте етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів.
10. Який документ є робочим документом працівників підрозділу стягнення податкової заборгованості?

Тема 3. Облік податкового боргу.

План:

1. Основи методології обліку та категорії складності випадків податкового боргу.
2. Статуси податкового боргу.
3. Взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу.
4. Основні звітні показники податкового боргу.
5. Розрахунок розподілу сплачених платником податків сум та нарахування пені.
6. АС «Картка боржника» - основне джерело інформації про податковий борг.

Тести:

1. Будь-яка кількість своєчасно не сплачених податкових зобов'язань по одному і тому ж платежу в одного боржника складає:

- а) суму випадків податкового боргу;
- б) відповідну кількість випадків податкового боргу;
- в) категорії складності випадків податкового боргу;
- г) один випадок податкового боргу.

2. Якщо платник податків є платником одночасно 5-х податків, а по 3-х з них має податковий борг, то вважається, що в нього існує:

- а) 5 випадків податкового боргу;
- б) 3 випадки податкового боргу;
- в) 2 випадки податкового боргу;
- г) відкритий випадок податкового боргу.

3. Випадок, від якого ведеться облік - це:

- а) виникнення у платника суми податкового боргу $\geq 0,01$ грн.;
- б) відкритий випадок податкового боргу;
- в) випадок, який у платника за хронологією виник першим;
- г) виникнення у платника суми податкового боргу $\leq 25\ 000$ грн.

4. Випадок податкового боргу починає обліковуватись в дієвому статусі від дня, наступного:

- а) за днем направлення II податкової вимоги;
- б) за днем відкриття випадку, від якого ведеться облік податкового боргу;
- в) за 30 днів від дня направлення II податкової вимоги;
- г) за 30 календарним та 5 робочим днем від дня направлення II податкової вимоги.

5. *Граничне значення податкового боргу - це:*

- а) сума, яка визначена для ініціювання або припинення певних дій з боку органів податкової служби стосовно боржників;
- б) період, який визначений для ініціювання або припинення певних дій з боку органів податкової служби стосовно боржників;
- в) сума та/або період, які визначені для ініціювання або припинення певних дій з боку органів податкової служби стосовно боржників;
- г) кількісний показник, який дозволяє ініціювати податковому органу переведення податкового боргу до дієвого статусу.

6. *Підставою для переведення податкового боргу до активного виду є:*

- а) відкриття „випадку, від якого ведеться облік податкового боргу”;
- б) закінчення граничного терміну погашення податкового боргу після направлення I податкової вимоги;
- в) письмове обгрунтоване рішення керівника підрозділу стягнення податкової заборгованості;
- г) закінчення граничного терміну погашення податкового боргу після направлення II податкової вимоги.

7. *Вид статусу, в якому працівник підрозділу стягнення податкової заборгованості не може застосувати заходи стягнення до боржника, трактується як:*

- а) пасивний вид інертного статусу;
- б) пасивний вид дієвого статусу;
- в) вид „банкрутство”;
- г) безнадійний вид.

8. *Усі відкриті випадки податкового боргу одного платника можуть знаходитись:*

- а) лише в одному виді інертного статусу і декількох видах дієвого статусу;
- б) в різних видах інертного статусу і лише одному виді дієвого статусу;
- в) лише в одному виді інертного статусу та одному виді дієвого статусу;
- г) лише в одному із видів інертного або дієвого статусу.

9. *Сформований податковий борг за період – це:*

- а) сума податкового боргу, що виникла протягом визначеного періоду;
- б) сума податкового боргу, що виникла протягом визначеного періоду без врахування сум, які призвели до зменшення податкового боргу за той же період;

в) сума податкового боргу, що виникла протягом визначеного періоду з врахуванням сум, які призвели до зменшення податкового боргу за той же період;

г) сума податкового боргу, яка зафіксована на перший день визначеного періоду за певною кількістю боржників.

10. Частина суми сформованого податкового боргу за період, яка залишилася непогашеною на останній день такого періоду – це:

- а) новостворений податковий борг на кінець періоду;
- б) податковий борг на кінець періоду;
- в) сформований податковий борг за період;
- г) зменшений податковий борг за період.

11. Величина показника «Новостворений податковий борг на кінець періоду»:

- а) може бути більшою або дорівнювати величині показника «Сформований податковий борг за період»;
- б) може бути меншою або дорівнювати величині показника «Податковий борг на кінець періоду»;
- в) може бути меншою або дорівнювати величині показника «Сформований податковий борг за період»;
- г) може бути більшою або дорівнювати величині показника «Податковий борг на кінець періоду».

12. Сума, яка зменшила податковий борг, що виник у попередні періоди та сума, яка зменшила податковий борг, що виник у результаті несплати поточних податкових зобов'язань за звітний період – це складові показника:

- а) Податковий борг на кінець періоду;
- б) Новостворений податковий борг на кінець періоду;
- в) Сформований податковий борг за період;
- г) Зменшений податковий борг за період.

13. Повідомлення, в якому міститься інформація про суми розподілу сплачених коштів на суму, що спрямовується на погашення податкового боргу та суму, що спрямовується на погашення пені надсилається платнику податків:

- а) протягом трьох робочих днів;
- б) протягом п'яти робочих днів;
- в) протягом десяти робочих днів;
- г) протягом тридцяти робочих днів.

14. Сума, яка за результатами розподілу спрямовується на погашення пені визначається:

- а) діленням добутку суми боргу з урахуванням пені і суми наявної пені на суму сплати;
- б) діленням добутку суми сплати і суми наявної пені на суму боргу з урахуванням пені;
- в) діленням добутку суми боргу з урахуванням пені та суми сплати на суму наявної пені;
- г) діленням суми сплати на суму наявної пені.

15. АС «Картка боржника» відкривається:

- а) по всіх боржниках відповідного податкового органу;
- б) по кожному відкритому випадку податкового боргу;
- в) по кожному боржнику;
- г) по кожному податковому керуючому.

Питання для самоперевірки:

1. Яка мета розробки методології обліку податкового боргу?
2. Охарактеризуйте зміст випадку податкового боргу?
3. Які існують категорії складності випадків податкового боргу?
4. Які існують категорії складності боржників?
5. Які існують статуси податкового боргу?
6. Охарактеризуйте види інертного статусу податкового боргу.
7. Охарактеризуйте види дієвого статусу податкового боргу.
8. Проаналізуйте взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу.
9. Назвіть і охарактеризуйте основні звітні показники податкового боргу.
10. Який порядок розрахунку розподілу сплачених платником податків сум та нарахування пені?

Тема 4. Джерела погашення податкового боргу платника податків та порядок їх використання.

План:

1. Перелік джерел погашення податкового боргу.
2. Перелік активів, що не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу.
3. Додаткові джерела погашення податкового боргу.
4. Погашення податкового боргу державних або комунальних підприємств.
5. Погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків.
6. Особливості погашення податкового боргу окремих платників.

Тести:

1. Джерелами погашення податкового боргу можуть бути:

- а) майно платника, надане ним у заставу іншим особам;
- б) кошти платника, отримані від продажу немайнових цінностей;
- в) кошти позик, наданих платнику фінансово-кредитною установою;
- г) майно, що включається до складу цілісних майнових комплексів державних підприємств.

2. Джерелами погашення податкового боргу не можуть бути:

- а) кошти платника, отримані від продажу майнових цінностей;
- б) взаєморозрахунки непогашених зустрічних грошових зобов'язань бюджету перед платником;
- в) кошти інших осіб, надані платнику в депозит;
- г) об'єкти нерухомої власності.

3. Джерелами погашення податкового боргу можуть бути:

- а) активи платника, попередньо передані ним у тимчасове користування іншим особам;
- б) майнові права інших осіб, надані платнику у розпорядження;
- в) майно платника, надане ним у заставу іншим особам;
- г) жодне з перелічених не може бути.

4. Джерелами погашення податкового боргу не можуть бути:

- а) кошти отримані від продажу корпоративних прав;
- б) активи іншої особи, на яку покладено обов'язок сплати;
- в) активи філій платника;
- г) немайнові права інших осіб, передані в користування платнику.

5. За відсутності офіційно затвердженого відповідного порядку продажу активів державних підприємств:

- а) продаж активів не розпочинається;
- б) звертаються до судових органів;
- в) проводиться продаж таких активів на загальних підставах;
- г) ваш варіант відповіді.

6. Рішення про продаж частини акцій Відкритого акціонерного товариства, якщо кошти від продажу його заставних активів не покривають суму податкового боргу, приймає:

- а) орган стягнення;
- б) орган виконавчої влади;
- в) керівник податкового органу;
- д) вищестоящий податковий орган.

7. Визнання боргу безнадійним для подальшого його списання здійснюється:

- а) органом виконавчої влади;
- б) вищестоящим податковим органом;
- в) відповідним податковим органом;
- г) іншою особою.

8. У випадку порушення кримінальної справи щодо умисного ухилення особи від сплати податків:

- а) прийняття рішення про визнання боргу безнадійним відкладається;
- б) рішення про визнання боргу безнадійним приймає судовий орган;
- в) рішення про визнання боргу безнадійним приймається на загальних підставах;
- г) інший варіант відповіді.

9. Кошти, незалежно від джерел їх походження та без застосувань обмежень можуть бути додатковим джерелом погашення податкового боргу:

- а) тільки для платника податків, що реорганізується;
- б) для платника податків, що ліквідується;
- в) не можуть бути;
- г) для банків та небанківських фінансових установ.

10. Після ліквідації платника податків непогашені у зв'язку з недостатністю його активів:

- а) на всі активи накладається арешт;
- б) всі активи підлягають продажу;
- в) податковий борг підлягає списанню;
- г) рішення щодо погашення податкового боргу приймає судовий орган.

Питання для самоперевірки:

1. Перелічіть джерела самостійного погашення податкового боргу платника податків.
2. Назвіть джерела самостійного погашення податкового боргу платника податків з об'єктів нерухомої власності.
3. Які активи не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу?
4. Назвіть додаткові джерела погашення податкового боргу.
5. Які особливості примусового стягнення податкового боргу державних, комунальних підприємств?
6. Які особливості погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків?
7. Хто може бути особою, відповідальною за погашення податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків?
8. Як визначається сума безнадійного податкового боргу?
9. Що є підставою для проведення заліку надміру сплачених або невідшкодованих податкових платежів платника податку, який ліквідується?
10. Який порядок врегулювання податкової заборгованості або податкового боргу платника податків, що реорганізується?

Тема 5. Порядок розстрочення, відстрочення та реструктуризації податкових зобов'язань і податкового боргу.

План:

1. Сутність розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань платника податків
2. Порядок розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань.
3. Процедура реструктуризації (відстрочки) суми податкового боргу та зобов'язань по фіксованому сільськогосподарському податку.

Тести:

1. Підставою для оформлення рішення про реструктуризацію фіксованого сільськогосподарського податку є:

- а) заява платника і рішення ВР АР Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських рад, яке погоджено з Мініном та Мінагрополітики України;
- б) протокол засідань міжвідомчих регіональних комісій з питань саніації підприємств АПК;
- в) рішення ВР АР Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських рад.
- г) заява платника і рішення ДПА АР Крим, обласних, Київської і Севастопольської ДПА.

2. Відстрочення сплати податкового зобов'язання платника – це:

- а) одна з форм надання бюджетного кредиту;
- б) перенесення сплати основної суми зобов'язань на більш пізніший термін;
- в) часткове списання суми зобов'язань за форс-мажорних обставин;
- г) перенесення сплати основної суми зобов'язань на наступний податковий період.

3. Договір про реструктуризацію фіксованого сільськогосподарського податку може бути достроково розірвано:

- а) при достроковому погашенні податкового боргу;
- б) якщо платник накопичує новий податковий борг;
- в) якщо платник своєчасно не сплачує у встановлені строки реструктуризовану суму або її частину;
- г) всі відповіді вірні.

4. Органи ДПС України мають право використовувати механізм розстрочення або відстрочення податкових зобов'язань стосовно:

- а) всіх податків і зборів (обов'язкових платежів);
- б) податкових платежів, контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування і сплати який віднесено до їх компетенції;
- в) загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів);
- г) податків і зборів (обов'язкових платежів) за погодженням з іншими контролюючими органами.

5 мита, ПДВ, акцизного збору повертаються платнику митним органом:

- а) за рахунок поточних платежів, які належать перерахуванню до Державного бюджету;
- б) з того бюджету до якого їх зараховано у поточному бюджетному році;
- в) зменшенню підлягають суми податкових зобов'язань подальших податкових періодів;
- г) за рахунок поточних платежів, які належать перерахуванню до зведеного бюджету.

6. Реструктуризацію фіксованого сільськогосподарського податку на суму не більше 3 млн. грн. можуть надавати:

- а) податкові органи всіх рівнів;
- б) ДПА в АР Крим, областях, м. Києві та Севастополі;
- в) державні податкові інспекції;
- г) державні податкові інспекції по роботі з великими платниками податків.

7. Реструктуризація фіксованого сільськогосподарського податку – це:

- а) відстрочення або списання несвоєчасно сплаченої суми податку за умови відсутності грошових коштів у платника;
- б) перенесення сплати податку нарахованого з дати виникнення форсмажорних обставин до кінця року, в якому виникли такі обставини, на більш пізніший термін;
- в) часткове списання безнадійного податкового боргу;
- г) перенесення сплати податку на наступний податковий період.

8. Відстрочення та розстрочення податкових зобов'язань на дається на умовах:

- а) нарахування відсотків на основну суму сплачених зобов'язань з розрахунку 10% річних;
- б) безоплатності користування;
- в) нарахування відсотків на основну суму податкового зобов'язання, розмір яких визначається з розрахунку 120% річної облікової ставки НБУ;
- г) визначених органом ДПС.

9. Розстрочення сплати податкового зобов'язання – це:

- а) одна з форм надання бюджетного кредиту;
- б) перенесення сплати основної суми зобов'язань на більш пізніший термін;
- в) часткове списання суми зобов'язань за форс-мажорних обставин;
- г) перенесення сплати основної суми зобов'язань на наступний податковий період.

10. Реструктуризація фіксованого сільськогосподарського податку надається на умовах:

- а) сплати фіксованої суми відсотків;
- б) безоплатного користування;
- в) нарахування відсотків на основну суму податкового зобов'язання, розмір яких визначається з розрахунку 120% річної облікової ставки НБУ;
- г) нарахування відсотків на основну суму сплачених зобов'язань з розрахунку 10% річних.

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте зміст відстрочення і розстрочення податкових зобов'язань і податкового боргу.
2. Проведіть порівняльну характеристику відстрочення і розстрочення податкових зобов'язань і податкового боргу.
3. Який порядок відстрочення і розстрочення податкових зобов'язань і податкового боргу?
4. Перелічіть умови надання та дії розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань.
5. Який порядок оформлення дострокового погашення розстрочених (відстрочених) сум податкових зобов'язань і податкового боргу?
6. Як відображається в картці особового рахунку платника рішення про скасування розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань і податкового боргу?
7. По якому податку на законодавчому рівні податковим органам надано право проводити реструктуризацію (відстрочку) суми податкового боргу та податкових зобов'язань?
8. Який порядок визначення терміну дії реструктуризації суми податкового боргу та податкових зобов'язань?
9. Охарактеризуйте критерії реструктуризації суми податкового боргу та податкових зобов'язань.
10. Який порядок дострокового розірвання договору про реструктуризацію (відстрочку) суми податкового боргу та податкових зобов'язань?

Тема 6. Методи управління податковим боргом.

План:

1. Зміст і виникнення права податкової застави.
2. Порядок реєстрації та припинення податкової застави.
3. Процедура адміністративного арешту активів.
4. Продаж активів, що перебувають у податковій заставі.

Тести:

1. Податкова застава – це:

- а) спосіб продажу активів платника податків;
- б) спосіб забезпечення сплати податкового зобов'язання платника податку;
- в) спосіб забезпечення вимог кредиторів;
- г) інший варіант відповіді.

2. Предметом податкової застави можуть бути:

- а) активи платника на які може бути звернене стягнення, а також майно, яке стане власністю заставодавця після виникнення права податкової застави;
- б) об'єкти державної власності;
- в) приватизаційні цінні папери;
- г) вимоги, що мають особистий характер.

3. Майно на яке може бути звернене стягнення визначається:

- а) платником податків;
- б) третьою незацікавленою особою;
- в) податковим органом;
- г) вищестоящим податковим органом.

4. Право податкової застави має пріоритет перед:

- а) будь-якими правами інших застав, які не були зареєстровані;
- б) будь-якими правами інших застав, що виникли після моменту права податкової застави;
- в) будь-якими правами інших застав, що виникли або були зареєстровані в той самий день;
- г) всі відповіді вірні.

5. Для узгодження операцій з активами платника призначається:

- а) арбітражний керуючий;
- б) податковий керуючий;
- в) судовий виконавець;
- г) всі відповіді вірні.

6. Продаж описаних активів здійснюється за такими напрямками:

- а) біржові торги та цільові аукціони;
- б) фондові біржі;
- в) роздрібна торгівля;
- г) всі відповіді вірні.

7. Податкова застава виступає видом:

- а) публічних обтяжень;
- б) забезпечувальних обтяжень;
- в) цивільних відносин платника податків з податковим органом;
- г) господарських обтяжень.

8. Активи можуть бути звільнені з-під податкової застави за запитом платника:

- а) якщо встановлено, що звичайна вартість інших активів, які залишились у податковій заставі дорівнює податковому боргу;
- б) якщо встановлено, що звичайна вартість інших активів, які залишились у податковій заставі у два і більше разів перевищує суму податкового боргу;
- в) якщо платник податків реалізує їх за готівку;
- г) якщо платник здійснює обмін на інші подібні активи.

9. Вільне розпорядження активами, що знаходяться у податковій заставі дозволяється за умови:

- а) обміну заставних активів на подібні активи;
- б) продажу активів за цінами, що не є меншими ніж звичайні виключно за грошові кошти;
- в) продажу активів за цінами, що є меншими ніж звичайні без обмеження форм розрахунків;
- г) не дозволяється.

10. Умовний арешт активів – це:

- а) заборона на реалізацію прав розпоряджатися або користуватися активами з їх тимчасовим вилученням або без нього;
- б) обмеження платника щодо реалізації прав власності на активи, яке полягає в обов'язковому попередньому отриманні дозволу керівника податкового органу на здійснення будь-якої операції з активами;
- в) тимчасове затримання активів платника;
- г) інший варіант відповіді.

11. Адміністративний арешт може бути накладено на активи терміном:

- а) до 24 годин;
- б) до 48 год.;
- в) до 72 год.;
- г) до 96 год.

12. Через роздрібну торгівлю реалізуються товари:

- а) що швидко псуються та інші товари обсяги яких є недостатніми для проведення публічних торгів;
- б) що підпадають під визначення рухоме майно;
- в) що підпадають під визначення необоротні активи;
- г) така реалізація не дозволяється.

13. Право податкової застави виникає у разі:

- а) неподання або несвочасного подання податкової декларації;
- б) несплати у граничні строки суми податкового зобов'язання самостійно визначеного платником;
- в) несплати у граничні терміни суми податкового зобов'язання визначеного контролюючим органом;
- г) всі відповіді вірні.

14. Податковий орган зобов'язаний зареєструвати податкову заставу у випадку:

- а) коли термін дії податкової застави становить більше 5 днів;
- б) коли термін дії податкової застави становить більше 10 днів;
- в) коли термін дії податкової застави становить більше 30 днів;
- г) коли термін дії податкової застави становить більше 60 днів.

15. Податкова порука – це:

- а) один із способів звільнення активів платника з-під податкової застави;
- б) один із способів попереднього виділення майна для примусової реалізації;
- в) один із способів реалізації активів, що знаходяться у податковій заставі;
- г) один із способів податкового кредиту.

16. Адміністративний арешт активів – це:

- а) виключний спосіб процедури затримання активів;
- б) виключний спосіб вилучення товарів або інших предметів відповідно до митних правил;
- в) виключний спосіб можливості погашення податкового боргу;
- г) всі відповіді вірні.

17. Державні підприємства визначають склад і черговість продажу активів:

- а) за узгодженням з органом, уповноваженим управляти його майном;
- б) за узгодженням з директором підприємства;
- в) за узгодженням з арбітражним керуючим;
- г) всі відповіді вірні.

18. Сутність податкової застави полягає у:

- а) наданні активів іншому суб'єкту господарювання;
- б) стимулюванні діяльності платника;
- в) тимчасовому обмеженні права платника податків розпоряджатися активами;
- г) всі відповіді вірні.

19. Порядок реєстрації застави рухомого майна встановлено:

- а) Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами»;
- б) Постановою КМУ «Про реєстрацію застави рухомого та нерухомого майна»;
- в) Законом України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень»;
- г) Законом України «Про державну податкову службу».

20. Платник податків може вільно розпоряджатися своїми активами, без узгодження з податковим органом у випадку:

- а) ліквідації об'єктів нерухомого майна;
- б) продажу інших видів відчуження майна, майнових та немайнових прав, що використовується у підприємницькій діяльності;
- в) використання коштів для здійснення прямих чи портфельних інвестицій;
- г) продаж або оренда (лізинг) нерухомого майна.

21. Повний арешт активів – це:

- а) заборона на реалізацію прав розпоряджатися або користуватися активами з їх тимчасовим вилученням або без нього;
- б) обмеження платника щодо реалізації прав власності на активи, яке полягає в обов'язковому попередньому отриманні дозволу керівника податкового органу на здійснення будь-якої операції з активами;
- в) тимчасове затримання активів платника.

22. Стягнення коштів та продаж активів здійснюється не раніше ніж:

- а) на 10 календарний день з моменту вручення платнику другої податкової вимоги;
- б) на 20 календарний день з моменту вручення платнику другої податкової вимоги;
- в) на 30 календарний день з моменту вручення платнику другої податкової вимоги;
- г) на 60 календарний день з моменту вручення платнику другої податкової вимоги.

23. Право податкової застави поширюється:

- а) на будь-які види активів платника, які перебували в його власності у день у день виникнення такого права;
- б) на будь-які види активів платника, що надані платнику на умовах тимчасового використання;
- в) на будь-які види активів платника, що отримані на довгостроковий період;
- г) на будь-які види матеріальних активів.

24. Податкова застава рухомого майна підлягає реєстрації протягом:

- а) 5 днів з дня реєстрації відповідного рішення;
- б) 15 днів з дня реєстрації відповідного рішення;
- в) 30 днів з дня реєстрації відповідного рішення;
- г) 60 днів з дня реєстрації відповідного рішення.

25. Проведення позабіржових аукціонів здійснюється у випадку:

- а) коли здійснюється реалізація цінних паперів;
- б) коли на території, де знаходяться активи, відсутня акредитована товарна біржа;
- в) коли реалізується майно державних підприємств;
- г) у всіх перелічених випадках.

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте зміст податкової застави.
2. В яких випадках виникає право податкової застави?
3. Перелічіть активи, які можуть відноситись і не можуть відноситись до предмету податкової застави?
4. Охарактеризуйте порядок реєстрації та припинення податкової застави.
5. Який зміст пріоритету податкової застави?
6. Який порядок узгодження операцій із заставленими активами?

7. Який порядок припинення податкової застави?
8. Охарактеризуйте зміст податкової поруки?
9. Опишіть процедуру адміністративного арешту активів.
10. Який порядок продажу активів, що перебувають у податковій заставі.

Тема 7. Особливості застосування строку давності.

Пит:

1. Поняття строку давності.
2. Строк давності при стягненні податкового боргу.
3. Строки давності при поверненні надміру сплачених сум податків і зборів.
4. Порядок та терміни відшкодування податку на додану вартість.

Тести:

1. Термін позовної давності при стягненні податкового боргу становить:

- а) 365 днів;
- б) 1095 днів;
- в) 1460 днів;
- г) не встановлено.

2. Сума надміру стягнутого мита підлягає поверненню протягом:

- а) 365 днів;
- б) 1095 днів;
- в) 1460 днів;
- г) не встановлено.

3. Термін позовної давності встановлений:

- а) Законом України «Про систему оподаткування»;
- б) Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»;
- в) Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами»;
- г) Господарським процесуальним кодексом України.

4. При закінченні строку позовної давності податковий орган:

- а) має право розраховувати суму податкових зобов'язань тільки при проведеному податкових перевірках;
- б) має право вимагати суму податкових зобов'язань лише з дозволу судових органів;
- в) має право вимагати лише суму пені та штрафних санкцій;
- г) не має права розраховувати суму податкового зобов'язання та вимагати суму пені та штрафних санкцій.

5. Відлік строку давності при нарахуванні органами ДПС зупиняється на період, протягом якого платник податку:

- а) перебуває поза межами України;
- б) не займається господарською діяльністю;
- в) перебуває поза межами України, якщо такий період є безперервним та дорівнює чи є більшим за 180 днів;
- г) перебуває поза межами України, якщо такий період є безперервним та дорівнює чи є більшим за 365 днів.

6. Після закінчення строку давності активи платника, що перебували в податковій заставі:

- а) звільняються з неї;
- б) підлягають реалізації органом ДПС;
- в) підлягають адміністративному арешту;
- г) поступають в розпорядження органу ДПС.

7. У випадку встановлення судом факту здійснення злочину щодо ухилення від сплати податку:

- а) стягнення податку проводиться з дотриманням встановленого строку давності;
- б) стягнення податку проводиться без дотримання строку давності;
- в) стягнення податку проводиться з дотриманням строку давності встановленого судом;
- г) рішення щодо стягнення податку приймає судовий орган.

8. Строки стягнення податкового боргу встановлюються до повного його погашення у випадку:

- а) якщо таке рішення приймає ДПА України;
- б) якщо таке рішення приймають органи внутрішніх справ;
- в) якщо таке рішення приймає господарський суд;
- г) якщо таке рішення приймає господарський суд, за винятком випадку, коли борг визнаний безнадійним.

9. Повернення платникам надміру сплачених сум податкових платежів покладено на:

- а) органи стягнення;
- б) Державні податкові інспекції;
- в) Державні податкові адміністрації;
- г) органи Державного казначейства.

10. Надміру сплачена сума податку з доходів фізичних осіб підлягає поверненню платнику протягом:

- а) 10 календарних днів від дня отримання декларації;
- б) 30 календарних днів від дня отримання декларації;
- в) 60 календарних днів від дня отримання декларації;
- г) 90 календарних днів від дня отримання декларації.

Питання для самоперевірки:

- 1. Яким законодавчим актом регулюється термін позовної давності?
- 2. На які групи поділено строки давності?
- 3. До якого терміну податковий орган має право самостійно визначати суму податкових зобов'язань платника податків?
- 4. Від якого періоду здійснюється відлік терміну давності?
- 5. У яких випадках податкове зобов'язання може бути нараховане або провадження у справі про стягнення податку може бути розпочате без дотримання строку давності?
- 6. Який порядок застосування строків давності при поверненні помилково або надміру сплачених сум податків і зборів?
- 7. Який порядок повернення платникам податків помилково або надміру сплачених сум податків і зборів?
- 8. Який порядок повернення податку з доходів фізичних?
- 9. Який порядок повернення податку на прибуток?
- 10. Охарактеризуйте механізм відшкодування податку на додану вартість.

Тема 8. Порядок списання безнадійного податкового боргу.

План:

1. Визначення та порядок списання безнадійного податкового боргу контролюючими органами.
2. Процедура визнання боржника банкрутом.
3. Особливості відстрочення (розстрочення), а також прощення (списання) боргів при укладенні мирової угоди в процедурі банкрутства.
4. Списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника та осіб, визнаних фіктивними.
5. Методика списання податкового боргу, який виник внаслідок форс – мажорних обставин.

Тести:

1. Під безнадійним податковим боргом розуміють:

- а) заборгованість, сплатити яку платник податків не може;
- б) заборгованість, сплатити яку платник податків не має можливості через те, що не веде господарську діяльність;
- в) заборгованість, сплатити яку платник податків не має можливості через причини економічного, соціального та юридичного характеру;
- г) заборгованість, сплатити яку платник податків не може тому, що перебуває під слідством.

2. Повноваження щодо здійснення процедури списання безнадійного податкового боргу надано:

- а) всім контролюючим органам;
- б) судовим органам;
- в) органам ДПС за поданням судових органів;
- г) виключно органам ДПС.

3. Якщо фізична особа визнана в судовому порядку безвісно відсутньою, з'являється, то списана заборгованість такої особи:

- а) не підлягає відновленню;
- б) підлягає відновленню у загальному порядку без дотримання строків позовної давності;
- в) підлягає відновленню у загальному порядку з дотриманням строків позовної давності;
- г) підлягає відновленню у порядку встановленому судовим органом.

4. Податкові органи здійснюють списання безнадійного податково-го боргу:

- а) щомісячно;
- б) щоквартально;
- в) щорічно;
- г) в періоди встановлені керівником органу ДПС.

5. Визначені конкретні строки, протягом яких може бути проведе-не списання безнадійного податкового боргу:

- а) поширюються на всі види податків і зборів (обов'язкових платежів) незалежно від податкового звітного періоду;
- б) поширюються на всі види податків і зборів (обов'язкових платежів) залежно від податкового звітного періоду;
- в) залежать від видів податків і зборів (обов'язкових платежів);
- г) залежать від податкового звітного періоду.

6. Ухвала про відмову у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство направляється заявнику не пізніше:

- а) 30 днів з дня надходження заяви;
- б) 10 днів з дня надходження заяви;
- в) 5 днів з дня надходження заяви;
- г) 3 днів з дня надходження заяви.

7. З дня прийняття господарським судом постанови про визнання підприємства - боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної проце-дури:

- а) відомості про фінансове становище банкрута перестають бути кон-фіденційними;
- б) накладається арешт на активи боржника;
- в) встановлюється строк виконання всіх грошових зобов'язань банкру-та;
- г) всі відповіді вірні.

8. З дня прийняття господарським судом постанови про визнання громадянина – підприємця банкрутом і відкриття ліквідаційної проце-дури:

- а) закінчуються строки виконання зобов'язань громадянина-підприємця;
- б) припиняється нарахування неустойки та фінансових санкцій;
- в) припиняється стягнення за всіма виконавчими документами (крім аліментів та відшкодування шкоди, заподіяної життю і здоров'ю грома-дян);
- г) всі відповіді вірні.

9. Під мировою угодою розуміють:

- а) домовленість між боржником і податковим органом;
- б) домовленість між боржником і кредиторами;
- в) домовленість між боржником, кредиторами і органом ДПІС;
- г) домовленість між кредиторами боржника і органом ДПІС.

10. Мирова угода підлягає затвердженню:

- а) Державною податковою інспекцією;
- б) Державною податковою адміністрацією;
- в) господарським судом;
- г) кредиторами боржника.

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте зміст терміну „безнадійний податковий борг”.
2. Який податковий борг підлягає списанню?
3. Який порядок визначення сум безнадійного податкового боргу, що підлягає списанню?
4. Як визначається дата виникнення безнадійного податкового боргу?
5. Який порядок прийняття рішення про списання безнадійного податкового боргу?
6. Охарактеризуйте процедуру визнання боржника банкрутом.
7. Назвіть особливості проведення процедури визнання банкрутом боржника - юридичної особи.
8. Назвіть особливості проведення процедури визнання банкрутом боржника – фізичної особи.
9. Охарактеризуйте особливості відстрочення (розстрочення), а також прощення (списання) боргів при укладенні мирової угоди в процедурі банкрутства.
10. Який порядок списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника та осіб, визнаних фіктивними.

ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ

Задача 1.

Платник податків на загальних умовах за третій податковий період 2010 р. узгодив податкове зобов'язання по ПДВ на суму 36000 грн., податкову декларацію таким платником було подано 24 червня 2010 р, податкове зобов'язання сплачене 24 липня 2010р. Також в результаті проведення документальної перевірки, яка проводилась на підприємстві 23 липня, за перший квартал 2010р. виявлено факт заниження податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств в розмірі 17000грн.

Розрахувати суму податкового боргу та штрафних санкцій для такого платника податків.

Облікова ставка НБУ на початок періоду 6,4% на кінець періоду 9,04%

Задача 2

Платник податків на загальних умовах за другий податковий період 2010 р. узгодив податкове зобов'язання по ПДВ на суму 47000 грн., податкову декларацію таким платником було подано 20 березня 2010 р, податкове зобов'язання сплачено 29 липня 2010р. А також в результаті проведення камеральної перевірки, яка проводилась на підприємстві 20 вересня, за перший квартал 2010р. виявлено факт заниження податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств в розмірі 148000грн.

Розрахувати суму податкового боргу та штрафних санкцій для такого платника податків.

Облікова ставка НБУ на початок періоду 10,04% на кінець періоду 7,06%

Задача 3

Платник податків на загальних умовах за четвертий податковий період 2010 р. узгодив податкове зобов'язання по ПДВ на суму 24000 грн., податкову декларацію таким платником було подано 20 травня 2010 р, податкове зобов'язання сплачене 30 листопада 2010р. А також в результаті проведення документальної перевірки яка проводилась на підприємстві 20 грудня, за другий квартал 2010р. виявлено факт заниження податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств в розмірі 45000грн.

Розрахувати суму податкового боргу та штрафних санкцій для такого платника податків.

Облікова ставка НБУ на початок періоду 8,4% на кінець періоду 10,4%

Задача 4

Платник податків на загальних умовах за третій податковий період 2010 р. узгодив податкове зобов'язання по ПДВ на суму 32000 грн., податкову декларацію таким платником було подано 30 березня 2010 р, податкове зобов'язання сплачено 27 серпня 2010р. А також в результаті проведення камеральної перевірки яка проводилась на підприємстві 20 червня, за перший податковий період 2010р. виявлено факт заниження податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств в розмірі 3700грн.

Розрахувати суму податкового боргу та штрафних санкцій для такого платника податків.

Облікова ставка НБУ на початок періоду 10,04% на кінець періоду 7,3%

Задача 5

Розрахувати суми штрафних санкцій та пені у платника податків за такими вихідними даними. У платника податків за звітній податковий період виникає податкове зобов'язання з податку на додану вартість на суму 125000 грн. (за перший період 2010 року). Податкова декларація платником податку була подана 24 лютого, а податкове зобов'язання сплачене 5 травня 20 10 року.

Облікова ставка НБУ на початок періоду 10 % на день сплати 12 %.

Задача 6

Розрахувати суми штрафних санкцій та пені у платника податків за такими вихідними даними. У платника податків в ході проведення документальної виїзної перевірки виявлено факт заниження податкового зобов'язання в розмірі 20000 грн. початком такої недоплати є 01.05.2010 року. Податкове повідомлення даним платником податків отримано 10.08.2010 року. Облікова ставка НБУ 10 % протягом всього періоду.

Задача 7.

Платник податку 22.08.2010р. здійснив сплату в розмірі 1890 грн.

При цьому у нього є податковий борг термін сплати по якому настав 30.05.2010р. в розмірі 1750 грн., а також на 30.05.2010 р. у платника є непогашена податкова пеня – 350 грн.

Облікова ставка НБУ 10,04%

Провести необхідні розрахунки які матимуть місце відносно платника податків.

Задача 8

Платник податку 20.09.2010р. здійснив сплату платежів в розмірі 1645 грн.

При цьому платник податків має податковий борг термін сплати по якому настав 30.08.2010р. в розмірі 1350 грн., а також на 30.08.2010 р. у платника є непогашена податкова пеня – 250 грн.

Облікова ставка НБУ - 10,04%

Провести необхідні розрахунки, які матимуть місце відносно платника податків.

Задача 9

Платник податку 04.06.2010р. сплатив платіж в розмірі 1980 грн.

При цьому платник податків має податковий борг термін сплати по якому настав 30.04.2010р. в розмірі 2245 грн., а також на 30.04.2010 р. у платника немає непогашеної податкової пені.

Облікова ставка НБУ - 10,04%

Провести необхідні розрахунки, які матимуть місце відносно платника податків.

Задача 10

Зробити розподіл податкового боргу та пені за такими вихідними даними: платник податків 10.09.2010 року вносить платіж в сумі 1680 грн. При цьому платник податків має податковий борг в сумі 1420 грн., наявна пеня 90 грн. граничний день сплати якого припав на 09.05.2010 року

Задача 11

Зробити розподіл податкового боргу та пені за такими вихідними даними: платник податків 15.10.2010 року вносить платіж в сумі 1750 грн. при цьому у платника податків є наявний податковий борг в сумі 1800 грн., та наявна пеня 120 грн. граничний строк сплати даного податкового зобов'язання припадає на 30.04.2010 року.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Економічний зміст та процес утворення податкового боргу.
2. Узгоджене податкове зобов'язання.
3. Процедура виникнення податкового боргу при визначенні податкового зобов'язання платником самостійно.
4. Процедура виникнення податкового боргу при визначенні податкового зобов'язання контролюючим органом.
5. Характеристика складових податкового боргу.
6. Податок або збір (обов'язковий платіж) – як складова податкового боргу.
7. Пеня – як складова податкового боргу.
8. Штрафні санкції – як складова податкового боргу.
9. Проценти за користування відстрочкою(розстрочкою) – як складова податкового боргу.
10. Динаміка податкового боргу в Україні.
11. Основні чинники зростання чи зменшення податкового боргу.
12. Сегментація податкового боргу за окремими областями і містами України.
13. Оцінка питомої ваги окремих податкових платежів в загальній сумі утвореного і списаного податкового боргу.
14. Структура розстроченого податкового боргу за видами податків.
15. Еволюція законодавчих та нормативних актів, якими користуються органи стягнення податкового боргу.
16. Органи стягнення податкового боргу в Україні.
17. Повноваження підрозділів стягнення податкового боргу на різних рівнях управління.
18. Функції та завдання Департаменту погашення прострочених податкових зобов'язань.
19. Основні принципи, закладені в організацію роботи підрозділів погашення прострочених податкових зобов'язань.
20. Положення про податкового керуючого.
21. Порядок призначення податкового керуючого.
22. Етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів.
23. Основна мета та основи розробки методології обліку податкового боргу.
24. Відкритий та закритий випадок податкового боргу.
25. Категорії складності боржників.
26. Інертний статус податкового боргу та його види.
27. Дієвий статус податкового боргу та його види.
28. Взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу.

29. Основні звітні показники податкового боргу.
30. Порядок формування суми податкового боргу.
31. Розрахунок розподілу сплачених платником податків сум та нарахування пені.
32. Порядок формування, поновлення та структура АС «Картка боржника».
33. Джерела самостійного погашення податкового боргу платника податків.
34. Джерела погашення податкового боргу платника податків за рішенням органу стягнення.
35. Перелік активів, що не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу.
36. Додаткові джерела погашення податкового боргу.
37. Особливості примусового стягнення податкового боргу державних, комунальних підприємств.
38. Порядок стягнення податкового боргу у випадку коли податковим боржником є платник податків, який не підлягає приватизації.
39. Погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків.
40. Складові податкового боргу платника податків, який ліквідується.
41. Особи, відповідальні за погашення податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків, який ліквідується.
42. Порядок визнання податкового боргу безнадійним.
43. Підстави для проведення заліку надміру сплачених або невідшкодованих податкових платежів платника податку, що ліквідується.
44. Механізм розгляду і проведення заліку надміру сплачених або невідшкодованих сум податкових платежів до бюджету.
45. Джерела погашення податкового боргу банків, небанківських фінансових установ.
46. Джерела погашення податкового боргу фізичних осіб.
47. Урегулювання податкового боргу платника податків, що реорганізується.
48. Порівняльна характеристика розстрочення і відстрочення.
49. Підстави для прийняття рішення щодо розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань.
50. Умови надання розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань.
51. Підстави для дострокового розірвання договорів про розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань.
52. Процедура реструктуризації (відстрочки) суми податкового боргу та зобов'язань по фіксованому сільськогосподарському податку.
53. Еволюція методів управління податковим боргом.
54. Порядок реєстрації та припинення податкової застави.

55. Характеристика Державного реєстру обтяжень рухомого майна.
56. Пріоритет податкової застави.
57. Узгодження операцій із заставленими активами.
58. Податкова порука.
59. Обмеження щодо застосування податкової застави.
60. Відповідальність за порушення порядку розпорядження майном, що перебуває у податковій заставі.
61. Повний або умовний арешт активів.
62. Особливості застосування арешту активів.
63. Виконавці рішення про арешт активів.
64. Порядок зупинення адміністративного арешту активів платника податків.
65. Оскарження рішення щодо адміністративного арешту активів.
66. Організація публічних торгів активів, що перебувають у податковій заставі.
67. Оприлюднення інформації щодо продажу активів, які перебувають у податковій заставі.
68. Скасування рішення про продаж активів.
69. Строк давності при визначенні податкових зобов'язань органами податкової служби.
70. Строк давності при стягненні податкового боргу.
71. Строки давності при поверненні надміру сплачених сум податків і зборів.
72. Процедура повернення надміру сплачених сум податків і зборів.
73. Повернення податку з доходів фізичних осіб.
74. Повернення податку з прибутку підприємств.
75. Повернення податків на зовнішньоекономічну діяльність.
76. Алгоритм бюджетного відшкодування податку на додану вартість.
77. Нормативна база порядку визначення і списання безнадійного податкового боргу.
78. Перелік податків і зборів, щодо яких здійснюється визначення та списання податкового боргу.
79. Визначення сум безнадійного податкового боргу, що підлягає списанню.
80. Прийняття рішення про списання безнадійного податкового боргу.
81. Процедура банкрутства юридичних осіб – суб'єктів господарювання.
82. Порядок застосування відмови у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство.
83. Порядок прийняття постанови про визнання платника податків банкрутом.

84. Організація здійснення ліквідаційної процедури боржника - юридичної особи.

85. Порядок порушення справи про банкрутство за власною ініціативою боржника – суб'єкта підприємницької діяльності.

86. Порядок порушення справи про банкрутство за власною ініціативою кредитора.

87. Організація здійснення ліквідаційної процедури банкрутів - громадян – підприємців.

88. Порядок прийняття рішення про укладення мирової угоди.

89. Порядок надання відмови у затвердженні мирової угоди.

90. Порядок визнання мирової угоди недійсною.

91. Процедура списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника.

92. Поняття «фіктивна фірма» та її основні ознаки.

93. Процедура списання безнадійного податкового боргу осіб, визнаних фіктивними.

94. Перелік документів, які подаються для списання безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок форс – мажорних обставин.

95. Особливості списання податкового боргу, який виник внаслідок обставин непереборної сили.

96. Зарубіжний досвід використання методів примусового стягнення податків і зборів.

97. Приклади щодо порядку організації роботи податкових органів по адмініструванню податків та їх примусовому стягненню в розвинутих країнах світу.

98. Модернізація системи адміністрування примусового стягнення податкової заборгованості в Україні.

99. Комплекс організаційно-правових, інформаційно-технологічних та психологічних проблем, які необхідно вирішити для досягнення максимального результату діяльності податкової служби.

100. Зміст реформи державної податкової служби.

101. Проблеми реорганізації системи адміністрування примусового стягнення податкової заборгованості та можливі шляхи їх усунення.

102. Проект реформування примусового стягнення податкової заборгованості.

103. Модернізація інформаційного забезпечення роботи підрозділів примусового стягнення податкової заборгованості.

104. Проблема досягнення партнерських взаємовідносин податкової служби з платниками податків.

105. Зміст модельного Податкового кодексу для країн – учасниць СНД.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Мета і завдання індивідуальної роботи

Призначення індивідуальної роботи полягає в оцінці результатів знань студентів щодо теорії та практики управління податковим боргом. Як підсумковий етап вивчення дисципліни, індивідуальна робота виступає необхідним елементом навчально-методичної роботи із студентами, забезпечує закріплення знань і допомагає підготуватись до складання іспиту з даного курсу.

Умови виконання індивідуальної роботи

Виконання індивідуальної роботи передбачає два етапи:

перший етап – обґрунтувати окремі теоретичні та прагматичні аспекти з теорії та методології моніторингу податкових ризиків (теоретичне питання з переліку згідно порядкового номера студента в групі);

другий етап – у відповідності із практичною ситуацією, яка визначена умовами конкретного варіанту (задача) провести відповідні розрахунки;

Індивідуальна робота виконується згідно варіантів. Варіант завдання визначається, виходячи з переліку теоретичних та задач, які розподіляються між студентами згідно порядкового номера в списку групи:

Перелік теоретичних питань

1. Сутність та механізм виникнення податкового боргу.
2. Тенденції та причини виникнення податкового боргу.
3. Законодавча база стягнення податкового боргу в Україні.
4. Організаційні аспекти управління податковим боргом.
5. Основні функції та завдання Департаменту погашення прострочених податкових зобов'язань.
6. Етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів.
7. Основи методології обліку та категорії складності випадків податкового боргу.
8. Статуси податкового боргу.
9. Основні звітні показники податкового боргу.
10. АС «Картка боржника» - основне джерело інформації про податковий борг.
11. Перелік джерел погашення податкового боргу.
12. Особливості погашення податкового боргу державних або комунальних підприємств.
13. Погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків.

14. Сутність розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань платника податків.
15. Порядок розстрочення податкових зобов'язань.
16. Порядок відстрочення податкових зобов'язань.
17. Зміст і виникнення права податкової застави.
18. Порядок реєстрації податкової застави.
19. Узгодження операцій із заставленими активами.
20. Порядок припинення податкової застави.
21. Відповідальність за порушення порядку розпорядження майном, що перебуває у податковій заставі.
22. Поняття адміністративного арешту активів та їх види.
23. Порядок застосування арешту активів.
24. Особливості застосування арешту активів.
25. Продаж активів, що перебувають у податковій заставі.
26. Строки давності при стягненні податкового боргу.
27. Сутність та порядок визначення безнадійного податкового боргу.
28. Процедура визнання боржника банкрутом.
29. Поняття мирової угоди та процедура її укладання.
30. Зарубіжний досвід використання методів примусового стягнення податків і зборів.

Задача №1.

Платник податків А за перший квартал 2010 р. в декларації про прибуток підприємства відобразив податкове зобов'язання в сумі 150 тис. грн. Декларацію про прибуток підприємства платник подав в податкову інспекцію 10 травня 2010р. Податкове зобов'язання в сумі 150 тис.грн. сплатив 25 травня 2010р.

Визначити:

1. Граничний строк сплати податкового зобов'язання по податку на прибуток і кількість днів прострочення сплати податку.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвочасну сплату податку до бюджету та вказати законодавчий документ згідно з яким передбачається відповідальність за вищезазначене порушення.

3. Провести розрахунок пені за несвочасну сплату податку на прибуток.

Ставка НБУ з 21.05.10р. по 25.05.10р. не змінювалася і становила 8 відсотків річних.

Задача №2.

Платник податків В за червень 2010 р. в декларації по податку на додану вартість відображає податкове зобов'язання в сумі 80 тис. грн.. Декларацію по податку на додану вартість платник подав в податкову інспекцію 20 липня 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 80 тис.грн. сплатив в такі строки: 30 тис.грн. – 2 серпня; 50 тис.грн. – 31 серпня 2010 р.

Визначити:

1. Граничний строк сплати податкового зобов'язання по податку на додану вартість і кількість днів прострочення сплати податку.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасну сплату податку до бюджету.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на додану вартість.

Ставка НБУ з 21.05.10р. по 25.05.10р. не змінювалася і становила 9 відсотків річних.

Задача №3.

Платник податків А за другий квартал 2010 р. в декларації про прибуток підприємства відобразив податкове зобов'язання в сумі 200 тис. грн. Декларацію про прибуток підприємства платник подав в податкову інспекцію 10 серпня 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 200 тис.грн. сплатив 26 серпня 2010 р..

Визначити:

1. Граничний строк сплати податкового зобов'язання по податку на прибуток і кількість днів прострочення сплати податку.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасну сплату податку до бюджету та вказати законодавчий документ згідно з яким передбачається відповідальність за вищезазначене порушення.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на прибуток.

Ставка НБУ з 21 серпня по 26 серпня 2010 р. не змінювалася і становила 7 відсотків річних.

Задача №4.

Платник податків В за березень 2010 р. в декларації по податку на додану вартість відобразив податкове зобов'язання в сумі 100 тис. грн.. Декларацію по податку на додану вартість платник подав в податкову інспекцію 20 квітня. Податкове зобов'язання в сумі 100 тис.грн. сплатив в такі строки: 30 тис.грн. – 3 квітня; 70 тис.грн. – 31 квітня 2010 р..

Визначити:

1. Граничний строк сплати податкового зобов'язання по податку на додану вартість і кількість днів прострочення сплати податку.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасну сплату податку до бюджету.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на додану вартість.

Ставка НБУ з 21.05.10 р. по 25.05.10 р. не змінювалася і становила 8 відсотків річних.

Задача №5.

Платник податків А за третій квартал 2010 р. в декларації про прибуток підприємства відобразив податкове зобов'язання в сумі 130 тис. грн. Декларацію про прибуток підприємства платник подав в податкову інспекцію 12 листопада. Податкове зобов'язання в сумі 130 тис.грн. сплатив 22 листопада 2010 р..

Визначити:

1. Граничний строк подання декларації та сплати податкового зобов'язання по податку на прибуток і кількість днів прострочення.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасне подання декларації та сплату податку до бюджету та вказати законодавчий документ згідно з яким передбачається відповідальність за вищезазначені порушення.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на прибуток.

Ставка НБУ з 21 листопада по 22 листопада 2010 р. не змінювалася і становила 9 відсотків річних.

Задача №6.

Платник податків В за лютий 2010 р. в декларації по податку на додану вартість відображає податкове зобов'язання в сумі 70 тис. грн.. Декларацію по податку на додану вартість платник подав в податкову інспекцію 22 березня 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 70 тис.грн. сплатив 2 квітня.

Визначити:

1. Граничний строк подання декларації та сплати податкового зобов'язання по податку на додану вартість і кількість днів прострочення.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасне подання декларації та сплату податку до бюджету.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на додану вартість.

Ставка НБУ з 21 березня по 2 квітня 2010 р. не змінювалася і становила 7 відсотків річних.

Задача №7.

Платник податків А за перший квартал 2010 р. в декларації про прибуток підприємства відобразив податкове зобов'язання в сумі 90 тис. грн. Декларацію про прибуток підприємства платник подав в податкову інспекцію 15 травня 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 90 тис.грн. сплатив 24 травня.

Визначити:

1. Граничний строк подання декларації та сплати податкового зобов'язання по податку на прибуток і кількість днів прострочення.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасне подання декларації та сплату податку до бюджету та вказати законодавчий документ згідно з яким передбачається відповідальність за вищезазначені порушення.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на прибуток.

Ставка НБУ 21 травня становила 7 відсотків, а 24 травня - 9 відсотків річних.

Задача №8.

Платник податків В за серпень 2010 р. в декларації по податку на додану вартість відображає податкове зобов'язання в сумі 150 тис. грн.. Декларацію по податку на додану вартість платник подав в податкову інспекцію 25 вересня 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 150 тис.грн. сплатив 3 жовтня 2010 р..

Визначити:

1. Граничний строк подання декларації та сплати податкового зобов'язання по податку на додану вартість і кількість днів прострочення.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасне подання декларації та сплату податку до бюджету.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на додану вартість.

Ставка НБУ 21 вересня становила 8 відсотків, а 3 жовтня - 7 відсотків річних.

Задача №9.

Платник податків А за другий квартал 2010 р. в декларації про прибуток підприємства відобразив податкове зобов'язання в сумі 210 тис. грн. Декларацію про прибуток підприємства платник подав в податкову інспекцію 14 серпня 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 210 тис.грн. сплатив 27 серпня 2010 р.

Визначити:

1. Граничний строк подання декларації та сплати податкового зобов'язання по податку на прибуток і кількість днів прострочення.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасне подання декларації та сплату податку до бюджету та вказати законодавчий документ згідно з яким передбачається відповідальність за вищезазначені порушення.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на прибуток.

Ставка НБУ 21 серпня становила 7 відсотків, а 27 серпня - 9 відсотків річних.

Задача №10.

Платник податків В за жовтень 2010 р. в декларації по податку на додану вартість відображає податкове зобов'язання в сумі 50 тис. грн.. Декларацію по податку на додану вартість платник подав в податкову інспекцію 25 листопада 2010 р. Податкове зобов'язання в сумі 50 тис.грн. сплатив 31 листопада.

Визначити:

1. Граничний строк подання декларації та сплати податкового зобов'язання по податку на додану вартість і кількість днів прострочення.

2. Розрахувати суму штрафних санкцій за несвоєчасне подання декларації та сплату податку до бюджету.

3. Провести розрахунок пені за несвоєчасну сплату податку на додану вартість.

Ставка НБУ з 21 листопада по 31 листопада 2010 р. не змінювалась і становила 9 відсотків річних.

Задача № 11

Відповідно до рішення від 01.05.2010 року платнику розстрочено податковий борг на суму 1500,0 грн. Договір про розстрочення укладено 10.05.2010 року на суму 1200 грн. Облікова ставка Національного банку України: станом на 01.05.2010 (початок дії розстрочення) - 11 %; станом на 10.05.2010 (початок дії договору) - 10 %.

Визначити: одноденний розмір нарахованої пені; кількість днів у періоді з 01.05. 10 р. до 10.05.10 р., за які було нарахована пеня; суму пені, яку необхідно скасувати.

Задача № 12

Відповідно до рішення від 02.03.2010 року платнику розстрочено податковий борг з податку на додану вартість на суму 25000,0 грн. Договір про розстрочення укладено 15.03.2010 року на суму 25000,0 грн. Облікова ставка Національного банку України: станом на 02.03.2010 р. (початок дії розстрочення) - 10 %; станом на 15.03.2010 (початок дії договору) - 8 %.

Визначити: одноденний розмір нарахованої пені; кількість днів у періоді з 02.03.2010 р. до 15.03.2010 р., за які було нарахована пеня; суму пені, яку необхідно скасувати.

Задача № 13.

Відповідно до рішення від 01.06.2010 року платнику розстрочено податковий борг на суму 20000,0 грн. Договір про розстрочення укладено 10.06.2010 року на суму 15000 грн. Облікова ставка Національного банку України: станом на 01.06.2010 (початок дії розстрочення) - 10 %; станом на 10.06.2010 (початок дії договору) - 12 %.

Визначити: одноденний розмір нарахованої пені; кількість днів у періоді з 01.06.10 р. до 10.06.10 р., за які було нарахована пеня; суму пені, яку необхідно скасувати.

Задача № 14.

Відповідно до рішення від 02.04.10 року платнику розстрочено податковий борг з податку на додану вартість на суму 12000,0 грн. Договір про розстрочення укладено 15.04.10 року на суму 12000,0 грн. Облікова ставка Національного банку України: станом на 02.04.10 р. (початок дії розстрочення) - 9%; станом на 15.04.10 (початок дії договору) - 8 %.

Визначити: одноденний розмір нарахованої пені; кількість днів у періоді з 02.04.10 р. до 15.04.10 р., за які було нарахована пеня; суму пені, яку необхідно скасувати.

Задача № 15.

Відповідно до рішення від 01.04.10 року платнику відстрочено податковий борг на загальну суму 15000 грн., у т. ч. податку на прибуток - 10000 грн., штрафних санкцій - 3000 грн., пені - 2000 грн. Термін дії відстрочення з 01.04.10 р. до 25.12.10 р. Термін погашення відстроченої суми - 24.12.10 р.

За період з початку дії відстрочення до дати підписання договору, 05.04.10 р. платник податків частково погасив податковий борг зі сплати податку на прибуток в сумі 1000 грн.

На день укладання договору про відстрочення - 10.04.10 р., податковий борг з податку на прибуток становить 9000 грн. Облікова ставка Національного банку України становить: станом на 01.04.09 р. (початок дії відстрочення) - 11 %; станом на 05.04.10 (часткова сплата) - 12 %; станом на 24.12.10 р. (строк сплати відстроченої суми) - 10 %.

Визначити: вказати який рівень податкового органу має право надати відстрочення податкових зобов'язань платнику; розрахувати суму процентів, що підлягає сплаті за відстрочення податкових зобов'язань платнику податків.

Задача 16.

Відповідно до рішення від 01.06.10 року платнику відстрочено податковий борг на загальну суму 35000,0 грн., у т. ч. податку на додану вартість - 25000 грн., штрафних санкцій - 7000 грн., пені - 2000,0 грн. Термін дії відстрочення з 01.06.10 р. до 17.11.10 р. Термін погашення відстроченої суми - 16.11.10 р.

Облікова ставка Національного банку України становить: станом на 01.06.10 р. (початок дії відстрочення) - 13 %; станом на 16.11.10 р. (строк сплати відстроченої суми) - 14 %.

Визначити: вказати який рівень податкового органу має право надати відстрочення податкових зобов'язань платнику; розрахувати суму процентів, що підлягає сплаті за відстрочення податкових зобов'язань платнику податків.

Задача 17.

Відповідно до рішення від 01.05.2010 року платнику відстрочено податковий борг на загальну суму 20000 грн., у т. ч. податку на прибуток - 15000 грн., штрафних санкцій - 3000 грн., пені - 2000 грн. Термін дії відстрочення з 01.05.2010 р. до 25.12.2010 р. Термін погашення відстроченої суми - 24.12.2010 р.

За період з початку дії відстрочення до дати підписання договору, 05.05.2010р. платник податків частково погасив податковий борг зі сплати податку на прибуток в сумі 5000 грн.

На день укладання договору про відстрочення - 10.05.2010 р., податковий борг з податку на прибуток становить 9000 грн. Облікова ставка Національного банку України становить: станом на 01.05.2010 р. (початок дії відстрочення) - 11 %; станом на 05.05.2010 (часткова сплата) - 11 %; станом на 24.12.2010 р. (строк сплати відстроченої суми) - 12 %.

Визначити: вказати який рівень податкового органу має право надати відстрочення податкових зобов'язань платнику; розрахувати суму процентів, що підлягає сплаті за відстрочення податкових зобов'язань платнику податків.

Задача 18.

Відповідно до рішення від 01.08.2010 року платнику відстрочено податковий борг на загальну суму 26000,0 грн., у т. ч. податку на додану вартість - 15000 грн., штрафних санкцій - 9000 грн., пені - 2000,0 грн. Термін дії відстрочення з 01.08.2009 р. до 17.11.2010 р. Термін погашення відстроченої суми - 16.12.2010 р.

Облікова ставка Національного банку України становить: станом на 01.08.2010 р. (початок дії відстрочення) - 11 %; станом на 16.12.2010 р. (строк сплати відстроченої суми) - 10 %.

Визначити: вказати який рівень податкового органу має право надати відстрочення податкових зобов'язань платнику; розрахувати суму процентів, що підлягає сплаті за відстрочення податкових зобов'язань платнику податків.

Задача 19.

Підприємству за наслідками документальної перевірки донараховано 100 тис. грн., які на підставі рішення про застосування та стягнення фінансових санкцій були 17.03.2010 р. відображені в картці особового рахунку платника податків та своєчасно не сплачені.

Вказати: від якої дати відраховується термін позовної давності, та у якій сумі, якщо суб'єктом господарювання частково сплачено 20 тис. грн. 20.06.2010 р.

Задача 20.

Підприємству за наслідками документальної перевірки донараховано 25000,0 грн., які на підставі рішення про застосування та стягнення фінансових санкцій були 12.08.2010 р. відображені в картці особового рахунку платника податків та своєчасно не сплачені.

Вказати від якої дати відраховується термін позовної давності, та у якій сумі.

Задача 21.

Підприємством до податкового органу подано декларацію з податку на додану вартість за січень 2010 року, сума узгодженого податкового зобов'язання становила 35000,0 грн. Відділом обліку і звітності по особовому рахунку платника проведена сума податку по терміну сплати 01.03.2010 року.

Вказати від якої дати відраховується термін позовної давності, та у якій сумі.

Задача 22.

Актом перевірки ДПІ від 22.04.2010 р. № 35681443/367/24 встановлено, що посадовою особою — керівником ПП «Х» 10.01.2010 р. прийнято рішення (підписано документи) на реалізацію готової продукції на суму 10 тис. грн. та надано кредит бухгалтеру підприємства у сумі 2 тис. грн. без узгодження цих дій з податковими органами. При цьому активи платника податків уже перебували в податковій заставі.

Перевіркою також встановлено, що підприємство ПП «Х» станом на 01.01.2010 р. мало податковий борг у розмірі 50 тис. грн. Податковим повідомленням від 06.12.2009 р. № 3279 податкові органи повідомили ПП «Х», що за жовтень 2009 р. підприємство заборгувало 15 тис. грн. податку на dodanu вартість, тому усе майно і майнові права підприємства перебувають у податковій заставі.

Визначити суму штрафної санкції за відчуження активу без узгодження цих дій з податковими органами.

Задача 23.

Актом перевірки ДПІ від 21.11.2010 р. № 37081553/367/43 встановлено, що посадовою особою — керівником ТОВ «МАК» 10.09.2010 р. прийнято рішення (підписано документи) на реалізацію автомобіля "ВАЗ-2109" на суму 25,0 тис. грн. без узгодження цих дій з податковими органами. При цьому активи платника податків уже перебували в податковій заставі.

Перевіркою також встановлено, що підприємство ТОВ «МАК» станом на 01.10.2010 р. мало податковий борг у розмірі 35,0 тис. грн. Податковим повідомленням від 10.08.2010 р. № 1/79 податкові органи повідомили ТОВ «МАК», що за липень 2010 р. підприємство заборгувало 27 тис. грн. податку на прибуток, тому усе майно і майнові права підприємства перебувають у податковій заставі.

Визначити суму штрафної санкції за відчуження активу без узгодження цих дій з податковими органами.

Задача 24.

Актом перевірки працівниками ДПІ від 26.04.2010 р. встановлено, що посадовою особою — заступником директора ТОВ «Весна» прийнято рішення (підписано документи) на реалізацію в лютому 2010 р. майна, яке належить товариству, на загальну суму 2400 грн. без узгодження цієї реалізації з податковими органами.

При цьому активи платника податків уже перебували в податковій заставі.

Перевіркою встановлено, що ТОВ «Весна» станом на 01.02.2010 р. мало податковий борг у розмірі 200 тис. грн. Податковою вимогою від 13.01.2010 р. № 1/98 податкові органи повідомили ТОВ, що станом на 01.01.2010р. сума податкового боргу товариства за узгодженими податковими зобов'язаннями становить 200 тис. грн., а всі активи перебувають у податковій заставі.

Визначити суму штрафної санкції за відчуження активу без узгодження цих дій з податковими органами.

Задача 25.

Підприємством до податкового органу подано декларацію з податку на додану вартість за лютий 2010 року, сума узгодженого податкового зобов'язання становила 15000,0 грн.. Відділом обліку і звітності по особовому рахунку платника проведена сума податку по терміну сплати 02.03.2010 року. Фактично податок сплачений 14 березня 2010 року.

Нарахувати штрафну санкцію за затримку сплати податку.

Задача 26.

Підприємством подано до податкового органу податкову декларацію за липень місяць 2010 року. Сума узгодженого податкового зобов'язання становила 25000,0 грн. Відділом обліку і звітності по особовому рахунку платника проведена сума податку по терміну сплати 01.08.2010 року. Своєчасно сплачена сума податкового зобов'язання становила 14000,0 грн. Податковий борг в сумі 11000,0 грн. платником податку погашено 15 вересня 2010 року.

Нарахувати штрафну санкцію за затримку сплати податку.

Задача 27.

Підприємством подано до податкового органу податкову декларацію за I кв. 2010 року. Сума узгодженого податкового зобов'язання становила 180000,0 грн. Відділом обліку і звітності по особовому рахунку платника проведена сума податку по терміну сплати 20.05.2010 року. Своєчасно сплачена сума податкового зобов'язання становила 102000,0 грн. Податковий борг в сумі 148000,0 грн. платником податку погашено 15 серпня 2010 року.

Нарахувати штрафну санкцію за затримку сплати податку.

Задача 28.

Підприємством до податкового органу подано декларацію з податку на додану вартість за грудень 2009 року, сума узгодженого податкового зобов'язання становила 35000,0 грн.. Відділом обліку і звітності по особовому рахунку платника проведена сума податку по терміну сплати 30.01.2010 року. Фактично податок сплачений 14 березня 2010 року. Нарахувати пеню за кожен календарний день прострочення сплати податку. НБУ встановлено, що облікова ставка з 28 січня 2010 року становила 21 %. За станом на 14 березня 2010 року облікова ставка становила 18 %.

Задача 29.

Платник податків 12.11.2010 р. здійснює сплату платежу до бюджету у сумі 3450,0 грн. При цьому платник податків має податковий борг, який виник у зв'язку з несплатою узгодженого податкового зобов'язання, останнім днем граничного строку сплати якого було 10 лютого 2010 року.

Сума податкового боргу платника податків за станом на 10.02.2010 р. без урахування наявної в нього пені складає 3300 грн. Сума нарахованої та несплаченої платником пені за станом на 10.02.2010 р. складає 594,0 грн. При цьому, платник податків спрямовує 3450,0 грн. на погашення суми податкового боргу без врахування пені.

Облікова ставка Національного банку України, яка діяла на момент виникнення податкового боргу (за станом на 10.02.2010 р.), дорівнювала 10%, а на момент погашення (за станом на 12.11.2010 р.) - 8 %.

Провести розподіл сплаченої платником податків суми податкового боргу та нарахувати пеню на фактично погашену суму податкового боргу.

Задача 30.

Платник податків 12.04.2010 р. здійснив сплату платежу до бюджету у сумі 1350 грн. При цьому платник податків має податковий борг, який виник у зв'язку з несплатою узгодженого податкового зобов'язання, останнім днем граничного строку сплати якого було 2 березня 2010 року. Сума податкового боргу платника податків за станом на 02.03.2010 р. без врахування наявної в нього пені складає 1350 грн. Суми несплаченої пені платник податків за станом на 02.03.2010 р. не має.

Облікова ставка Національного банку України, яка діяла на момент виникнення податкового боргу (за станом на 02.03.2010 р.), дорівнювала 9 %, а на момент погашення (за станом на 12.04.2010 р.) - 10 %.

Провести розподіл сплаченої платником податків суми податкового боргу та нарахувати пеню на фактично погашену суму податкового боргу.

ПРОГРАМНІ (ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ) ПИТАННЯ

1. Сутність та механізм виникнення податкового боргу.
2. Процедура виникнення податкового боргу у випадку визначення податкового зобов'язання платником податку самостійно.
3. Процедура виникнення податкового боргу у випадку визначення податкового зобов'язання контролюючим органом.
4. Типологізація податкового боргу.
5. Поняття пені та порядок її нарахування.
6. Сутність і види штрафних санкцій.
7. Проценти за користування відстрочкою (розстрочкою) як тип податкового боргу.
8. Тенденції та причини виникнення податкового боргу.
9. Законодавча база стягнення податкового боргу в Україні.
10. Організаційні аспекти управління податковим боргом.
11. Основні функції та завдання Департаменту погашення прострочених податкових зобов'язань.
12. Податковий керуючий: поняття, права та обов'язки.
13. Етапи роботи податкових керуючих з боржниками податків і зборів.
14. Основи методології обліку та категорії складності випадків податкового боргу.
15. Статуси податкового боргу.
16. Види інертного статусу податкового боргу.
17. Види дієвого статусу податкового боргу.
18. Взаємозв'язок між видами статусів податкового боргу.
19. Основні звітні показники податкового боргу.
20. Розрахунок розподілу сплачених платником податків сум та нарахування пені.
21. АС «Картка боржника» - основне джерело інформації про податковий борг.
22. Перелік джерел погашення податкового боргу.
23. Перелік активів, що не можуть бути використані як джерела погашення податкового боргу.
24. Додаткові джерела погашення податкового боргу.
25. Погашення податкового боргу державних або комунальних підприємств.
26. Погашення податкового боргу в разі ліквідації платника податків.
27. Особливості погашення податкового боргу окремих платників.
28. Сутність розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань платника податків.
29. Порядок розстрочення податкових зобов'язань.

30. Порядок відстрочення податкових зобов'язань.
31. Процедура реструктуризації (відстрочки) суми податкового боргу та зобов'язань по фіксованому сільськогосподарському податку.
32. Зміст і виникнення права податкової застави.
33. Активи, що передаються у податкову заставу.
34. Порядок реєстрації податкової застави.
35. Пріоритет податкової застави.
36. Узгодження операцій із заставленими активами.
37. Порядок припинення податкової застави.
38. Податкова порука.
39. Відповідальність за порушення порядку розпорядження майном, що перебуває у податковій заставі.
40. Поняття адміністративного арешту активів та їх види.
41. Порядок застосування арешту активів.
42. Особливості застосування арешту активів.
43. Порядок оскарження рішення щодо арешту активів.
44. Продаж активів, що перебувають у податковій заставі.
45. Поняття терміну давності.
46. Строки давності при стягненні податкового боргу.
47. Строки давності при поверненні помилково або надміру сплачених сум податків і зборів.
48. Порядок та терміни відшкодування податку на додану вартість.
49. Сутність та порядок визначення безнадійного податкового боргу.
50. Порядок списання безнадійного податкового боргу контролюючими органами.
51. Процедура визнання боржника банкрутом.
52. Процедура банкрутства юридичних осіб – суб'єктів господарювання.
53. Процедура банкрутства громадян-підприємців.
54. Поняття мирової угоди та процедура її укладання.
55. Особливості відстрочення (розстрочення), а також прощення (списання) боргів при укладенні мирової угоди в процедурі банкрутства.
56. Списання безнадійного податкового боргу відсутнього боржника.
57. Списання безнадійного податкового боргу осіб, визнаних фіктивними.
58. Методика списання податкового боргу, який виник внаслідок форс-мажорних обставин.
59. Зарубіжний досвід використання методів примусового стягнення податків і зборів.
60. Модернізація системи адміністрування примусового стягнення податкової заборгованості в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азаров М.Я. Все про податки: Довідник. - К., 2000р.
2. Андрущенко В.Л. Фінансова думка заходу в ХХ ст. - Львів: Камеяр, 2000р. - 303с.
3. Бенедисюк І. Адміністративний арешт активів, як з ним боротися // Бухгалтерія. - 2002. - №4/2 (471). - С.57.
4. Василик О.Д. Теорія фінансів: Навч. посібник. - К.: НІОС, 2000. - 416с. ГНАУ продолжает играть с отчетными данными по налоговому долгу. - Бізнес. -2004. - 15 березня.
5. Відповідальність за порушення правил відчуження заставних активів: Лист ДПАУ від 11 листопада 2003 року № 17579/7/24-1117// Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".
6. Данілов О.Д., Фліссак Н.П. Податкова система та шляхи її реформування: Навч. посібник. - К.: Парламентське видавництво, 2001.
7. Держава - податки - бізнес (із світового досвіду фіскального регулювання економіки). / Під ред. В.Л. Андрущенко, В.М. Федосова, В.М. Суторманіної. - К.: Либідь-1992.
8. Десятнюк О.М., Годованець О.В. Управління податковим боргом. Навчальний посібник. - Тернопіль: «Воля», 2005.
9. Десятнюк О.М. Деякі аспекти управління податковим боргом в Україні // Матеріали УІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Наука і освіта 2005». Том 73. Фінансові відносини.- Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005.-2005.
10. Динаміка податкового боргу й його основних складових по областях // Бізнес. - 2004. - 19 січня.
11. «Дон Кихоты» из ГНАУ // Бізнес. - 2003. - 13 жовтня.
12. Завгородний П.В. Налоги и налоговый контроль в Украине. - Киев: А.С.К. - 2000.
13. Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про державну податкову службу в Україні” від 05.02.1998 року №83/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 29.
14. Єфімов С. Примусове стягнення податкового боргу // Бухгалтерія. - 2002. - № 16/1.
15. Іванов Ю. Граничні розміри податкових штрафів// Бухгалтерія. - 2001. - № 48/2.
16. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, підприємств і організацій: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291//Збірник систематизованого законодавства. - Бухгалтерія. - 2001. - 29 січня - С. 116-172.

17. Інструкція про порядок застосування та стягнення сум штрафних (фінансових) санкцій органами державної податкової служби: затверджена наказом ДПА України від 17.03.2001 року №110 // www.rada.kiev.ua.
18. Інструкція про порядок нарахування та погашення пені: затверджена наказом Державної податкової служби України від 1 березня 2001 року №77 // www.rada.kiev.ua.
19. Інструкція про порядок здійснення розрахунків з Державним бюджетом України за митом, податком на додану вартість, акцизним збором та іншими платежами, доходами і зборами: затверджена наказом Державної митної служби України, Міністерства фінансів України від 30 червня 2000 року N 368/149 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".
20. Інформаційний лист ДПА України: лист Державної податкової адміністрації України від 10 листопада 2004 року № 21854/7/24-1117 // Бухгалтерія. - 2004 - 29 листопада.
21. Кізіма А.Я. Податковий менеджмент: Навчально-методичний посібник. - Тернопіль: Астон, 2002 р. - 166с.
22. Конституція України: затверджена Верховною Радою України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30.
23. Кравченко Ю. „Перш ніж заборгувати державі, варто подумати" // Урядовий кур'єр. - 2003. - 18 листопада.
24. Крисоватий А.І. Державна податкова політика і система податків // Фінанси України. - 1998. - № 1.
25. Крисоватий А.І. Оподаткування і ринок: умови і можливості поєднання. - Тернопіль, 2000.
26. Крисоватий А.І. Податкові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. Тернопіль. Економічна думка. 2001. - 358с.
27. Крисоватий А.І., Луцик А.І. Податки і фіскальна політика: Навчальний посібник. - Тернопіль, 2003. - 312с.
28. Крітєла І. Фінансова відповідальність платників податків. // Бухгалтерія № 16/1 (483), 22 квітня 2002 року.
29. Кшемінська Я.О. Погашення податкових зобов'язань та податкового боргу в разі ліквідації платника податків // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. - 2002. - № 12.
30. Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. - Ірпінь, 2001.
31. Мельничук В. Економічне зростання та макроекономічні диспропорції // Дзеркало тижня. - 2002. - 15 вересня - С.7.
32. Мельниченко С. «Где вы видите великанов?» // Бізнес. - 2003. - 17 ноября.
33. Методичний посібник з організації стягнення податкового боргу. - Державна податкова адміністрація України. Головне управління стягнення податкової заборгованості. - Київ 2002.
34. Методичний посібник по застосуванню Закону України „Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та дер-

жавними цільовими фондами" / Під ред. Голови ДПА у Хмельницькій області В.Д. Короля. – 2002.

35. Методичні вказівки по дотриманню строків давності при поверненні надміру сплачених сум податку і зборів (обов'язкових платежів) та стягненні податкового боргу. Лист Державної податкової адміністрації України від 28 березня 2001 року № 4065/7/19-1117 // Бухгалтерія. – 2001. – 23 квітня – С. 24-26.

36. Методичні рекомендації щодо роботи податкових керуючих з платниками податків, які мають податковий борг: Лист ДПАУ від 26 березня 2002 року № 5062/7/24-1117 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

37. Методологія обліку податкового боргу / Затв. Наказом ДПА України.

38. Миргородський Д. Право податкової служби на списання коштів з рахунку - міф чи реальність? // Бухгалтерія. – 2001. – № 36.

39. Наказ ДПА України від 20.04.2000 року №207 „Про організаційну структуру органів державної податкової служби" // www.rada.kiev.ua.

40. Наказ ДПА України від 21.11.2001 року №600 „Порядок проведення органами Державної Податкової служби списання і відстрочення (розстрочення) податкової заборгованості платників при укладенні мирової угоди у справі про банкрутство" // www.rada.kiev.ua.

41. Наказ ДПА України від 03.07.2001 року №266 „Про затвердження Порядку направлення органами державної податкової служби України податкових вимог платникам податків" (із внесеними змінами і доповненнями), затвердженом у Міністерстві Юстиції України від 16.07.2001 року за № 595/5786. // www.rada.kiev.ua.

42. Налоговая милиция подбила итоги своей проверочной деятельности в 2003 году. // Бизнес. – 2004. – 1 марта.

43. Налоговики больше не имеют права взыскивать и арестовывать средства на счетах // Бизнес. – 2004. – 15 апреля.

44. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг. ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 688 с.

45. Недоимка по налогам незначительно возросла // Бизнес. – 2004. – 12 января.

46. Немає грошей на податки? Попросіть у борг у держави... // Збірник систематизованого законодавства. – Бухгалтерія. – 2002. – 22 квітня – С. 164-169.

47. Нефьодов А. Вилучення документів органами податкової служби: чи завжди це законно? // Бухгалтерія. – 2001. – № 46/2.

48. Онищенко В.А. Податковий контроль (основи організації): - К.: Ред. журн. «Вісник податкової служби України», 2002. – 432 с.

49. Островський С. А на войне, как на войне. // Бизнес. – 2004. – 26 января.

50. 48. Перелік термінів, які вживаються в процесі ведення обліку податку на додану вартість в картках особових рахунків платників податків: затверджений Наказом Державної податкової адміністрації України від 31 серпня 2005 року № 375.

51. Положення про списання та розстрочення податкового боргу платників податків у зв'язку з відміною картотек: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 1 березня 2001 року №81 // www.rada.kiev.ua.

52. Положення про призначення, звільнення та компетенцію податкового керуючого: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 2 серпня 2001 року N 312 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

53. Положення про проведення перевірок стану збереження активів платника податків, які перебувають у податковій заставі: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 20 вересня 2004 року N 544 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

54. Порядок застосування податкової застави органами державної податкової служби: Наказ Державної податкової адміністрації України від 28 серпня 2001 року N 338 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

55. Порядок нарахування штрафів за повне або несвоєчасне повернення суми надміру сплаченого податку з доходів фізичних осіб: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2004 року № 127 // Бухгалтерія. – 2004. – 16 лютого. – С. 14-15.

56. Порядок проведення заліку надміру сплачених або невідшкодованих податкових платежів платника податків, що ліквідується: затверджений наказом Міністерства фінансів України від 5 липня 2001 року N 327 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

57. Порядок проведення органами державної податкової служби реструктуризації (відстрочки) сплати сум фіксованого сільськогосподарського податку у випадку виникнення форс-мажорних обставин: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 28 вересня 2004 року N 562 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

58. Порядок розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань платників податків: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 18 вересня 2001 року № 378 // Бухгалтерія. – 2001. – 12 листопада – С. 11-22.

59. Порядок застосування адміністративного арешту активів платників податків: затверджений наказом Державної податкової адміністрації України від 25 вересня 2001 року N 386 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

60. Порядок направлення органами Державної Податкової служби України податкових вимог платникам податків: затверджено наказом Державної податкової служби України від 3 липня 2001 року № 266 // www.rada.kiev.ua.

61. Порядок проведення органами державної податкової служби процення (списання) і розстрочення (відстрочення) податкової заборгованос-

ті платників податків при укладанні мирової угоди у справі про банкрутство: затверджений наказом Державної податкової адміністрації України від 21 листопада 2000 року № 600 // Бухгалтерія. – 2001. – 12 лютого. – С. 30-32.

62. Порядок проведення позабіржових аукціонів з продажу активів платника податків, які перебувають у податковій заставі: затверджений наказом Державної податкової адміністрації України від 27 травня 2002 року N 243 // Правова система “ЛІГА-ЗАКОН”.

63. Порядок проведення цільових аукціонів з продажу активів платника податків, які перебувають у податковій заставі: затверджений наказом Державної податкової адміністрації України від 26 червня 2002 року N 294 // Правова система “ЛІГА-ЗАКОН”.

64. Порядок списання безнадійного податкового боргу платників податків: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 14 березня 2001 року N 103 // Бухгалтерія. – 2002. – 28 січня – С. 14-17.

65. Порядок списання непогашених податкових зобов'язань або податкового боргу після ліквідації платника податків: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 року N 1056 // Бухгалтерія. – 2002. – 5 серпня – С. 29.

66. Право платника податків вимагати повернення податку створення податків // Збірник систематизованого законодавства. – 2004. – листопад. – С. 119-127.

67. Право платника податків на відшкодування витрат і пов'язаних з ними шкідливих, завданих податковим органом повільних переміщень і застосування арешту його активів // Збірник систематизованого законодавства. – 2004. – листопад. – С. 96.

68. Право платника податків просити розстрочення чи відстрочення податкових зобов'язань // Збірник систематизованого законодавства. – 2004. – листопад. – С. 96.

69. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 року N 2343-XII // Правова система “ЛІГА-ЗАКОН”.

70. Про визнання угод фіктивними: роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 26 квітня 2002 року № 04-5/491 // Правова система: “ЛІГА-ЗАКОН”.

71. Про Державний бюджет України на 2005 рік: Закон України від 23 грудня 2004 року № 2285-IV // Правова система “ЛІГА-ЗАКОН”.

72. Про затвердження Змін та доповнень до Порядку проведення органами державної податкової служби прощення (списання) і розстрочення (відстрочення) податкової заборгованості платників податків при укладанні мирової угоди у справі про банкрутство: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 28 грудня 2001 року № 524 // Бухгалтерія. – 2002. – 4 лютого. – С. 15-17.

73. Про підвищення ефективності роботи податкових керуючих: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 14 жовтня 2003 року N 485 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

74. Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами: Закон України від 21 грудня 2000 року № 2181-III//Дебет-Кредит. – 2003. – 07 квітня. – С. 2-31.

75. Про порядок порушення справ про банкрутство за заявами органів державної податкової служби: роз'яснення президії Вишого господарського суду України від 21 серпня 2001 року № 02-5/926 // Бухгалтерія. – 2001. – 4 жовтня. – С. 32-34.

76. Про реструктуризацію сум фіксованого сільськогосподарського податку: лист Державної податкової адміністрації України від 18 жовтня 2004 року № 20055/7/24-1117 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

77. Порядок списання непогашених податкових зобов'язань або податкового боргу після ліквідації платника податків: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 року N 1056// Бухгалтерія. – 2002. – 5 серпня – С. 29.

78. Порядок взаємодії органів державної податкової служби України, фінансових органів та органів Державного казначейства України в процесі повернення помилково та/або надміру сплачених податків, зборів (обов'язкових платежів) платникам податків: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України від 3 лютого 2005 року № 58/78/22 // www.sta.gov.ua.

79. Порядок нарахування штрафів за неповне або несвоєчасне повернення суми надміру сплаченого податку з доходів фізичних осіб: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2004 р. N 127// Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

80. Порядок стягнення коштів та продажу інших активів платника податків, які перебувають у податковій заставі: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2002 р. N 538 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

81. Поступление и недоимка по платежам, контролируемым ГНАУ // Бизнес. – 2003. – 22 декабря.

82. Про податок на додану вартість: Закон України від 3 квітня 1997 року № 168/97-ВР // Правова система: ЛІГА-ЗАКОН.

83. Розпорядження Кабінету Міністрів України „Про затвердження Програми скорочення податкового боргу на 2004 рік" від 10 грудня 2003р.№ 762-р// Офіційний вісник України. - 2003 -№ 51.

84. Саливон С. Без плану. // Бізнес. – 2005. – 18 апреля – С. 66-67.

85. Соколовська А.М. Податкова система України: теорія та практика становлення - Київ: 2001.

86. Списання та реструктуризація податкової заборгованості // Вісник Податкової служби України. – 2002. – № 25-26.

87. Строки давності погашення податкового боргу // Бухгалтерія. – 2001. – 16 серпня – С. 18-23.

88. Твердомед А., Саливон С. Пеняйте на себя! // Бизнес. – 2005. – 8 августа. – С. 51-53.

89. Товкес Е. Якщо на банківський рахунок покладено арешт... // Бухгалтерія. – 2001. – № 42/1.

90. Узагальнююче податкове роз'яснення положень пункту 15.3 Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" в частині визначення терміну "надміру сплачені податки, збори (обов'язкові платежі)" та граничних строків їх повернення: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 25 квітня 2003 року № 197 // Правова система "ЛІГА-ЗАКОН".

91. Узагальнююче податкове роз'яснення: затверджено наказом Державної податкової адміністрації України від 16 липня 2003 за № 354 // Правова система: "ЛІГА-ЗАКОН".

92. Указ Президента України від 4 березня 1998 року № 167 «Про заходи щодо підвищення відповідальності за розрахунки з бюджетами та державними цільовими фондами».

93. Указ Президента України від 12 червня 1995 року № 436/95 „Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки" (з змінами і доповненнями) // www.rada.kiev.ua.

94. Федосов В.М. Податкова система України: Підручник. - К.: Либідь, 1994.

95. Чорний М.П. Фіскальне адміністрування: Навчальний посібник. - Тернопіль: ТАНГ, 2002. -172с.

96. Шишин О.С. Щоб повнилася державна казна // Красилівський вісник. - 28 лютого 2004.

97. Щодо списання податкового боргу юридичних та фізичних осіб, визнаного безнадійним: Лист Державної податкової адміністрації України від 4 листопада 2003 року № 17199/7/24-1117 // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – 20 листопада. – С. 3-6.

98. Юровский Б., Дружинина Т., Курочкин В. Февральская революция // Экспресс-Анализ законодательных и нормативных актов – 2001. – 5-12 марта. – С.3-23.

ПРАКТИКУМ
з дисципліни
„УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМ БОРГОМ ”
для студентів спеціальності 8.050.114 «Оподаткування»
денної та заочної форми навчання

Підписано до друку 9.09.2010

Формат 60x 90^{1/16}. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний 65 г/м². Друк на дублюванні.

Умов.-друк. арк. 8,5

Тираж 100 примірників. Замовлення № 9/09/14

[прінт • копії • центр]

Відруковано у видавничому центрі "Вектор"
46018 м. Тернопіль, вул. Кривоноса 2-Б
Тел. 8 (0352) 40-08-12
8 (0352) 40-00-63

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
серія ТР №33 від 06 грудня 2007р.
СПД Созанський А.М.